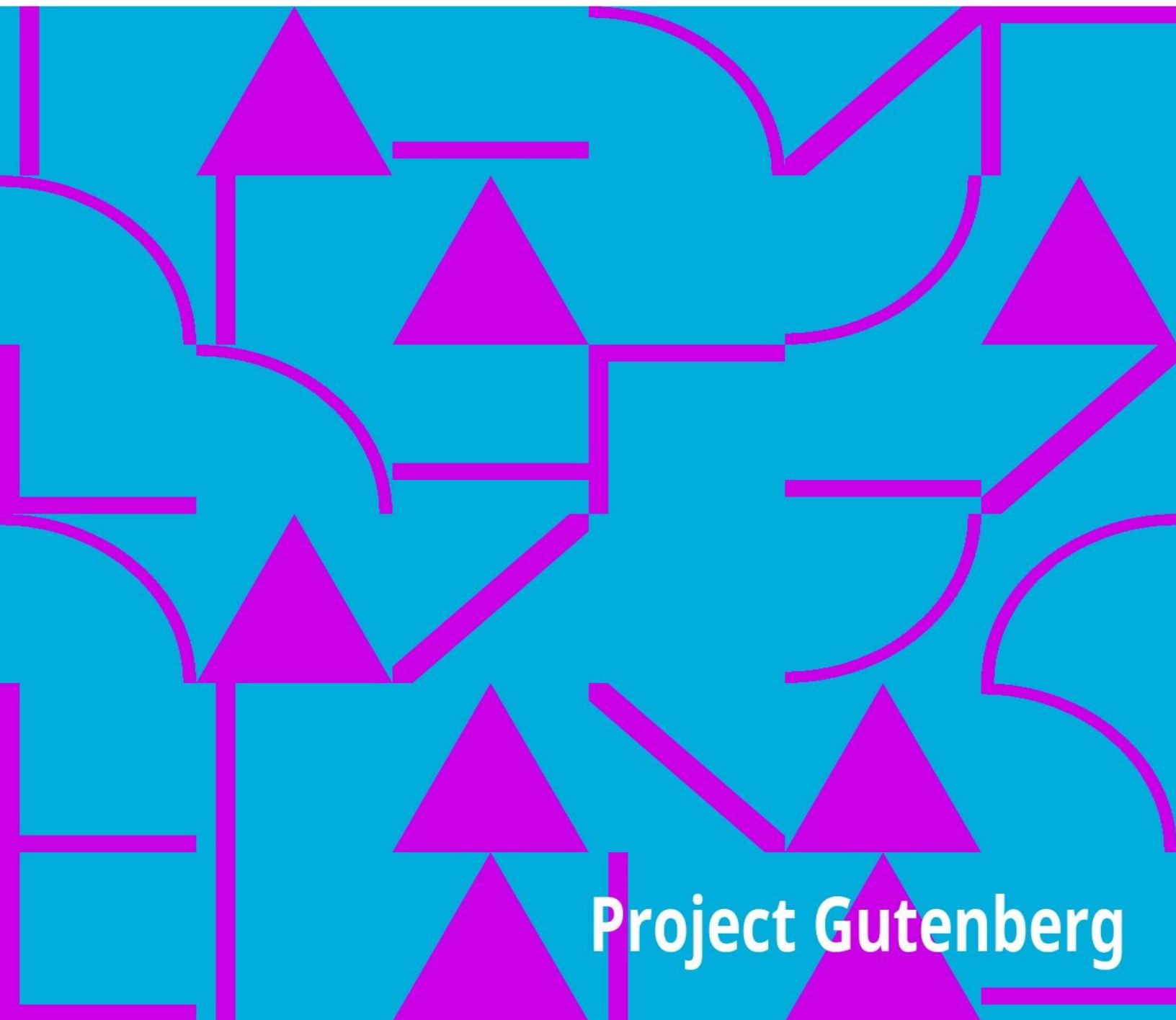

Tarinoita Kalifornian kultamailta

Bret Harte

The background of the lower half of the image is a solid cyan color. Overlaid on this is a complex, repeating pattern of magenta geometric shapes. These shapes include triangles of various sizes, some pointing upwards and some downwards. There are also L-shaped figures, some with rounded corners, and various line segments and arcs that interlock to form a dense, abstract design.

Project Gutenberg

Project Gutenberg's Tarinoita Kalifornian kultamailta, by Bret Harte

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org

Title: Tarinoita Kalifornian kultamailta

Author: Bret Harte

Release Date: September 29, 2008 [EBook #26724]

Language: Finnish

*** START OF THIS PROJECT GUTENBERG EBOOK TARINOITA
KALIFORNIAN KULTAMAILTA ***

Produced by Tapio Riikonen

TARINOITA KALIFORNIAN KULTAMAALTA

Kirj.

Bret Harte

Suomennos ["The Luck of Roaring Camp and Other Stories"]

Porvoossa, G. L. Söderström'in kirjapainossa. 1874.

SISÄLLYS:

- Esi-puhe
- I. Lykky-Tommi
- II. Pakolaiset
- III. Miggles
- IV. Melissa
- V. Kuvaus sulo-elannosta Red Gulch'issa
- VI. Tuhlaaja-poika
- VII. Maata ja vettä myöten
- VIII. Kortinlyöjä

ESI-PUHE.

Hispanian asukkaat olivat jo puolikolmatta vuosisataa takaperin saaneet vihiä siitä, että Pohjois-Amerikan länsitienoissa oli kultaa. Mutta asiasta ei pidetty paljon lukua. Vuoden 1848 alussa tapahtui sitte Yhdysvaltain länsiosassa (missä nyt on Kalifornian vapaavaltakuuta), että eräs myllynrakentaja sattui löytämään kultasoraa joen pohjasta. Sanoma levisi nopeasti ja "kultakiihko" toi sinne tuhansittain ihmisiä. Siellä alkoi nyt sellaista vilkasta, hurjaa elämää, kuin muuallakin kultarikkaissa tienoissa on nähty. — Tuon kaukaisen kultalan oloista on eräs Amerikan kirjailija, Bret Harte, kirjoittanut hauskoja kuvauksia, joista tähän kirjaan on suomennettu muutamia. Bret Harte läksi itse 17-vuotiaana Kaliforniaan kultaa hakemaan, tuli sitte kouluopettajaksi, latojaksi eräässä kirjapainossa ja viimein sanomalehden toimittajaksi San Franciscon kaupungissa. Uuteloissaan ja kuvaelmissaan viepi hän lukijansa San Franciscon mainiosta satamasta jokea myöten Sacramenton kaupunkiin ja vielä edemmäksi kultalaaksoja myöten Sierra Nevadan korkealle vuorilaaksolle. Hän kuvaa omituisella ja sukkelalla tavalla luonnon muotoja sekä raakoja ilmeitä, vaan hänen terävä silmänsä on langenneen ihmiskunnan kurjimmastakin viheliäisyydestä löytänyt Jumalan kuvaa. Hän kertoo niistä ajoista, jotka seurasivat vuoden 1848 jälkeen ja siveyden historiaan lisäsivät niin monta synkkää kohtausta, erittäinkin jos vähälukuisten naisten tilaa Kaliforniassa tutkitaan, mutta hänen oma jalo, usein myös leikillinen käsitys levittää pimeyden rusoittavan aamukoiton. Hänen oma mieli ja kuvatuksensa on todellakin arvossa pidettävä kultasuoni, josta Suomeenkin on saatu muutamia muruja, pikkuisia kappaleita.

I.

Lykky-Tommi.

Roaring Camp'issa häärittiin, puhuttiin levottomasti. Syynä siihen ei voinut olla mikään tappelu — sillä se ei olisi ollut niin outo tapaus, että se olisi vaikuttanut erinomaista huomioa. Miehet olivat tulleet pois kultakaivoksista sekä huuhtomalaitoksista ja kortinlyöjät olivat kapakasta yhtyneet muitten joukkoon; se osoitti, että tapaus oli sangen omituista laatua, sillä viimeksimainitut herrat jatkoivat rauhassa huvitustaan kapakan tuvassa sinä päivänä, kun ranskalainen ja "Kanaka-Jussi" samassa huoneessa ampuivat toinen toisensa kuolijaksi. Koko siirtokunta oli kokoontunut kaskimaan syrjäisimpään päähän erään huonosti ja hätäisesti salvatun töllin ulkopuolelle. Kaikki puhuivat vilkkaasti, mutta hiljaisella äänellä ja erään naisen nimi mainittiin usein. Se nimi — "Indiani-Sally" — oli aivan tuttu koko siirtokunnassa.

Parasta taitaa olla, että hänestä virkataan niin vähän kuin mahdollista. Hän oli raaka ja luullakseni syvään syntiin langennut nainen; mutta hän oli siihen aikaan ainoa nainen Roaring Camp'issa ja sillä hetkellä suuressa tuskassa; hän kaihosi vihoviimein toisen naisen läsnäoloa ja apua. Tuo turmeltunut, irstas ja paatunut ihmispari kärsi nyt kiduttavaa vaivaa, joka tuntui vielä hirveämmältä, koska hän oli yksinänsä ja muitten naisten säälimystä peräti puuttui. Ensimmäinen vaimolle lausuttu kirous oli kohdannut Sallya yksinäisyydessä, joka luultavasti esiäidillemmekin teki ensimmäisen syntiinlankeemuksen rangaistuksen niin kauheaksi. Se oli kosto Sallyn synnistä, että tässä tilaisuudessa näki ympärillään ainoastaan mieskumppaliensa vähän halveksiviakin silmiä. Olipas kuitenkin miesjoukossa muutamia, jotka surkuttelivat hänen tuskaa. Sandy Tipton virkkoi, että hänen "hurjasti" kävi Sallya sääliksi ja hän unhotti vuoteen ääressä silmänräpäykseksi, että hänellä hihassa oli ässä ja kaksi sotamiestä varalla, jos muka tarvis tulisi.

Huomattava on, että semmoinen sattumus oli outo. Surma ei ollut mikään

tuntematon vieras Roaring Camp'issa, vaan päinvastoin sangen tavallinen ja jokapäiväinen kävijä, mutta syntyminen oli jotain vallan uutta. Useaa miestä oli ajettu pois siirtokunnasta — niin lujasti ja ankarasti, ettei takaisin pääsöä ollut miehelle ajatellakaan, mutta ensikerta astui nyt tulokas oikein "ab initio" tuohon yhtiöön. Sellainen oli syy hälinään.

"Mene sinä, Stumpy, tölliin", sanoi eräs etevä liittokunnan jäsen; tunnettu nimeltä Kentuck, toiselle miehelle. "Mene sinä sisään ja tee mitä voit tuon pakanaparan hyväksi. Onhan sinulla, tiedän mä, kokemusta tuommoisissa asioissa".

Jos asian laita olisi ollut toisellainen, niin olisi kentiesi parempaan apuun voitu ryhtyä, vaan ei nyt. Stumpy oli meren takana ollut kahden kukoistavan perheen luultu esimies — joku laittomuus niissä seikoissa oli toki tuottanut hänet Roaring Camp'iin — eikä siis kummaa, jos arveltiin, että hänessä oli johonkin määrään kokemusta ja tietoa niistä seikkoomuksista, jotka välttämättömästi kuuluvat perhe-elämään. Vaali hyväksyttiin koko miesjoukossa eikä Stumpy suinkaan ollut niin tuhma, että hän olisi kumonnut enemmistön ilmoitettuja toiveita. Ovi suljettiin hätälääkärin jälkeen ja muut toverit painuivat pitkälle oven ulkopuolelle, malttavaisesti odotellen päätöstä ja polttaen tupakkaa.

Siinä oli noin sata miestä. Muutamat olivat saapuneet leiriin oikeutta pakoön, useat olivat pahantekijöitä, kaikki olivat laista ja järjestyksestä huolimattomat. Ulkomuodosta oli kuitenkin mahdotonta arvata heidän edellistä elämää ja ammattia. Sukkelimmalla veitikalla oli oikeat Raphaelin kasvot, valkeat hiuskierukat ja enemmän enkelin kuin vintiön katsantoa. Taitavinta kortinlyöjää ja onnenonkijaa, Oakhurst'ia, kauniine, synkeine, haaveksivine kasvoineen olisi voitu pitää Hamletina; rohkein koko joukossa oli ainoastaan viiden jalan korkuinen, ujo käytökseltään ja sulo-ääninen. Vähäisempiä kappaleita, esimerk. korvia, sormia, varpaita j.n.e. ei suinkaan ollut täysi määrä, mutta eihän se vähentänyt heidän yhteisiä voimiaan. Väkevimällä oli ainoastaan kolme sormea oikeassa kädessä; paras kyttä oli yksisilmäinen.

Semmoiset olivat ulkonäöltään ne miehet, jotka odottelivat töllin ympärillä. Siirtokunnan majat olivat laaksossa, jota metsäiset vaarat ja joki ympäröivät kolmelta taholta. Jyrkkä polku vei sen mäen ylitse, joka oli töllin vastapäätä ja nouseva kuu loi juuri valonsa polkua myöten. Poteva nainen olisi karkealta olkivuoteeltaan voinut nähdä kuinka polku hopealangankaltaisena mutkisteli tummaa vaaraa ylöspäin, kunnes se näytti tapaavan tähtiä, jotka tuikkivat siellä

yläällä.

Tuli räiski kuivissa kuusen risuissa ja valaisi miesten joukkoa, jossa tavallinen ilo ja kevytmielisyys taas pääsivät valloilleen. Vetoa lyötiin asian päätöksestä: "luikahtaisiko" Sally kivun kynsistä vai ei — jäisikö lapsi elämään — syntyisikö poika vai tyttölapsi, tulisiko siitä kelpoihmistä j.n.e. Vilkkaasti keskusteltiin paraikaa, kun muutamat, jotka olivat likinnä ovea, huudahtivat ja kaikki vaikenivat kuunnellakseen. Kuuset humisivat, joki kohisi, tuli rätisi, mutta silloin kuului vieno, kimakka ääni — vallan outo siirtokunnassa — vastasyntyneen lapsen ääni. Kuuset herkesivät huminastaan, joki vaikenä, tuli ei enää rätissyt — tuntui ikäänkuin luonto hetkeksi olisi asettunut kuuntelemaan.

Vartojat nousivat yhtaikaa. Joku heistä ehdoitti, että ruutitynnyri lapsen kunniaksi räjähytettäisiin ilmaan; mutta äidin heikkouden tähden lauaistiin ainoastaan muutamia revolvareita. Sillä Indiani-Sally oli kuolemaisillaan joko siirtokunnan kovakätisestä puoskaroimisesta taikka jostakin muusta syystä. Tunnin aikaa vielä — ja hän astui sitä jyrkkää polkua, joka vei tähdille, ijäksensä hyläten taakseen Roaring Camp'in syntineen häpeineen.

Se viesti vastaanotettiin jotenkin huolimatta, vaan lapsen tuleva kohtalo antoi kuitenkin miettimisen aihetta. "Voipiko hän sittekin elää?" kysyttiin kiivaasti Stumpyilta. Vastaus oli epäileväinen. Ainoa elävä naispuolinen olento koko siirtokunnassa oli eräs aasintamma. Sangen epäiltävältä näytti, voiko se toimittaa lapselle imettäjän virkaa. Mutta hätä ei lue lakia ja koettaa kelpasi.

Kun se vähäinen seikka oli päätetty, johon kului tunnin aika, avattiin ovi ja uteliaat miehet alkoivat yksi kerrallaan astua sisään. Sen matalan penkin vieressä, jolla äidin jäykistynyt vartalo näkyi venyvän lakanan alla, seisoivat paksuista kuusen laudoista kyhätty pöytä. Sen päällä oli puinen laatikko ja siinä lepäsi Roaring Camp'in viimeinen tulokas, tulipunaiseen villapaitaan kapaloittuna. Laatikon rinnalla oli hattu, jonka merkitys kohta tuli selkeäksi.

"Herrat", sanoi Stumpy juhlallisesti sekä leppeästi — "olkaa niin hyvät, tulkaa sisään suuren portin kautta ja siirtykää sitte pöydän ympäri perä-ovelle. — Hattu on tässä varalla niille, jotka tahtovat antaa orvolle vähän apua".

Etummainen astui sisään lakki päässä, mutta sieppasi sen kohta käteensä, kun hän oli silmäillyt ympäriinsä. Muut seurasivat hänen esimerkkiään. Hyvät sekä pahat käytökset tarttuivat yhtä rutosti tuossa laittomassa yhteiskunnassa.

Sitä myöten kuin miehet marssivat sivutse, sai Stumpy oudon ilmiön näyttäjänä kuulla monta muistutusta. "Tuokos se nyt on?" — "Aika pieni kappale!" — "Hitto, mikä kummannäköinen iho hänellä on!" — "Ei ole tuuman vertaa suurempi kuin revolveripistooli". Lahjat olivat yhtä omituiset. Nuuskatoosa hopeasta; Hispanian kultaraha, hopealla silattu ratsasmiehen pistooli; — kultaköntti; — hieno pitsiniistin (kortinlyöjältä); — kalliilla kivillä koristettu neula; — kivillä koristettu sormus (antaja sanoi nähneensä neulan ja tahtovansa voittaa edellistä antajaa); — piplia (antajaa ei löydetty); — kultakannus; hopeainen lusikka (paha kyllä! merkitty vieraalla nimellä); — viiden Englannin punnan seteli ja hienoa hopea- ynnä kultarahaa noin 200 dollarsia.

Stumpy pysyi koko ajan yhtä äänetönnä kuin kuollut hänen vasemmalla ja yhtä vakaana kuin vasta syntynyt hänen oikealla puolellaan. Yksi ainoa vähäpätöinen tapaus keskeytti eriskummallisen kulun yksitoikkoisuutta. Kun Kentuck uteliaana kumartui laatikkoa vasten, kääntyi lapsi ikäänkuin äkillisestä tuskasta ja tarttui innokkaasti hänen karkeaan sormeen. Kentuck katseli hämmästyneenä ja hämillään ympärillensä; jonkunlainen punastuskin levisi hänen näivettyneille kasvoilleen.

"Saakelin pikku veitikka!" sanoi hän irroittaen sormensa hiljemmin ja varovaisemmin, kuin kukaan olisi luullutkaan. Hän haarotteli sitä sormea erikseen muista, kun hän meni ulos ja katsasteli sitä vielä kärkeästä. Katsastelu nostatti taas samallaisen omituisen kirouksen, jonka kertominen hänestä itsestään näytti olevan hupaista.

"Se iski kiini minuun, se saakelin lurjus!" virkkoi hän Tipton'ille, kohottaen tuon merkillisen sormen Tiptonin nenän tasalle, ikäänkuin olisi se ollut oiva todistuskappale sekä mitä miellyttävin esine maailmassa.

Oli jo neljäs tunti aamulla, kun siirtokuuta asettui levolle. Kuolleen ja elävän luona paloi töllissä senkin perästä kynttilä; sillä Stumpy sinä yönä ei pannut maata — eikä Kentuck-kaan. Hän joi vahvasti ja kertoi hyvillänsä äsköisen tapauksen jokaiselle, ku vaan malttoi kuunnella ja jokaino kerta lopetti hän jutelmansa ystävällisellä kirouksella vastasyntyneen yli. Hän tahtoi kentiesi sillä tavoin itseltään ja muilta peittää jotakin salaa heräävää hellätuntoisuutta — sillä Kentuck'issa oli täysin määrin hänen sukupuolensa arkaa heikkoutta.

Kun kaikki muut olivat panneet maata, vaelsi hän hitaasti joen rannalle, mietiskellen, viheltäen. Sitte astui hän laaksoa myöten ylöspäin, meni töllin

sivutse, missä yksinäinen kynttilä valvoi ja vihelsi huolimatonna olevinaan. Hän pysähtyi suuren petäjän juurelle ja rupesi kävelemään samaa tietä takaisin. Puolivälillä seisahtui hän taas aprikoimaan, kääntyi sitte äkisti takaisin ja koputti uskaliaasti töllin ovea. Stumpy avasi.

"Mitä kuuluu?" sanoi Kentuck salaisesti vilkaisten laatikkoon päin.

"Ei muuta kuin hyvää vaan", vastasi Stumpy lyhyesti.

"Eikö nulikalta puutu mitään?"

"Tyhjää vielä! Mitä häneltä puuttuisi; hän makaa kuin porsas".

Vähän aikaa olivat molemmat vaiti; Kentuck näytti ujolta. Stumpy piti edelleen oven rampista kiini. Kentuck'in mieleen muistui sitte taas sormensa; hän kohotti sitä Stumpyn edessä.

"Se iski siihen, se saakelin kakara!" sanoi hän ja siirtyi pois päin.

Indiani-Sally pantiin seuraavana päivänä maahan. Kun hänen ruumiinsa oli haudattu vaaran ahteen, kokoontui koko siirtokunta keskustelemaan miten lasta piti kasvattaa. Yksimielisesti ja ihastuksella päätettiin, että se omistettaisiin siirtokunnan omaksi, mutta sitte seurasi vilkas neuvoittelu kuinka sitä paraiten vaalittaisiin. Omituista oli, ettei vilkkaissa puheissa sillä kertaa kuultu semmoisia yksityistä sortavia ja raakoja rienaussanoja, jotka muute aina Roaring Campissa olivat tavalliset sellaisissa tilaisuuksissa. Kaikki päättyi hiljaisuudessa ja hyvässä sovussa.

Tipton ehdoitti, että lapsi lähetettäisiin Red Dog'in siirtokuntaan, joka oli neljänkymmenen peninkulman päässä ja jossa vastasyntynyt saisi vaimoväeltä holhousta. Mutta sitä ehdotusta vastustettiin oikein miehissä ja kiivaasti. Selvästi näkyi kohta kyllä, ettei silmänräpäyksikään suostuttu mihinkään sellaiseen toimeen, joka luovuttaisi kunnan uuden jäsenen heidän oman turvansa alta. "Paitsi sitä," lisäsi Tom Ryde ratkaisevalla äänellä, "voit kutsua tuhansittain perkeleitä todistamaan, että nuot Red Dogin roistot vaihtaisivat pois penikkamme ja työntäisivät meille toisen sijaan". Se oli yhteinen vika Roaring Campissa, että pahaa luultiin koko ihmiskunnasta.

Lapsenliikan hankkimista siirtokuntaan ei myöskään katsottu hyväksi. Sitä vastaan muistutettiin, ettei mikään sievä nainen pakoittamallakaan siirtäisi

jalkaansa Roaring Campiin ja puhuja vakuutti ankarasti, että tuota toista naislajia, Jumalan kiitos, jo oli ollut kyllältä. Tämä jotenkin tyly tähtääminen äitivainaan tapoihin oli, vaikka se meidän korvissamme kuuluu inhoittavalta, ensimmäinen heikko todistus siirtokunnan siveellisestä uudestisyntymisestä — ensimmäinen nukkuneen siveystunnon herääminen.

Stumpy ei virkkanut sanaakaan. Hän arasteli kentiesi hiukan sekaantuaksensa sen olennon valitsemiseen, joka sitte perisi hänen ammattiaan. Mutta kun hänen ajatustaan viimein tiedusteltiin, ilmoitti hän vakaasti, että hän ja "Hanna" — edellä mainittu aasi — kyllä voisivat kasvattaa nulikkaa, jos se uskottiin heille.

Hänen ehdoituksessaan oli jotakin omituista, rohkeaa ja outoa, joka paikalla miellytti kullankaivajia. Stumpy määrättiin yksimielisesti lapsenlikaksi ja Sacramenton kaupungista piti nyt tuottaa kaikki välttämättömät tarpeet.

"Muista se!" virkkoi rahastonhoitaja, antaen pienen pussillisen kultamuruja postinkulettajalle, joka oli luvannut toimittaa ostoja — "muista se! — parasta kuin suinkin löytyy — pitsiä, tiedäthän, nauhoja sekä rimssuja — — — koreaa pitää ottaa; perkele huolikoon mitä se maksaa".

Lapsi jäi, kumma kyllä, elämään ja höystyi. Luonto likisti orpoa uhkuvaa rintaansa vasten ja Herran ihmeellinen ilma — täynnänsä suloisia hajuja, virkistävä ja hurmaava — näytti ravitsevan häntä ja täyttävän mitä häneltä muuten puuttui. Stumpy väitti kuitenkin, että huolellinen korjuu ja aasin maito, ne ne matkaansaattoivat kaikkityyni.

"Minä ja aasi-kopsukka", sanoi hän tavallisesti, "olemme olleet poikapenikalle sekä isänä että äitinä. — Katso vaan", lisäsi hän usein, edessään olevaa tietämätöntä myttyä puhutellen, "katso vaan, nupukka, että tuotat meille kunniaa!"

Kun poika oli kuukauden vanha, älyttiin, että nimi oli hänelle pantava. Siihen asti oli häntä kutsuttu milloin miksikin: kanan pojaksi, Stumpyn pojaksi, kiljukidaksi tahi Kentuckin omituisella nimityksellä "saakelin pikku lurjus". Mutta kaikkia näitä nimiä ruvettiin jo pitämään epätietoisina; uusi aihe ajoi ajatukset uuteen suuntaan. Kortinlyöjät ja kuleksijat ovat ylimalkain taikauskaisia; siirtokunnan jäsenet kuiskasivat jo keskenään, että lapsi oli tuottanut onnea Roaring Campiin. Totta olikin, että kaikki tuumat ja askareet jonkun aikaa olivat onnistuneet oivallisesti. Koska sitä luettiin pienokaisen

tulokkaan ansioksi, tahdottiin antaa hänelle nimi, joka olisi muistutus ja vahvistus tuosta onnellisesta sattumuksesta. "Lykky-Tommi" pantiin siis useain ja perinpohjaisten keskusteluin jälkeen pojalle nimeksi. Äitiä tahdottiin unhottaa ja isä oli tuntematon — lapsi oli siis nimetön lain edessä. "Parasta niinkuin on!" sanoi viisasteleva Oakhurst. "Parasta on aina pelata uusilla korteilla. Kutsukaa poikaa Lykky-Tommiksi; se on aina hyvä reisupassi maailman halki".

Kasteentoimitus määrättiin erääksi päiväksi. Mitä sillä menolla siellä tarkoitettiin arvannee jokainen, ku tuntee siirtokunnan huolimatonta jumalattomuutta. Papin viran toimittajaksi valittiin eräs Boston, mainio irvihammas, joka ihastuen ryhtyi niin mukavaan tilaisuuteen osoittaaksensa keksimyskykyään. Hän menetti kaksi päivää valmistaaksensa näppärää ivamukausta kirkollisesta toimituksesta, läsnäolevista henkilöistä ja tunnetuista tapauksista oli hän varustanut pistäviä kokkapuheita. Tilaisuuteen sopiva juhlalaulu opeteltiin ja Sandy Tipton valittiin kummiksi.

Mutta kun huolellisesti järjestetty juhlasaatto soittaen ja lippuja liehuttaen oli marssinut siihen metsikköön, jossa toimitus oli tehtävä ja lapsi oli kannettu runsaasti koristetulle alttarille, astui Stumpy kokoontuneen miesjoukon eteen.

"Minä en koskaan, piru vieköön, pilaa hauskaa leikinlaskua; sen tiedätte, pojat!" aloitteli pikkuinen mies, rohkeasti katsellen ympärilleen, "mutta nyt on asian laita semmoinen, etten oikein hyväksy mitä tässä aiotte tehdä. Onhan se ainakin vähän kunnottomasti tehty, jos pilkkaatte lapsiparkaa, joka ei käsitä yhtään siitä. Ja jos kummia kaihotaan, niin tahtoisin tietää kellä siihen ammattiin on parempaa oikeutta kuin minulla, joka, niin sanoakseni, olen ollut lapsen sekä isä että äiti".

Täydellinen vaitolo seurasi tämän merkillisen puheen jälkeen. Kaikkien irvihammasten kunniaksi mainittakoon, että ensimmäinen, joka myönsi Stumpyn lausunnon oikeaksi, oli Boston eikä kukaan muu, vaikka hänen tarkasti aprikoitu pilanteko siten turmeltiin. "Mutta", jatkoi Stumpy liukkaasti älyten ja hyväkseen käyttäen voittoansa, "me olemme tänne kokoontuneet poikaparkaa kastamaan ja kaste on toimitettava. — Minä kastan sinun, Lykky-Tommi, Yhdysvaltain ja ison Kalifornian valtakunnan laillisten lakien mukaan, niin totta kuin Jumala auttakoon henkeäni ja sieluani ijankaikkisesti, Amen".

Jumalan nimeä sitä ennen luultavasti ei ollut lausuttu kullankaivajain leirissä muuten kuin pilkaten. Tämä kasteentoimituksen parannettu toisinto oli kentiesi

vielä omituisempi kuin alkuperäisesti aivottu, mutta, ihmeellistä kyllä, ei kukaan sittekään muistanut nauraa. Tommi kastettiin yhtä vakaasti ja juhlallisesti kuin kristillisen katoksen allakin; hän huusi ja viihdytettiin mitä oikeauskoisimmalla tavalla kuin maailmassa löytyy.

Sillä tavoin alkoi uudestisyntymisen työ Roaring Campissa. Muutos tapahtui melkein huomaamatta. Siinä töllissä, joka oli määrätty asunnoksi Lykky-Tommille eli Lykylle, joksi häntä vielä useammin sanottiin, nähtiin ensimmäiset parannuksen merkit. Sitä pidettiin tarkasti puhtaana ja valkeaksi kalkittuna, sittemmin vuorattiin sitä sisältä, koristettiin seinäpaperilla ja varustettiin huonekaluilla. Ruusupuusta kauniisti veistetty kätkyt, joka muulilla oli tuotu kahdeksankymmenen peninkulman päästä, oli, Stumpyn sanoja kertoaksemme, suorastaan häväissyt muita vanhempia huonekalurania. Tölliin täytyi siis hankkia uusia huonekaluja. Miehet, jotka usein tulivat poikanulikkaa katsomaan, näyttivät pitävän tuota muutosta semmoisessa arvossa, että kapakan isäntä katsoi tarpeelliseksi kaupungista tuotetulla matolla ja peilillä kartuttaa hotellinsa viettelys-mahtia. Peilien suorasukaiset nuhteet kullankaivajain ulkomuodosta ja vaatteista vaikuttivat vähitellen, kenenkään huomaamatta, tarkempaa puhtautta ja huolta ulkonaisesta siivosta kasvoissa sekä puvussa. Stumpy oli paitsi sitä, arvaattehan minkätähden, katsonut kohtuulliseksi, että kaikki ne, jotka saivat kunnian kantaa tahi pidellä Tommia, ensin pantiin jonkunlaiseen karantteniin (lika-salpaukseen). — Se tuntui Kentuck'ista kovalta, kun häntä "terveyden tähden" kiellettiin lasta lähestymästä, häntä, joka luonnostaan oli huolimaton jahnus, monta vuotta oli tottunut erämaitten vapauteen ja sentähden vähittäin oli ruvennut pitämään kaikkia vaatteita nahkana, jota ei riisuttu, ennenkuin se niinkuin kärkeen nahka vanhuuden ja katoovaisuuden takia läksi itsestään. Mutta yleisen parannuksen salainen mahti oli niin voimakas, että hän siitä päivästä alkain säännöllisesti joka iltapuoli ilmutui puhtaasen paitaan puettuna, kädet ynnä kasvot vielä punoittavat vahvasta pyykistä. Muissakin suhtein huomattiin muutoksia. Kaikki arvelivat, että Tommi tahtoi maata "tuon ikänsä", kaiken päivää ja häntä ei suinkaan saatu häiritä. Ei mitään hälinää, melua tahi huutamista suvaittu lähellä Stumpyn tölliä. Miehet puhuttelivat toisiaan kuiskaten tahi ojensivat Indianien vakaamielisellä tavalla ääneti sormiaan. Vähittäin herettiin myöskin tuolla pyhällä alalla kiroomasta; ennen aikaan vallan tavallinen ja suosittu kirous "Piru periköön lykkyä" eli "Lykky hiiteen" joutui yhä pahempaan huutoon, koska se nyt voi sattua yksityiseen henkilöön. Laulamista ei kielletty, jos siinä luultiin olevan joku nukuttava mahti ja erittäinkin sopivana kehtolauluksi pidettiin erästä balladia, jota entinen Englannin matruusi "fregatti-Jack" lauloi. Se sisälsi perinpohjaisen kertomuksen

kaikista ansioista ja urhotöistä, joita laiva Arethusa, missä oli tykkiä neljä kahdeksatta, oli osoittanut; jokainen värsky loppui pitkäveteisiin heikkonevalla ja vapisevalla äänellä laulettuihin kertomasanoihin "A-a — rethu — u — usan kan — kannella".

Se näytti komealta, kun Jack, Lykky-Tommi polvillaan vaappui edestakaisin ikäänkuin laivan vaaruessa ja kolkolla, yksijonoisella bassoäänellä lauloi tuota liikuttavaa sankarirunoa. Se on tietty, että tämä kehtolaulu useimmin vaikutti mitä laulaja tarkoitti, olkoonpa sitte vaaputtamisen tahi laulun pituuden kautta — siinä oli yhdeksänkymmentä värssyä ja Jack jatkoi niitä aina tarkasti ja hitaasti viimeiseen riviin saakka. Kun Jack lauloi, loikoivat miehet pitkällään puitten pilvestössä, ihaillen kesäillan suloisuutta, laulun miellyttäviä säveleitä sekä piippujen makeutta. Joku vaistomainen tunne virkkoi leirikunnalle, että elämä maalla voi tarjota juuri semmoista suloisuutta.

"Tämä elämä", sanoi entinen lontoolainen Simmons mieltäväisesti ja kyynäspäilleen nojaten, "tämä elämä on justiin semmoinen, kuin autuaaksi kutsutaan; niin minä luulen". Greenwich juohtui hänen mieleensä.

Pitkillä kesäpäivillä kannettiin Tommi tavallisesti siihen notkoon, mistä Roaring Campin kultaiset aarteet läksivät. Siellä makasi hän suurien puitten juurille levitetyllä huopapeitteellä sillaikaa kuin miehet alempana raatoivat kaivannoissa ja suluilla. Ei aikaakaan, niin alettiin siihen kohtaan tehdä lehtimaja, jota koristettiin kukilla ja tuoksuavilla köynnöskasveilla. Usein toi joku Tommille tertun hyvänhajuisia kirjavia metsäkukkia, esimerk. kaprifoliumia, azaleaa tai "Las Maripofas". Miehet älysivät äkisti, että semmoisillakin vähäpätöisillä esineillä oli oma kauneutensa ja merkityksensä ja että niitä voi käyttää muulla tavalla kuin vaan huolimattomasti talloen. Miesten silmät aukenivat: palanen kiiltävää kissankultaa, kirjavan ukonkiven liuska sekä joen rannalla ympyriäiseksi hierottu pii saivat arvonsa ja pantiin Tommin leluiksi säilymään. Kumma kuinka ympäristön metsät ja vuoret olivat rikkaat semmoisista aarteista!

Tommi, jolla oli lellä semmoisia, kuin sitä ennen ainoastaan kaskujen lapsilla, näytti aina tyytyväiseltä ja onnelliselta, vaikka hänessä tuntui joku omituinen lapsellinen vakaamielisyys ja hänen pyöreistä, mustista silmistään näkyi mietteellisyys, joka toisinaan huoletti Stumpya. Hän oli aina nöyrä ja hiljainen. Huhu juttelee, että hän kerran ryömi aidatun lehtimajansa ulkopuolelle, vaan putosi pääläelleen vuoren kupeelta pehmeään multaläjään, mihin hän vähintäkin viideksi minuutiksi jäi samaan asemaan, talleroiset koivet ylöspäin. Hän ei ollut

millänsäkään eikä hiiskahtanutkaan, mutta huomattiin sattumalta ja pelastettiin.

Monta monituista muuta todistusta hänen erinomaisesta herttaisuudesta ja luonnonlahjoista voisi vielä kertoa, mutta niitten ainoana perustuksena ovat innokkaitten ystäväin kertomukset. Muutamat niistä vivahtavat jotenkin vahvasti taika-uskolle.

"Vastikään konttasin ylös mäelle", kertoi Kentuck eräänä päivänä, hämmästyksestä ja innosta läähättäen, "ja poikanulikka oli, piru vieköön, ruvennut naakin pariin; se istui hänen polvellaan ja kurkisteli suoraan hänen silmiinsä. Molemmat olivat niin iloiset ja hauskat ja kumpaisenkin suu liikkui ikäänkuin olisivat he olleet kaksi kottaraisen poikaa. — Oikein totta!"

Oli miten olikaan; se on kumminkin varmaa, että Tommille linnut lauloivat, hänelle oravat maiskuttivat, hänelle kukat lemusivat ja perhoset liipoittelivat, kun hän ryömi puitten siimeksessä ja kun hän loikoi selällään, tuijottaen viheriöihin lehviin tahi räpyttäen silmiään päivänpaisteessa. Luonto oli hänen hoitajana ja leikkitoverinaan. Tommin takia pani luonto pitkät auringonsäteet pujahtamaan lehtien välitse, ikäänkuin kultaiset langat, joita hänen pienokaiset kämmenensä tavoittelivat; luonto lähetti ketterän kesätuulen viemään Tommille laakerin ja pihkaisten petäjien tuoksua; korkeat maissinvarret nyökäyttivät hänelle ystävällisesti ja untelosti; mettiäiset hyrisivät ja peltovarikset raakkuivat siihen unettavaa myötämusiikkia.

Semmoiset olivat kultaiset kesäpäivät Roaring Campissa. Työ ei koskaan ennen ollut sujunut niin helposti. Lykky heitä suosi, sen tiesi jokainen. Kaivamiset antoivat mahdotonta voittoa, leiriin ei laskettu yhtäkään vierasta; omaa onnea piti muka akkiloida. Postinviejä — ainoa yhdysside leirin ja muun maailman välillä — tiesi jutella kummia. "Heillä on", kertoi hän usein, "tuolla Roaring'issa katu, joka on helvetin ylpeä, ylpeämpi kuin kaikki kadut koko Red Dog'issa. Rakennusten ympäri ovat he istuttaneet kukkia ja köynnöskasveja ja he pesevät itsiään kaksi kertaa päivässä. Vieraat eivät saa pistää nokkaansa sinne ja päällepäätteeksi ovat he ottaneet Indiani-kakaran epäjumalakseen; se on totta se; sen minä tiedän!"

Kun parantamisinto kerran oli päässyt vauhtiin, niin pyrittiin yhä vaan edistymään. Joku ehdoitti, että hotelli rakennettaisiin ja että pari sievää perhettä kutsuttaisiin sinne kesäksi olemaan. Se olisi, arvelivat he, hyvää, jos Tommi hiukan saisi olla naisten parvessa. Ainoastansa hellä huolenpito Tommista voi

vaikuttaa sitä suurta muutosta, että nuot naisten siveyttä ja tarpeellisuutta epäilevät miehet luopuivat entisistä aatteista ja aikomuksistaan. Harvat sitä ehdoitusta silloin vastustelivat; koska ei päätöstä moneen kuukauteen voitu pauna toimeen, pysyi vähemmistö viisaasti vaiti, toivoen, että joku este sitä ennen ilmaantuisi. Se tapahtuikin.

Vuoristossa muistetaan kauan vuoden 1851 talvea. Lunta oli paksulta; jokainen puro muuttui joeksi ja joka joki mereksi. Jokainen sola ja notko muuttui kuohuvaksi koskeksi, joka vyöryi alas rinteeltä, temmaten jättiläis-puita juurineen maasta ja levittäen tasangolle tuhoa ja kauhua. Red Dog oli kaksi kertaa ollut veden alla; Roaring Campin asukkaat pelkäsivät mitä pahinta.

"Vesi on tuonut tänne kultamme", sanoi Stumpy. "Se on ollut täällä ennen ja tulee kaiketi vielä takaisin". Samana yönä särki joki yhtäkkiä sulkunsa ja levitti hävittävät vetensä mäillä kaikilta kulmilta salvattuun laaksoon.

Kuohuvat vedet, kaatuneet puut, virtaa myöten menevät hirret ja pilkko-pimeys, joka autti vettä nielemään koko tuon herttaisen laakson, tuottivat semmoista häiriötä, ettei pelastusta ollut ajatellakaan. Kun päivä koitti, oli Stumpyn tölli kadonnut. Ylemmällä samassa laaksossa löydettiin onnettoman isännän ruumis, mutta Roaring Campin toivo, ylpeys ja lykky — Tommi — oli hävyyksissä. Etsijät palasivat murheellisina, mutta huuto kutsui heidät takaisin rannalle.

Se huuto kuului erästä pelastusveneestä, joka oli tullut virran alapuolelta. Soutajat kertoivat, että he pari peninkulmaa alempana olivat löytäneet miehen ynnä lapsen puolikuolleina vilusta ja väsymyksestä. Tunsiko kuka heitä ja olivatko he täältä kotoisin?

Yksi ainoa silmänluonti ilmoitti, että pelastettu mies oli Kentuck julmasti haavoitettuna ja ruhdottuna, mutta hän piti kuitenkin vielä Lykky-Tommia syllessä. Kun he kyykistyivät katselemaan tuota kummallista paria, huomasivat he, että lapsi jo oli kylmä ja jäykkä. "Hän on kuollut!" virkahti eräs kullankaivaja.

Kentuck avasi raukeat silmänsä. "Kuollutko?" kysyi hän hiljaa.

"Jaa, poikaseni, ja sinä olet kuoleva".

Hymy valaisi Kentuckin karkeita kasvoja. "Kuoleva!" kertoi hän. "Hän ottaa minut kerallaan — — sanokaa, pojat, kaikille, että minulla nyt on lykky muassa

—".

Tuo voimakas mies piti pikkuisen ruumiin kovasti sylissään, niinkuin hukkuva pitää laudan päästä ja läksi matkalle sitä mustaa jokea myöten, joka ikuisesti valuu tuntemattomaan mereen.

II.

Pakolaiset.

Kun John Oakhurst, kortinlyöjä ammatiltaan, 23 Marrask. 1850 aamulla tuli ulos suurimmalle kadulla Poker Flatin kaupungissa, huomasi hän kohta, että edellisen illan jälkeen joku muutos oli tapahtunut uudispaikan siveellisessä ilmassa. Muutamat miehet, jotka kiivaasti puhuivat keskenään, vaikenivat, kun hän lähestyi ja iskivät toisilleen silmää. Oli kuin sunnuntaina ikään ja se ennusti pahaa siinä paikassa, missä sunnuntaista tavallisesti ei huolittu ollenkaan.

Oakhurstin kauniit, huolettomat kasvot eivät näyttäneet pitävän lukua noista ajan merkeistä. Se on sitte toinen kysymys, älysikö hän niitten enteitä tai ei.

"Tuhat perkelettä! nuot tähtäävät taas jotakin raukkaa", ajatteli hän itsekseen.
"Saas nähdä, eiköhän minun selkääni tällä kertaa tavoiteta".

Hän sivalsi hienolla niistimellä punaisen pölyn kirkkailta saappailtaan, pisti sen jälleen lakkariin, vihelsi ja jatkoi, asiasta enempiä huolimatta, käyntiään.

Poker Flatin yhteiskunta oli todella jotakin tähtäämisillään. Äsken oli hävinnyt monta tuhatta dollarsia, kaksi kallista hevoista ja arvoisa kansalainen. Se oli matkaansaattanut omituista siveyden ja järjestyksen uudestisyntymistä, vaikka tämä vastavaikutus vuorostansa oli yhtä laitton ja vallaton kuin ne teot, jotka olivat sen syynä. Toimeen pantiin salainen valiokunta, jonka piti ajaa kaupungista kaikki huonoiksi tunnetut henkilöt. Sitä velvollisuutta toimitettiin mitä suorimmalla tavalla kahden miehen suhteen, jotka nyt omaksi kauhukseksi ja muille varoitukseksi rippuivat sykomor-puun oksista läheisessä notkossa. Paitsi sitä tuumittiin ajaa pois useita muitakin, joiden elanto ei ollut ankarain siveyden vaatimusten mukainen. Meitä surettua myöntää, että muutamat heistä olivat naisia, mutta tähän on kuitenkin paikalla lisättävä se selitys, että Poker Flat ainoastaan silloin rohkeni nousta tuomariksi, kun siveyttömyys oli

ammatiksi vakaantunut.

Oakhurst oli oikeassa, kun hän arvasi itsensä kuuluvan syytettyjen joukkoon. Useat yhteistä hyvää valvovan salaisen valiokunnan jäsenet olivat mitä innokkaimmin väittäneet, että hän varoittavaksi esimerkiksi oli hirtettävä; sillä tavalla voisi muka myöskin helpoimmin saada takaisin ne rahasummat, jotka hän oli voittanut heiltä.

"Saakeli soikoon!" sanoi Jim Wheeler, "eihän tuo nuori nulikka Roaring Campista, jota ei kukaan tunne, saa pelata meidän lakkariamme tyhjiksi; emme tähän asti ole panneet tikkuakaan ristiin sitä estääksemme. Ei! Mies hirsipuuhun, se on paras keino se!"

Mutta joku oikeudentunto niissä miekkoisissa, jotka vuorostaan olivat voittaneet Oakhurstilta, kumosi sitä ehdoitusta.

Oakhurst kuuli tuomionsa levollisena kuin "filosofi". Hän oli kortinlyöjänä tottunut taipumaan sallimuksen mukaan. Koko elämä oli hänestä uhkapeli ja hän toivoi tulevaksi kerraksi parempaa onnea.

Aseilla varustettu joukko saattoi maanpakolaisuuteen ajettua uudispaikan äärimmäiselle rajalle saakka. Paitsi Oakhurst oli siinä seurassa eräs nuori nainen, yleisesti tunnettu nimellä "Herttuatar", toinen nainen, jolle "Punaviitta" oli pantu nimeksi ja parantumaton juomari "Billy eno", joka oli pahan luulon alaisena varkaudesta kaivoksissa ja muuallakin. Ohitse kulkevat eivät virkkaneet mitään tuolle matkueelle ja aseellinen vartijakunta oli myöskin vaiti. Vasta silloin, kun tultiin siihen rotkoon, joka oli Poker Flatin alueen rajana, avasi esimies suunsa lyhyeen, kovaan ja suorasukaiseen puheeseen. Maanpakoon ajettua kiellettiin kuoleman uhalla palaamasta.

Kun vartijakunta oli poistunut, puhkesivat tunteet ilmi: Herttuatar itki, Punaviitta lausui useita mahtisanoja, joita on paras jättää kertomatta ja Billy eno laski sadatustulvan liikkeelle. Oakhurst pysyi yksinänsä vaiti ja vakaana. Hän ei ollut millänsäkään, vaikka Punaviitta toivoi repivänsä silmät erään ihmisen päästä, vaikka Herttuatar nyyhkyttäen vakuutti, että hän kuolisi tielle ja vaikka Billy eno ravisti suustaan törkeitä kirouksia sille, kuin hän ratsasti kivistä tietä myöten eteenpäin. Vähän ajan perästä tarjoutui hän sukkelasti ja kohteliaasti vaihtamaan omaa ratsuansa, Pataässä nimeltä, Herttuattaren satulan lyöttämään muuliin, mutta ei sekään saattanut matkueen jäseniä lähempään keskuuteen. Herttuatar

järjesti, viekastelevasti silmäillen, kallista mutta pahoin pidettyä pukuaan; Punaviitta katseli äkäisesti Pataässä omistajaa ja rakastettava Billy eno sulki koko seuran mahdikkaasen kiroukseen. Sandy Bar oli uudispaikka, johon ei vielä ollut koskenut sama uudestisyntyminen kuin Poker Flatiin ja joka siis monesta syystä houkutteli pakolaisia; tie sinne kulki jyrkän vuoriharjun yli ja vei kokonaisen päivän. Koska syksy oli kulunut loppupuoleen, tuntui ilma yhä kuivemmalta, kylmemmältä ja tuimemmalta, kuta korkeammalle noustiin, tie oli kaista ja raivaamaton; hankalasti kuljettiin edelleen.

Päivä oli puolessa, kun Herttuatar liukuen alas satulalta ilmoitti, ettei hän jaksanut matkustaa askeltakaan eteenpäin. Sentähden seisahduttiin. Paikka oli jylhä ja omituinen. Metsäinen laakso, jota jyrkät, paljaat graniittivuoret kolmelta taholta ympäröivät, kallatti erään syvänteen reunalle, josta voi luoda silmänsä tasangolle päin. Se oli epäilemättä paras leiripaikka, jos vaan oli aikaa pysähtymiseen; mutta Oakhurst tiesi, että tuskin puoltakaan matkaa oli kuljettu ja ettei seura suinkaan ollut varustettu pitkällisempään oleskelemiseen vuoristossa. Sitä tarkoitti hän viisaalla muistutuksellaan, että se oli perkeleen tuhmasti tehtyä, jos pelistä luovuttiin, ennenkuin kortit olivat pöydällä. Mutta hänen matkatoverillaan oli kovaksi onneksi juomia, jotka, asiain näin ollessa, saivat toimittaa ruuan, polttoaineitten, huoneen ja huolen virkaa. Vaikka hän varoitteli, niin ei kulunut aikaakaan, ennenkuin kaikki olivat katalan nesteen vaikutusten alaisina. Billy eno jätti sotaisat aatteensa ja vaipui horrokseen, Herttuatar tuli helläksi itkusilmäksi ja Punaviitta kuorsaili. Oakhurst jäi yksinänsä suoraksi, kiven nojaan, levollisesti katselemaan viehättävää ihmisparvea. Hän ei koskaan juonut väkevämpää kuin vettä, peläten, että hänestä muuten luopuisi se äly ja mielen lujuus, joka oli välttämätön hänen virassaan. Jos puhumme hänen omalla kielellään, niin sanomme, "ettei hänellä ollut varaa siihen".

Nukkuneita matkakumppaniaan katsellessansa, tunsu hän ensikerta kuinka sortavaksi se yksinäisyys kävi, joka oli luonnollisena seurauksena hänen elämänlaadusta, tavoista ja pahoista töistänsä. Saattaaksensa ajatuksiaan toiseen suuntaan, alkoi hän harjata pölyä mustista vaatteistaan, pesi kädet sekä kasvot ja koetti muutenkin tyydyttää koreuden ja kauneuden tunnetta. Hän ei hetkeksikään miellynyt hylätä heikompia ja enemmän apua tarvitsevia kumppaniansa; mutta kummallisella pahalla aavistuksella katseli hän levotonna kolkkoja vuorten rinteitä, synkeitä kuusia, jotka suhisivat paisuvassa tuulessa, lyijynvärisiä pilviä ja sitä paksua sumua, joka alkoi peittää laaksoa. Hän oli vielä siinä toimessa, kun hän äkkiä kuuli nimensä huudettavan.

Ratsasmies tuli hitaasti jyrkkää polkua myöten ylös. Tulokkaan rehelliset, iloiset kasvot nähtyään, tunsi Oakhurst hänet Tommi Simsoniksi Sandy Barista, jolla muuten oli liikanimi "Viaton". Pari kuukautta sitte olivat he sattuneet yhteen korttipöydän ääressä, missä tilaisuudessa Oakhurst vakaamielisenä raastoi sievältä nuorukaiselta, joka ei aavistanut mitään pahaa, koko hänen omaisuutensa: noin neljäkymmentä dollaria. Kun voitto oli tehty, vei Oakhurst nuoren kortinlyöjän syrjään ja puhutteli häntä näin:

"Tommi! sinä olet kelpopoika, saakelin hyvä poika, mutta et pelata osaa yhtään. Noudata neuvoani: älä enää koetakaan!"

Hän antoi sitte nuorukaiselle kaikki rahat takaisin, työnsi hänet hiljaa ovesta ulos ja pääsi sillä tavalla Tommi Simsonin ikuiseen suosioon.

Se näkyi selvästi siitä vilpittömästä ihastuksestakin, jolla Tommi nyt tervehti Oakhurstia. Hän oli, kertoi hän, menöllä Poker Flatiin onneansa koettamaan. "Yksinään?" — "Ei, ei juuri yksinään — ei juuri yksinäiseksi sanottava. Hän oli toden perästä — (ujosti hän nauroi, tätä kertoessaan) — karannut Tiny Woods'in kanssa — muistihan Oakhurst Tinyä? — Tuota tyttöä, joka oli passarina atrioitsioille 'raittiuuden hotellissa?' — He olivat kauan olleet kihloissa, mutta ukko Woods oli vastustellut aiottua liittoa ja sentähden päättivät he viimein karata. He olivat nyt matkalla Poker Flatiin vihille ja sentähden sattuivat nyt tulemaan siihen kohtaan. He olivat kovin väsyneet ja pitivät itsiään onnellisina, leiriin ja hyvään seuraan osattuaan." Näitä kaikkia jutteli Viaton iloisesti ja selvästi sillaikaa kuin Tiny, kaunis punaposkinen kuudentoistavuotias, tuli esiin kuusien takaa, missä hän näkymätönnä oli punastunut, ja ratsasti rakastajansa rinnalle.

Arkatuntoisuus vaivasi harvoin Oakhurstia ja vielä harvemmin huoli hän siitä, oliko käytös sovelias vai ei, mutta nyt tuntui hänestä tämä tilaisuus jotenkin vastenmieliseltä. Vaikka vähän hämillään malttoi hän kuitenkin mieltänsä ja potkaisi Billy enoa, joka juuri oli jotakin virkkamaisillaan; Billy eno oli kylläksi selväpäinen käsittääksensä, että se potkaisu osoitti suurempaa voimaa, jota hän ei tohtinut ärsyttää. Oakhurst koetteli sitte saada Tommia luopumaan siihen pysähtymästä, mutta se oli turha vaiva. Hän muistutteli, ettei heillä ollut ruokavaroja eikä kapineita majan laittamiseen, jos ilma, niinkuin arvattavaa oli, yöllä kävisi vielä pahemmaksi. Mutta Viaton vastasi kovaksi onnekseen siihen vastaanpanoon, että hänellä oli kyllältä ruokaa kaikille ja että hän pari askelta siitä paikasta oli hoksannut kylmille jätetyn hirsihuoneen, joka yöllä antaisi

rouvasväelle suojaa.

"Jos Tiny saapi olla sinun rouvasi parvessa", sanoi Viaton Herttuattareen päin viitaten, "niin tulen itse hyvästi toimeen".

Ainoastaan Oakhurstin jalan säälimätön muistutus voi pidättää Billy enoa hohotusnauruun purskahtamasta. Ukko katsoi paraaksi kävellä laaksoa myöten ylemmäksi, jotta mieli taas muuttuisi totisemmaksi. Hän ilmaisi siellä huvittavan tapauksen korkeille kuusille, käsillä alinomaa läjähyttäen polviansa, kasvojaan väännellen ja navakoilla kirouksilla hellittäen tunteitansa. Kun mielensä vihoviimein teki palajamaan, tapasi hän seuran kokoontuneena leimuuvan nuotion ympärille, missä ystävällistä pakinaa pitivät; ilma oli äkkiä muuttunut niin kylmäksi, jotta jähmetytti. Tiny puhui vilkkaasti lapsekkaalla, suoralla tavallaan Herttuattaren kanssa, joka kuunteli, kasvot iloisemmat ja innostuneemmat kuin moneen aikaan. Viaton koetteli puolestaan yhtä hyvällä menestyksellä huvittaa Oakhurstia ja Punaviittaa, niin että viimeksimainittukin näytti leppyvän hempeämmäksi.

"Hiton somat kemut!" sanoi Billy eno ylenkatseella, silmäillen maaseutuun sopivaa ihmisjoukkoa, liputtavaa tulta ja hevoisia, jotka lieattuina söivät näköalan perällä. Yhtäkkiä välähti sukkela aate niistä viinahöyryistä, jotka pimittivät hänen aivojaan. Se aate oli tietysti pilkkaavaa laatua, sillä hän läjähytti taas polviaan ja pureskeli sormiansa, ettei naurunsa kuuluisi.

Kun varjot illalla vähittäin levisivät laakson yli, paisui tuuli yhä kovemmaksi puitten latvoissa ja kiiti vaikeroiden niitten korkeain runkojen välitse. Rappeutunut huone, joka oli vaillinaisesti katettu risuilla ja oksilla, hylättiin naisten yksinomaiseksi käytännöksi. Kun kihloissa olevat yöksi erisivät, antoivat he julkisesti toisilleen suuta niin lujasti ja kunnollisesti, että se kuului kuusien humistessakin. Kaikkia kokeneet Herttuatar ja Punaviitta olivat luultavasti varsin väsyneet päivän vaivoista, että olisivat huolineet tästä viimeisestä lapsellisen yksinkertaisuuden ilmauksesta; he kääntyivät hiljaa poispäin ja astuivat, sanaakaan virkkamatta, huoneesen. Polttopuita lisättiin tuleen, miehet käärivät huopapeitteet ympärinsä ja kävivät pitkäksensä oven ulkopuolelle; kaikki nukkuivat muutaman minuutin kuluttua.

Oakhurst heräsi varhain aamulla, vilusta kankeana. Kun hän kohentihe sivulle päin sammuvaa tulta virittääksensä, toi tuuli hänen poskea vasten jotakin, ku pani sitä vaalenemaan — nimittäin lunta.

Hän keikahti ylös makaavia herättääksensä, sillä aika oli nyt täpärällä. Mutta hän huomasi samassa tyhjäksi sen kohdan, mihin Billy eno oli pannut maata. Paha luulo pölähti hänen päähänsä ja kirus kerkesi hänen kielellensä. Joutuisaa juoksi hän sille paikalle, missä muulit sekä hänen hevoisensa olivat olleet — ne olivat poissa. Lumi oli peittänyt niitten jäljetkin.

Liikutettuna palasi hän nuotiolle, vaan malttoi mielensä yhtä haluttomaksi kuin ainakin. Hän ei herättänytään makaavia; eihän heillä ollut kiirettä saada tietää mitä ei enää voitu auttaa. Viaton makasi rauhallisesti, suopea päivetynyt näkö hymyilevänä; Tiny impi uinaeli syntiin langenneitten sisartensa vieressä yhtä makeasti kuin jos taivaalliset vartijat olisivat ympäröineet häntä. Oakhurst itse kääri peitettä tiiviimmin ympärinsä, pyyhkäisi viiksiään ja odotteli päivän valkenemista. Päivä valkeni hitaasti; tupruavat lumi-hiuteet sokaisivat ja huikaisivat silmiä. Koko maisema oli sen verran kuin sitä voi nähdä ikäänkuin taikaneuvolla muuttunut. Oakhurst loi silmänsä laaksoon; hän selitti nykyisyyden ja vastaisen ajan laatua yhdellä lauseella "lumeen peittyneet!"

Kun tarkoin oli katseltu ruokavaroja, jotka seuran onneksi säilyivät hökkelissä ja siis olivat välttäneet Bill enon varastelevia näppiä, huomattiin arvaamalla, että niitä huolen ja säästäväisyyden kautta vielä voisi piisata kymmeneksi päiväksi.

"Niin on!" sanoi Oakhurst syrjässä Viattomalle, "jos tahdot jakaa meillekin. Muuten — ja siten tekisit kentiesi morsiamesi tähden oikeimmin — voimme kyllä odottaa kunnes ukko tulee takaisin auttamaan meitä."

Tuntemattoman syyn takia oli se Oakhurstista vastenluontoista ilmaista Billy enon konnantyötä. Hän sanoi luulevansa, että ukko kentiesi yöllä oli kävellyt eksyksiin makuupaikalta sekä säikäyttänyt elukkoja karkaamaan; hän lausui myöskin muutamia varoittavia sanoja Herttuattarelle ja Punaviitalle, jotka tietysti arvasivat asian oikeaa laitaa.

"Jos he kerran älyävät mitä miehiä yksi seurastamme oli," sanoi hän, "niin ei taida kestää kauan, ennenkuin älyävät kuta enkelin-lajia kaikkityyni olemme — ja mitä se toimittaa, lapsirukat, että heitä peloitamme!"

Tommi Simson ei ainoastaan kernaasti tarjonnut Oakhurstin käytettäväksi kaikki maalliset varansa, vaan näytti olevan hyvillänsä siitäkin, että täytymys tulisi jäädä siihen paikkaan.

"Viikon päivät vietämme tässä oikein hupaisesti ja kauniisti, sen saatte nähdä —

sitte lumi sulaa ja me palajamme kaikki yhdessä."

Nuoren miehen suruton iloisuus ja Oakhurstin järkähtämätön huolimattomuus tarttuivat muihinkin. Viaton teki kuusen oksista uuden katon hökkelille ja Herttuatar neuvoi Tinylle kuinka sisustaa piti siivota ja koristaa; hän osoitti siinä asiassa sellaista näppäryyttä ja älyä, että nuori kokematon impi hämmästyen avasi siniset silmänsä selkoselälleen. "Herra Jumalan poika, kuinka te mahdatte olla tottuneet koreuteen!" virkahti Tiny. Herttuatar kääntyi toisanne peittääksensä jotakin, ku saattoi hänen kasvonsa punastumaan poskimaalin alla ja Punaviitta käski Tinya "pitämään suun kiini vaarallisista puheista."

Kun Oakhurst palasi väsyttävästä ja turhasta tienhakemisesta, kuuli hän vuorien kajahtelewan iloista naurua. Hän pysähtyi hämmästyneenä ja viina, jonka hän varovasti oli pannut piiloon, juohtui ensin ehdottomasti hänen ajatuksiinsa. "Mutta kuinka lieneekään, ei tuo oikein viinalta kuulu," sanoi kortinlyöjä itsekseen. Hänen pelkonsa asettui tykkönään, koska hän vähän ajan perästä alinomaa satavain lumihiuteitten välitse näki leimuuvan tulen ja iloiset ihmiset sen ympärillä. Viina ei suinkaan vaikuta sellaista viatonta iloa, kuin siinä osoittihe.

Se on tietämätöntä oliko Oakhurst peittänyt korttinsakin samalla kuin viinalekkerin, mutta varma totuus on, ettei hän sinä iltana näyttänyt aikomustakaan ottaa niitä esille; Herttuatar ja Punaviitta sitä kyllä kummeksivat, vaan eivät virkkaneet mitään. Aikaa kulutettiin rattoisasti käsi-uruilla, jotka Tommi Simson ylpeillen otti esiin kapineistaan. Vaikka sitä soittokonetta on vaikea käyttää, osasi Tiny kuitenkin saada useita vastahakoisia nuottia soimaan ja Viaton myötäili reippaasti napsutinparilla. Illan komein kohta oli kuitenkin se, kun molemmat rakastavaiset toinen toisensa käteen tarttuen aloittelivat metodista-virren, jota lauloivat aivan vakaasti ja innoissaan. Luulenpas vaan, että eräs sotaista polento ja helähdys sen nuotissa paremmin kuin jumalaiset sanat vaikuttivat kuulijoihin, jotka kaikki yhtyivät laulamaan värsyjen loppusäkeen:

Mä elän Herran palkassa
Ja kaadut uskollisna.

Kuuset kumartuivat humisten, myrsky viuhui eriskummaisen ihmisparven päällitse pyörien ja liekit nousivat heidän alttariltaan korkeammalle taivasta kohti ikäänkuin todistaen heidän lupaustaan.

Myrskyn ankaruus asettui vähäisen yön sydämmellä, paksut pilvet hajosivat ja tähdet tuikkivat kylmästi, kirkkaasti makaavan matkueen ylitse. Oakhurst, jonka tavat ja elämänlaatu olivat totuttaneet häntä tulemaan toimeen vähimmälläkin unella, oli vahtimisesta sopinut Tommi Simsonin kanssa siten, että hän itse otti päällensä suurimman osan sitä velvollisuutta. Viattoman kanssa tästä keskustellessaan, veti hän syyksi, ettei hän tarvinnut unta ja usein oli elänyt kokonaisen viikkokauden makaamatta.

"Mitä kummaa silloin toimitit?" kysyi Tommi.

"Korttia löin," vastasi Oakhurst omituisella äänellä. "Kun onni suosii — oikein neekerionni, niinkuin toisinaan voi tapahtua — silloin en suinkaan väsy. Onnen täytyy ensin muuttua. Tuo onni eli sallimus," jatkoi kortinlyöjä miettiväisesti puhettaan, "on sangen merkillinen kone. Ei kukaan tiedä, mistä se tulee ja mihin se häviää, mutta sen tietää jokainen, että onni toisinaan on hyvä, toisinaan huono; tärkeintä on kavattaa sitä silmänräpäystä, jolloin se on muuttumaisillaan, sillä se muuttuu vaikka myöhäänkin, sen voin vannomalla vakuuttua. Se tulee kerroittain. Meillä on, Poker Flatista lähdettyämme, ollut kerros saatanan kovaa onnea ja sinua on se puuska myöskin sivaltanut. Mutta älä tuosta sattumuksesta ole milläsikään; kyllä se muuttuu. Muista se," lisäsi Oakhurst syvemmälle tarkoittaen, kuin hän tahtoi näyttääkään:

"Mä elän Herran palkassa
Ja kaadun uskollisna."

Kolmas päivä tuli ja aurinko, joka loi silmänsä alas lumiseen laaksoon, näki pakolaisten jakavan verkkaan väheneviä ruokavaroja aamiaiseksi. Auringon säteet levittivät ystävällistä lämpöä maisemalle ikäänkuin säälien edellisen ajan vaivoja. Mutta ne näyttivät myöskin nietoksia sylenkorkuisiksi läjättyinä rutean rakennuksen ympärillä — tietöntä, toivotonta lumimerta, joka levisi niitten kallioisten rantojen alapuolella, mistä haaksirikkoiset vielä pitivät kiini. Erinomaisen kirkkaan ilman halki nähtiin savu nousevan usean peninkulman päässä olevasta Poker Flatista. Punaviitta hoksasi sitä ja päästi vuorilinnansa harjalta kirouksen jäähyväisiksi tuolle kaukaiselle kaupungille. Se oli hänen viimeinen vihan ja närkästyksen osoituksensa sitä yhteiskuntaa vastaan, joka oli sysännyt hänet pois ja siinä tuntui kentiesi juuri sentähden mieleen koskevaa mahtia. Hän ilmoitti kahden kesken Herttuattarelle, että se kiros teki hänelle itselleen hyvää. "Mene sinäkin sinne ylös ja kiroile kerran, niin saat nähdä". Hän istuutui sitte taas huvittaaksensa "lasta", joksi hän ja Herttuatar olivat ruvenneet

kutsumaan Tinya. Tiny oli jo kuluttanut lapsuuden kengät loppuun asti, mutta tuosta arvoisasta naisparista tuntui se mieluisalta ja lohduttavalta semmoisella puheenparrella selittää sitä seikkaa, ettei Tiny kiroillut eikä elänyt irstaasti.

Kun yö taas painui alas vuorenlaaksolle, painuivat ja alenivat veto-urkujen mankuvat sävelet värveellisinä huokauksina roihuavan leiritulen ääressä. Mutta soitanto ei voinut täyttää sitä tyhjyyttä, jota riittämätön ruoka oli vaikuttanut ja Tiny ehdoitti uudeksi ajankuluksi, että jokainen kertoisi jotakin. Mutta koska ei Oakhurst eikä hänen molemmat naistoveristansa juuri mielellään tahtoneet jutella omista elämänvaiheistaan, olisi sekin ehdoitus mennyt tyhjiin, jos ei Viaton olisi auttanut. Pari kuukautta ennempänä oli hän sattumalta löytänyt huononpuolisen käännöksen Ilias-runoelmista. Hän lupasi kertoa tuon sankarijutun tärkeimmät tapaukset sillä ehdolla, että hän saisi toimittaa tehtävänsä omalla tavallaan, koska hän kyllä muisteli sisällystä, vaan aina unhotti oikeat sanat. Tarjous vastaanotettiin kiitollisuudella; Homeeron puolijumalat vaelsivat siis taas sinä iltana maan päällä. Trojan ja Kreikan uroot olivat tuulella voittosillaan ja isot kuuset näyttivät kumartuvan Peleyn pojan kauhean vihan edessä. Oakhurst kuunteli vakaana, tyytyväisenä. Häntä miellytti etenkin Kille — Viattoman keksimä nimitys ketteräjalkaiselle Akilleelle.

Viikkokausi vierähti siten, ruokaa oli niukalta, vaan Homeeroa runsaasti. Aurinko oli taas piilossa ja lyijyharmasta pilvistä seulottiin lumihiteitä maan yli. Valkea piiri supistui päivä päivältä heidän ympäri yhä ahtaammaksi, kunnes he viimein vankihuoneestaan silmäilivät kokonaisia muuria huikaisevaa lunta, jotka kohosivat kahdenkymmenen jalan korkuiksi. Yhä vaikeampaa oli löytää polttoaineita tuulen kaatamista puista, jotka kohta peittyivät lumeen. Mutta ei kukaan vielä vaikeroinut. Rakastavaiset käänsivät silmänsä synkeästä näköalasta ja katselivat onnellisina toinen toisensa silmiin. Herttuatar oli iloisempana kuin ennen ja piti taukoomatonta huolta Tinystä. Ainoastansa Punaviitta näytti heikkonevan ja riutuvan, vaikka hän ennen oli ollut miehuullisin koko seurassa.

Kymmenennellä vuorokaudella kutsui Punaviitta yönsydämmellä Oakhurstin luoksensa. "Olen valmis lähtemään", sanoi hän heikkoudesta vapisevalla äänellä. "Älä herätä lapsiraukkoja. Ota mytty päänalaiseni alta ja avaa se".

Oakhurst teki niin. Se sisälsi Punaviitan muonamäärät viimeviikon kuluessa, melkein tykkänään koskemattomina. "Anna ne lapselle!" sanoi hän, makaavaan Tinyyn viitaten.

"Sinä olet näännyttänyt itseäsi nälällä", virkahti Oakhurst.

"Niinpä sitä sanotaan", vastasi langennut nainen lyhyesti, painui alas, kääntyi seinää vasten ja huokasi viimeisen kerran.

Vetourut ja napsuttimet pantiin sinä päivänä piiloon ja ukko Homeero sai levätä. Kun Punaviitan ruumis oli pantu levolle lumeen, vei Oakhurst Tommin syrjään ja näytti hänelle suksiparin, jonka hän oli tehnyt vanhasta nahkasatulasta.

"Yhdellä keinolla voit vielä pelastaa Tinyä", sanoi Oakhurst, "ja sen saat tuolta", lisäsi hän, Poker Flatiin päin katsoen. "Jos voit keretä sinne kahdessa päivässä, niin on hän pelastettu".

"Mutta sinä?" kysyi Tommi.

"Minä jään tänne", kuului lyhyt vastaus.

Rakastavat erisivät, kauan kaulailtuaan toisiansa.

"Menettekö tekin?" kysyi Herttuatar, kun Oakhurst näytti valmiilta seuraamaan Tommia.

"Rotkoon asti vaan", vastasi Oakhurst. Hän kääntihe äkkiä ja suuteli Herttuatarta; tämän vaaleat posket jäivät hehkumaan ja värisevät jäsenet liikkumattomiksi hämmästyksestä.

Yö tuli, vaan Oakhurstia ei kuulunut. Kun Herttuatar aikoi lisätä puita tuleen, näki hän, että joku huomaamatta oli hökkelin seinustalle läjännyt polttopuita muutamaksi päiväksi: hänen silmänsä täyttyivät kyyneleillä, mutta hän peitti ne Tinyltä.

Molemmat naiset saivat sinä yönä sangen vähän unta ja kun aamu tuli, lukivat he toistensa kasvoista kovan tuomionsa. Ei kumpainenkaan virkkanut mitään, mutta Tiny tunkihe Herttuattaren viereen ja laski käsivartensa hänen vyötäisilleen. Siihen asemaan jäivät he koko päiväksi. Yöllä yltyi myrsky kovimpaan raivoon ja työntihe huoneeseenkin, repien suojelevat oksat hajalle.

Aamupuolella yötä eivät enää jaksaneet panna puita tuleen; se sammui siis sammumistaan. Kun hiilet vähittäin mustuivat, lähestyi Herttuatar Tinyä vielä likemmäksi ja keskeytti monta tuntia pitkän vaitiolon.

"Tiny, osaatko rukoilla?"

"En", sanoi Tiny suorasti.

Herttuattaresta tuntui helpommalta, hän ei itsekään tiennyt miksi; hän laski päänsä Tinyn olalle eikä enää virkkanut mitään.

Sillä tavalla lepäsivät nuorempi ja puhtaampi pitäen ryvettyneen sisarensa päätä nuoren rintansa nojassa ja siihen myöskin nukkuivat.

Tuuli asettui ikäänkuin se ei olisi hennoinnut herättää heitä. Pehmeitä lumihöytäileitä putoeli pitkiltä kuusenoksilta, lenteli niinkuin valkeasiipisiä lintuja ja kerääntyi makaavaisten ympäriin. Kuu katseli revehtyneitten pilvien takaa kylmille jäänyttä leiripaikkaa. Mutta kaikki pilkut, kaikki jäljet ihmisten työstä ja vaivoista olivat peitetyt sen tahrattoman vaipan alle, jonka korkeuden Herra armiaasti oli heittänyt niitten yli.

He nukkuivat koko sen päivän ja vielä toisenkin eikä havainneet silloinkaan, kun ihmisäänet ja astunnat häiritsivät metsän hiljaisuutta. Kun säälivät kädet pyyhkivät lumen heidän vaaleilta kasvoiltaan, oli melkein mahdoton sanoa — niin rauhaiselta näytti kumpainenkin — kuka heistä oli syvempään syntiin langennut. Poker Flatin laki todisti samaa nöyrästi kääntyen pois päin ja jättäen heidät toistensa syliin.

Mutta rotkon suussa löydettiin pataässä bowi-veitsellä iskettynä suurimman puun kuoreen kiini. Siihen oli vakavalla kädellä kirjoitettu seuraavat sanat:

+
Tämän alla lepää
JOHN OAKHURST,
joka alkoi pelata huonoilla kortilla
23 p. Marraskuuta 1850
ja
kadotti kaikki
7 p. Joulukuuta 1850

Lumen alla lepäsi kylmänä ja jäykkänä, revolveripistooli sivullaan ja luoti sydämessä, hän, joka oli sekä voimakkain että heikoin Poker Flatin pakolaisista.

III.

Miggles.

Meitä oli seitsemän, kutsari kahdeksas. Kuusi viimeistä peninkulmaa kulkeissamme, emme olleet virkkaneet sanaakaan senperästä kuin raskaitten vaunujen tärähdys keskeytti rauhatuomarin viimeistä runollista sitaattia. Tuomarin rinnalla istuva pitkä mies oli nukkunut, käsivarsi pujotettu alas riippuvaan hihnapaulaan ja pää kallistunut sitä vasten semmoiseen saamattomaan kömpelöön asentoon, että ihan siltä näytti, kuin hän olisi hirttänyt itsensä ja häntä varsin myöhään olisi otettu alas. Pikkuinen Ranskan hempukka oli myöskin uinahtanut, mutta osoitti unessakin vähän teeskenneltyä viekastelemista asennossa, käytöksissä ja sen kirjatun niistinliinan pitämisessäkin, johon hän nojasi otsansa ja joka puoleksi verhoili hänen kasvojaan. Eräs rouvasihminen Virginiasta, joka matkusti miehensä parvessa, oli sitä vastoin jo aikaa sitte upottanut ulkonäkönsä omituisuutta pitsien, huntujen, turkkien ja kaulavaatteitten hurjaan huiскеeseen. Ei mitään muuta kuulunut senkuin pyöräin vierimistä kivikkoista tietä myöten ja sateen loiskuttamista vaunujen katolla. Vaunut pysähtyivät yhtäkkiä ja me kuulumme epäselvää pakinaa. Kutsari kuului vilkkaasti puhuvan jonkun kanssa; — meidän korviimme tuli sitä keskustelua ainoastaan muutamia ikäviä katkelmia: "silta on poissa," "kaikki hitolle mennyt," "vettä kaksikymmentä jalkaa," "ylitse ei pääse" — ja muuta semmoista. Salainen ääni huusi sitte jäähyväisiksi, vähän aikaa vaiti oltuaan:

"Mutta koettele kuitenkin Miggleen luona!"

Me näimme vilahdukselta tiuhtihevoisemme, kun vaunut verkalleen käännettiin; eräs ratsastaja ajoi täyttä laukkaa vastaista suuntaa ja katosi näkyvistämme sateesen; me olimme arvattavasti tiellä Miggellelle.

Kuka tahi mitä oli tuo Miggles? — Tuomari, joka paraiten tunsikin ne tienoot,

oudoksui myöskin sitä nimeä. Eräs matkustaja Washoe'sta arvasi, että Miggles piti ravintolaa — sen ainoan asian tiesimme selvästi, että tiemme oli suljettu kaikilta kulmilta ja että Miggles oli ainoa pakopaikkamme.

Kymmenen minuuttia ajoimme kuoppaista, nurmettunutta syrjätietä, joka tuskin oli niinkään leveä, että vaunut mahtuivat kulkemaan ja sitte seisahdimme noin kahdeksan jalan korkuisessa kivimuurissa olevan suljetun portin eteen. Jos Miggles oli siinä, niin oli jotenkin selvää, ettei Miggles suinkaan pitänyt hotellia. Kutsari kapusi alas ja koetti avata porttia. Se oli lukossa.

"Hoi! Miggles ohoi!"

Ei mitään vastausta.

"Migg — ells!! — Kuules sinä, Miggles! Kuulkaa siellä sisässä! huusi kutsari vihan yltyvässä väessä, porttia järisyttäen. Mutta uppiniskaiseksi ja tylyksi arveltu Miggles ei virkkanut sanaakaan. Tuomari, jonka viimein oli onnistunut avata vaunujen ikkuna, kurkisti sieltä ja lausui useita kysymyksiä; jos niihin olisi voitu vastata, niin olisivat asiat epäilemättä olleet selvällä kannalla, mutta kutsari ei niitä ollut kuulevinansakaan, vaan vastasi ainoastaan, että meidän piti auttaa häntä rähjäjänsä tuota helvetin Migglestä valveille, jos emme tahtonee kaiken yötä istua vaunuissa."

Me nousimme siis istualta ja huusimme tuota salapyhäistä Migglesiä avuksemme, ensin kaikki yhtäkaa ja sitte yksi kerrallaan. Viimeiseksi päästi vaunujen katolla istuva irlantilainenkin oikean hätähuudon "Meggleelle." Kaikki purskahtivat nauramaan.

"Hiljaa!" sanoi kutsari pikaisesti.

Me kuuntelimme. Hämmästyen kuulumme muurin toiselta puolelta käheän, ilkkuvan äänen, joka pilkaten kertoi meidän rukoukset ja huutomme aina irlantilaisen viimeiseen "Meggles"-sanaan saakka.

"Sangen eriskummainen kaikuna!" sanoi tuomari arvelevaisesti; me katselimme toinen toistansa epäillen, mitä tuo oikeestansa olikaan.

"Sangen eriskummainen, sakramenskattu sika!!" ärjäsi kutsari vihan kovimmassa vimmassa. "Ihminen! Etkös ymmärrä huutia! — Maltsaikkaa, riivattu lurjus! — Maltappas!! — Avaa portti tuossa paikassa, sanon minä!"

"Miggles! — Miggles! ha ha ha!" jatkoi pilkkaava ääni.

Bill ei enää arvellut. Hän tempasi ison kiven tiepuolesta ja lukko murtui kohta; portti lensi auki ja me kiirehdimme uteliaina sisälle. Ei yhtäkään elävää olentoa näkynyt. Pimenevässä iltahämärässä voimme ainoastaan huomata, että kävelimme puutarhassa, jonka ruusupensaat märiltä lehdiltä ja kukiltaan ripsuttivat päällemme vesipisaroita kuin satamalla ikään — edessämme oli pitkä, matala, epämuotoinen puurakennus.

"Onko tuo Miggles teille tuttu?" kysyi tuomari Billiltä.

"Ei ole! enkä siitä kunniasta huolikaan," vastasi Bill närkästyneenä, ikäänkuin koko "Pionier-Diligence-yhtiö" olisi joutunut kovakorvaisen Miggleen loukkausten alaiseksi.

"Mutta miesrukka!" aloitteli tuomari huolissaan, murrettua ovea ajatellen.

"Herrakulta!" sanoi Bill ilkkuisesti. "Parasta taitaa olla, että menette takaisin vaunuihin istumaan, kunnes teitä esitellään! — Minä menen sisään ja piru Migglestä kuitenkin perii." Samassa työnsi hän huoneen oven auki.

Kun astuimme sisään, näimme siellä pitkän salin, jota ainoastaan lekuttava tuli salin vastaisessa päässä olevasta suuresta uunista himeästi valaisi; seinät olivat koristetut kummannäköisillä kuvilla, jotka tulen leimutessa näyttivät liikkuvan, poistuvan ja lähenevän; uunin edessä istui liikkumaton olento suuressa nojaustuolissa.

"Hyvä ilta! oletteko Miggles?" virkkoi Bill tuolle yksinäiselle ihmiselle.

Hän ei vastannut eikä liikahtanut. Bill meni vihoissaan likemmäksi ja nosti vaunulyhtynsä istuvan kasvojen eteen. Miehen naama ei näyttänyt vanhalta, mutta se oli ennen aikaansa kuihtunut ja laihtunut; sangen suuret mustat silmät tuijottivat mielettöminä, ehdottomasti muistuttaen katsojalle tarhapöllön juhlalliset silmät. Hänen suuret silmänsä vääntyivät harhaillen Billin kasvoista lyhtyä tirkistelemään ja kiintyivät ilman muuta tunnon merkkiä eriyttömästi siihen loistavaan esineeseen.

Bill voi tuskin hillitä harmiaan.

"Ompas tuokin mies! Oletko kuuro? Mykkä hän ainakaan ei ole; sen verran

olemme kuulleet!" ja Bill pudisti miestä olkapäästä.

Kauhuksemme painui arvoisa ventolainen kovakätisestä koskemisesta kokoon ja vaipui puolta alemmaksi vaatekappaleitten sekavaan läjään.

"Herra Jumalan poika!" sanoi Bill pelästyneenä katsellen meitä ja siirtyi syrjemmälle.

Tuomari astui nyt esille ja yhdistetyillä voimilla nostimme liikkumattoman kummituksen hänen entiseen asentoonsa istumaan. Bill lähetettiin lyhdyllä huoneen ulkopuolelle vakomaan, sillä yksinäisen miesparan saamattomuus osoitti, että muita ihmisiä varmaankin oli likellä; me muut kokoontuimme sillaikaa takan ääreen. Tuomari, jonka mieli jo oli asettunut ja jonka kielevyys oli lakkaamaton, seisoi selkä valkeaa vasten ja puhutteli meitä ikäänkuin oikeuden esimies lautamiehiään.

"Selvältä tuntuu, että tuo kunnioitettava ystävämme tuolla on elänyt siihen ikään, jolloin, jalon Shakespearen sanoja kertoakseni, lehdet kellastuvat ja karisevat taikka että hänen sielunsa jänteet jostakin syystä ovat ennen aikaansa katkenneet. Jos hän todellakin on tuo usein mainittu Miggles — — — —"

"Miggles! Miggles!! Miggles! ha, ha, ha!" räähkyi äkisti sama käheä ja pilkkaava ääni, joka ennenkin oli pitänyt meitä narrinansa ja nyt kuului päämme päältä.

Tuomarin puhe taukosi keskeen ja me katselimme kauhistuen toisiamme. Monta minuuttia kului, ennenkuin kukaan tarpeekseen toipui tutkiaksensa mistä se kolkko ja outo ääni mahtoi lähteä. Viimein älyttiin toki mielen helpoitukseksi tuota salaista rauhanrikkoojaa — se oli vanha harakka, joka istui hyllyllä lieden yläpuolella ja nyt jäi mykäksi kuin haudattu, kun häntä kerran oli tavattu verekseltä. Sen ääntä olimme epäilemättä kuulleet portin ulkopuolella ja ystävämme nojatuolissa oli siis syytön tylyn vastaanoton suhteen. Bill, joka turhasta hakemisestaan palasi saliin, ei ollenkaan tyytynyt semmoiseen selitykseen, vaan piti edelleen saamatonta isäntäämme pahan luulon alaisena. Hän oli löytänyt katoksen hevoisille, vaan ei yhtäkään ihmistä ja tuli takaisin läpimärkänä sekä epäilevänä.

"Eihän tässä kymmenen peninkulman päästä löydy kiskaakaan paitsi tuo ainoa vanha riivattu joka vaan teeskentelee."

Mutta kohta nähtiin, että enemmistön luulossa oli perää. Bill oli tuskin herennyt mankumasta, ennenkuin portaitten sillalta kuului keveitä askeleita ja kastuneen hameen kahisemista; ovi nykäistiin auki ja nuori nainen ilmestyi kynnykselle; hänen pienet valkeat hampaansa kiilsivät, mustat silmät leimahtivat; ujoutta ja epäileväisyyttä ei ollut olemassakaan. Hän sulki oven ja painoi kävelystä hengästyneenä selkensä sen nojaan.

"Hyvä ilta, matkamiesrukat! — — minä olen Miggles!" sanoi hän ja nyökkäytti rohkeasti päätänsä meille.

Se oli siis Miggles! — Tuo mustasilmä soleva nuori tyttö, jonka karkeasta sinisestä villakankaasta tehty märkä hame ei voinut peräti kätkeä sitä kaunista notkeaa naisvartaloa, jota se ympäröi; jonka koko olennessa ilmutui pelkkää sopusuuntaa; jonka päästä kiiltävän merimiehenhatun alta riippui kastanjankarvaisia kierukoita ja jonka pienet sopeat jalat ja nilkat olivat pistetyt jokapäiväisiin paulakenkiin; se oli Miggles — ja hän nauroi vielä päälliseksi meidän hämmästykselle mitä suorasukaisimmin, iloisimmin ja hilpeimmin.

"Katsokaahan, pojat!" virkkoi hän syvältä hengähtäen ja painaen pientä kättänsä kupeesen — "katsokaa, pojat! minä olin pari virstaa täältä, kuin sain tietää, että teidän oli täytynyt kääntää takaisin. — Arvelin, että kentiesi poikkeisitte tänne ja koko matkan juoksin sitte tänne, koska tiesin, että Jimparka oli yksinään kotona — ja — ja — olen vähän uupunut — ja —".

Miggles sieppasi vettä valuvan hatun päästään niin vallattomalla heilutuksella, että hän räiski vesipisaroita päällemme; hän koetti työntää kierukoitansa taaksepäin, mutta pudotti kaksi kassaneulaa, naurahti vielä kerran iloisesti ja istuutui huolimattomaan asentoon Billin rinnalle, uhmailevasti katsellen meitä.

Tuomari tointui ensimmäisenä ällistyksestä ja lausui aluksi kauniin sievistelmän.

"Olkaa niin hyvät! saakaa tänne tuo kassaneula!" sanoi Miggles vakaasti. Kuusi kättä ojennettiin hänen tahtoansa täyttämään. Miggles nousi istualta, meni suoraan salin vastaiseen päähän ja katseli tutkien sairaan kasvoja. Miehen juhlalliset silmät katsoivat jälleen naiseen ja saivat oudon loisteen. Käsitystä ja eloisuutta näytti silmänräpäykseksi ilmestyvän hänen lakastuneeseen näköönsä. Miggles hymyili herttaisesti ja käänsi taas tummat silmänsä sekä valkeat hampaansa meihin päin.

"Kuka tuo vaivainen mies on?" kysyi tuomari epäillen.

"Jim," vastasi Miggles.

"Isännekö?"

"Ei ole!"

"Velikö — vai miehenne?"

Miggles loi pikaisen ja vähän ynseänkin silmäyksen molempiin rouvasihmisiin, jotka (sen olin jo ennen huomannut) eivät suinkaan yhtä täydelleen, kuin kaikki ihastelleet tuota olentoa, — ja vastasi totisena:

"Ei — kunhan vaan on Jim."

Tätä vastausta seurasi vähän tukalalta tuntuva vaitolo, mutta Miggles purskahti kohta vastustamattomaan lapselliseen nauruun.

"Kas niin, ihmisrukat!" virkahti hän äkisti. "Te olette nälkäiset, kuin susikat, sen minä tiedän. — Kuka auttaa minua illallista varustamaan?"

Apua ei suinkaan puuttunut. Muutaman silmänräpäyksen kuluttua oli kerrallaan peräti antautunut Bill täydessä Calibanin toimessa kantaa halkoja tuolle uudelle Mirandalle; minulle uskottiin tärkeä ammatti: sianlihan leikkaaminen; postinkulettaja survoi kahvia pylväskatoksessa ja tuomari auttoi kaikkia neuvoilla sekä töillä. Kun Miggles tuomarin ja "katolla kulkeneen" irlantilaisen kanssa kantoi pöydälle mitä talossa vaan sattui olemaan, nousi ilo ja tyytyväisyys korkeimmilleen, vaikka sade loiskutti ikkunoita vasten, tuuli vinkui piipussa, molemmat rouvasihmiset keskenään kuiskuttivat uunin sopessa ja vanha harakka orreltaan heidän päänsä päältä toisinaan virkkoi käheän ja pilkallisen muistutuksen seurastamme. Me hoksasimme nyt, kun sali oli paremmin valaistu, että seinät olivat täynnänsä kuvia ja piirroksia, jotka olivat leikatut kuvalehdistä ja järjestetyt seiniin naisen huolella sekä hienolla aistilla. Huonekalut olivat kotona tehdyt, melkein kaikki syntyneet entisistä arkuista ja laatikoista, joita oli päällystetty kukikkaalla sitsillä sekä eläinten nahkoilla. Potevan Jimin nojaustuoli oli vanhasta jauhotynnyristä näppärästi tehty toisinto. Kaikkialla näkyi siivoa, somuutta ja taipuvaisuutta omituisiin koristuksiin.

Atria oli oikea keittotaidon voittojuhla. Mutta ei siinä vielä kyllä — se oli myöskin seuraelämänkin puolesta oivallinen, varsinkin sen erinomaisen tarkan tunnon kautta, jolla Miggles osasi johtaa pakinaamme; hän kyseli itse kaikellaista, mutta niin vaatimatonna ja suorasti, ettei hän ollenkaan näyttänyt tahallaan peittävän tai arastelevan jotakin. Me puhuimme itsestämme, tuumista, toiveistamme, matkasta, ilmasta — sanalla sanoen kaikista aineista, mutta isännästä ja emännästäme ei yhtään. Se on tosin myönnettävä, ettei Miggles koskaan puhunut vallan sievästi ja kieliopin sääntöjen mukaan ja että hänen puheesen usein luikahti muutamia mahtisanoja, joitten käytäntöä tavallisesti pidetään miespuolen yksinomaisena oikeutena: Mutta silloin kiilsivät aina hänen silmänsä ja hampaansa niin hurmaavasti, ettei kukaan voinut siitä pahastua ja sitte seurasi niin lapsellinen, suorasukainen ja uljas nauru että se ikäänkuin puhdisti koko siveellisen ilman selväksi.

Sillaikaa kuin vielä istuimme pöydän ympärillä, kuului äkisti omituinen töminä juuri kuin joku suuri eläin olisi syyhyttänyt kuvettaan seinän ulkopuolta vasten. Kohta kuului myöskin oven takaa raapimista ja läähättämistä.

"Se on vaan Joakim," vastasi Miggles kyseleviin silmäyksiimme.
"Suvaitsetteko nähdä sitä poikaa?"

Ennenkuin vastaus kerkesi kieleltämme, oli hän avaissut oven ja esiin tuonut puolikasvuisen harmaan karhun, joka emäntänsä eteen kohta nousi takajaloille rukoilevaisesti lerputtaen etukäpäliänsä alaspäin ja katsellen Migglestä niin hellästi ja kunnollisen Billin näköisenä, jotta meitä rupesi naurattamaan.

"Se on minun talonvartijani", selitti Miggles. "Ei mitään: ei se pure", lisäsi hän, kun naisemme pelästyneinä pakenivat nurkkaan. "Ethän sinä pure, vanha röyhetyiseni, vai kuinka?" jatkoi hän vielä hyväillen puhettansa, rakastettavana Joakimiin kääntyen.

"Sen sanon teille, poikaseni!" virkkoi hän, talleroista tasakärsää syötettyä ja ulos ajettua; "hyvä oli, ettei Joakim ollut saapuvilla, kun tänne tulitte; kyllä se muuten olisi voinut panna teidät kaikkityyni hengeltä".

"Missä se oli"? kysyi tuomari.

"Minun kanssa se sipsoi. Jumala siunatkoon! se kapuu illoilla minun jälkiä myöten pitkät matkat kuin ihminen ikään".

Me olimme hetken vaiti ja kuuntelimme tuulen viuhumista. Kentiesi häälyi silloin sama kuva jokaisen mielen edessä; Miggles sateella ja tuulessa vaeltamassa synkkäin metsäin halki, villi vartija jälessään. Tuomari sanoi jotain "Unasta ja hänen jalopeurastaan", mutta vakaa Miggles ei ollut siitä eikä muista sievistelmistä millänsäkään. En tiedä, oliko hän vallan tietämätön siitä, että kaikki häntä ihastelivat, mutta koko hänen suora, vakaa käytöksensä näytti viittaavan täydelliseen ja tiettyyn molempain sukupuolten yhdenvertaisuuteen, joka kauheasti koski seuran nuorempain miesten ylpeyteen.

Tuo välikohtaus karhun kanssa ei millään tavalla poistanut rouvasväen inhoa Migglesistä kohtaan ja kun atria oli lopetettu, levisikin noista kunnioitettavista naisista eräs jäinen tylyys, jota eivät Billin uuniin latomat kuusenpölkytkään voineet karkoittaa. Miggles näytti sitä älyvänsäkin; pikaisesti ilmoittaen, "että oli aika mennä levolle", lupasi hän saattaa rouvasväkeä heidän vuoteelle salin takana olevaan pieneen suojaan.

"Te, poikaseni!" lisäsi Miggles, "saatte värjötellä täällä salissa uunin edessä, miten vaan tilaa on, sillä kammaria ei ole kuin yksi."

Meidän sukupuolemmme — ihmiskunnan väkevämpää puolta tietysti tässä tarkoitan — pitää itseään tavallisesti puhtaana uteliaisuudesta ja kielen kannosta. Olkoonpa sen asian laita millainen tahansa; todenperästä täytyy minun kuitenkin tunnustaa, että Miggles tuskin oli sulkenut oven jälkeensä, ennenkuin tunkeuduimme valkean ympärille sopottamaan, ihmettelemään ja lausumaan tuhansia luuloja ynnä arveluita kauniista emännästämmä ja hänen kummallisesta toverista sekä hoitokkaastansa. Luulenpa, että joku kiihkeässä tiedonhalussaan järkytti tuota myöntymätöntä pöllöpäätäkin, joka istui keskessämme kuin Memnonin kivipatsas, menneen ajan huolimattomuudella katsellen hätäistä uteliaisuuttamme.

Vilkkaasti paraikaa aprikoimme, kun ovi avattiin ja Miggles taas näyttihe.

Mutta hän ei enää ollutkaan sama Miggles, jonka hurmaava ilmestyminen pari tuntia ennempänä oli meitä huikaissut. Hän katsoi alaspäin ja kun hän punastuen hetkeksi seisahtui kynnykselle, viltti käsivarrella, näytti jättäneensä taakseen koko sen rohkeuden ja uljuuden, jolla hän illan kuluessa oli meitä tenhonnut. Hän astui takan eteen, nosti jakun vaivaisen miehen viereen, istuutui ja sanoi: "Jos ette, poikaseni, pane pahaksi, niin jään yöksi tänne, sillä kammari on ahdas." Hän otti Jimin käden omaan käteensä ja katseli mustilla silmillään

miettiväisenä sammuvaa tulta.

Joku vaistomainen aavistus, että Miggles jatkaisi puhettaan ja kentiesi joku häpeileminen edellistä uteliaisuuttamme pidätti meitä puhumasta. Sade rapisi edellensä katolle, myrsky kohaji ja eksyneet tuulen puuskat puhalsivat toisinaan tulta liekkimään. Kun luonnon voimat viimein tuokioksi laimistuivat, kohotti Miggles päätään, viskoi pitkät hiuksensa taapäin ja kysyi äkisti meihin kääntyen:

"Onko teidän joukossanne ketään, joka tuntee minua?" Ei kukaan vastannut.

"Ajatelkaa tarkkaan! Minä asuin v. 1853 Marysvill'essä. Kaikki siellä tunsivat minua ja sen saivatkin tehdä. Minä hallitsin 'Polkka-salia' siksi kuin Jimin kanssa muutin tänne. Siitä on nyt kuusi vuotta. — Olenhan kentiesi hiukan muuttunutkin."

Kaikki olivat vaiti ja Miggles oli hämillänsä siitä, että hän oli tuntematon. Hän kääntyi taas tulelle päin ja vasta tuokion kuluttua alkoi hän puhua liukkaammin, mutta hiljemmin.

"Luulinpa varmaan, että ehkä joku teistä tuntisi minua. Mutta yhdenlainen minusta. Tahdon vaan kertoa seuraavat tapaukset: Tämä Jim" — Miggles otti puhuessaan hänen kätensä molempain kämmentensä väliin — "tämä tunsi minua, vaikkette te tunteneetkaan. Hän oli silloin nuori ja rikas — hän tuhlassi paljon rahaa minun tähden — niin! hän menetti koko omaisuntensa. Eräänä päivänä — siitä on nyt kuudes talvi tulossa — astui hän kammariini, lankesi sohvalle noin saamattomaksi kuin tuossakin eikä enää omin voimin liikahtanutkaan. Tauti iski häneen vilaukselta eikä hän sitte koskaan tietänyt mitään tilastansa. Tohtorit selittivät, että kaikki oli seurauksena hänen hurjasta elämästään — olihan hän muka ollut koko huittari eikä säästänyt voimiansa — — ja ettei hän milloinkaan parantuisi eikä kauan eläisi. He ehdoittelivat minulle, että lähettäisin hänet San Franciscon lasarettiin, sillä hänestä ei enää ollut työtoimittajaksi ja hän oli hoidettava, niinkuin lapsi. Mutta silloin — — en tiedä tarkoin, oliko syy Jimparan silmissä vai siinä, ettei minulle koskaan ollut syntynyt lasta — en tiedä — tuntui ikään kuin sydämmeni olisi sykkinyt kovemmin — ja minä annoin kieltävän vastauksen. Minä olinkin siihen aikaa rikas; sillä kaikki minua suosivat ja suvaitsivat — suuret herrat, niinkuin tekin, tulivat minua katsomaan — — — Minä myin kartanoni ja ostin tämän tilan, koska se oli niin mukavasti syrjässä ja sitte kuletin lapsiparkani tänne!!..."

Miggles oli puhuessaan naisen luonnollisella ja runollisella arkatuntoisuudella hiljaa muuttanut asemetansa niin että hän oli siirtänyt viheliäisyyteen ja köyhyyteen joutuneen miehensä itsensä ja kuulijainsa väliin. Hän jäi itse pimentoon tuolin taaksi, ikäänkuin hän telläisi Jimin esille vaitololla puolustamaan hänen tekojaan. Mykkänäkin ja tunnotonna puhui hän kuitenkin tuon nuoren naisen puolesta; vaikka saamatonnakin ja Jumalan panna-nuolella hervottomaksi lyötynä kiersi hän kuitenkin näkymättömän suojelevan käsivarren naisen vyötäisille.

Pimennossa piillen mutta vielä pitäen Jimin kädestä kiini, jatkoi Miggles kertomustaan:

"Pitkältä kului aikaa, ennenkuin sain kaikki asiat säntilleen ja ennenkuin perehdyin, sillä minä olin tottunut suurissa ja iloisissa seuroissa oleskelemaan. Naisia en saanut avukseni ja miehiin en voinut luottaa; mutta tämän tienoon Indianit toimittivat minulle milloin mitäkin työtä ja kaupungista tuotin mitä tarvitsin; miten asiat kääntyivät, niin Jim ja minä pääsimme eteenpäin. Sacramenton lääkäri poikkesi toisinaan tänne Jim-lasta katsomaan, ja ennenkuin hän läksi, sanoi hän tavallisesti: 'Miggles, sinä olet kelpotyttö — Jumala siunatkoon sinua!' — ja senperästä tämä paikka ei enää tuntunut niin autiolta ja ikävältä. — — Mutta kun hän viimekerran kävi täällä, sanoi hän, ovesta menneessään: 'Tiedätkös, Miggles? — sinun lapsukaisesi kasvaa kohta suureksi ja tuottaa äidilleen kunniaa — ei kuitenkaan täällä, ei täällä, Miggles!' — — Hän näytti lähteissään niin totiselta ja — — ja — —"

Tuon kauniin naisen pää sekä ääni katosivat pimeyteen, mutta hän siirtyi taas valoa likemmäksi ja jatkoi: "Kansa on näillä seuduilla hyväluontoinen. Kylän miehet ensin kuleksivat täällä yhä, kunnes huomasivat, ettei täällä ollut mitään toimitusta eikä hyötyä saatavana; sitte sain olla rauhassa. — — Olin vallan yksinäni siksi kuin eräänä päivänä metsästä löysin Joakimin, joka silloin oli matalampi kuin nyt; häntä opettelin konstia tekemään. Ja tuolla on Polly-harakka; hän on viisas kuin kissa ja tekee lavertamalla illat hauskoiksi. Ja Jim taas", sanoi Miggles tavallisella lapsellisella naurullaan, kokonansa ilmestyen tulen valoon — "niin Jim! Teitä kummastuttaisi nähdä kuinka paljon hän tuollaisenaakin tietää. Toisinaan poimin hänelle kukkasia ja hän katsoo niihin tyytyväisenä, niinkuin muutkin viisaammat; toisinaan, kun ollaan tässä kahden kesken, kaskuun hänelle noista kuvista seinässä. Jumala sen tietää!" sanoi hän vilpittömästi hymyten, "viimetalvena luin hänen kanssa salin koko tuon puolen. Ei ole monta Jimin vertaista kirjamiestä."

"Mutta miksette mene naimisiin tuon miehen kanssa," kysyi tuomari vaitoloa keskeyttäen, "koska hänelle kuitenkin uhraatte nuoruuttanne?"

"Sen sanon teille suoraan," vastasi Miggles. "Olisihan se vähän kunnottomasti tehty, jos sillä tavalla käyttäisin Jimin saamattomuutta omaksi hyödykseni. Ja jos naimiskauppaa tehtäisiinkin, niin tietäisimme molemmat, että silloin tekisin täytymyksestä mitä nyt teen vapaaehtoisesti."

"Mutta te olette vielä nuori ja kaunis —"

"Tulee myöhäksi," sanoi Miggles vakaamielisenä. "On aika mennä levolle. Hyvää yötä."

Hän painui laattialle pitkälleen, kääri viltin ympärinsä ja laski päänsä matalalle jakulle, joka seisoi Jimin jalkain alla. Hiilos musteni vähitellen uunissa. Jokainen haki hiljaa itselleen makuusijaa ja siinä pitkässä salissa kohta ei kuulunut muuta kuin sateen rapinaa katolla ja makaavain raskaat hengähdykset.

Aamun tullessa heräsin pahasta unesta. Myrsky oli vaiennut, tähdet tuikkivat ja ikkunasta kurkisteli vaalea täysikuu saliin, kohotessaan tummain juhlallisten kuusien takaa. Säälien katseli se tuota lakastunutta ihmisolentoa nojaustuolissa ja valoi samalla kirkasta valoa nuoren naisen nöyrän pään ympäri, minkä pitkät hiukset, niinkuin syntisen naisen hiukset piplian suloisessa kertomuksessa, peittivät ja hautoivat sen miehen jalkoja, jota hän rakasti. Kuu loi hiukan runollisuutta Billin päivettyneille kasvoillekin; hän loikoi tarkkana ja huolellisna vahtina, pää käden nojassa, talonväen ja matkamiesten välillä. Vähän aikaa tuota näköä katseltuani, nukuin taas ja sitte heräsin vasta päivän valettua, kun Bill kumartui korvaani päin ja sanoi: "kaikki valmis!"

Kahvipannu höyrysi pöydällä, mutta Miggles oli poissa. Me haimme koko kartanon lävitse ja odotimme vielä, vaikka hevoiset jo olivat valjaissa, mutta häntä ei kuulunut. Hän näytti karttavan säännöllistä hyvästijättöä ja tahtovan, että menisimme niinkuin tulimmekin. Kun naiset olivat autetut vaunuihin, palasimme vielä saliin ja pudistimme juhlallisesti tunnottoman Jimin kättä; semmoisen pudistuksen jälkeen täytyi jokaisen vuorostansa yhtä juhlallisesti nostaa hänet takaisin entiseen asentoon. Sitte loimme viimeisen kerran silmät pitkään saliin ja jakulle, missä Miggles oli istunut. Me nousimme ääneti ja vakaamielisinä vaunuihin, sijoillemme, ruoska roiski ja me läksimme liikkeelle.

Mutta kun ajoimme ylös suurelle maantielle, nykäisi Bill yhtäkkiä ohjaksilla

kuusi hevoistaan seisahtumaan ja vaunut pysähtyivät. Tien varrella oli pieni mäki ja sillä seisoivat Miggles; hänen hiukset löyhyivät, mustat silmät välähtivät, valkeat hampaat kiilsivät ja hän heilutti valkeaa kaulavaatettansa jäähyväisiksi. Me pyöritimme lakkiamme ilmassa vastaukseksi. Bill sipaisi vahvasti kuutta hevoistaan, ikäänkuin hän olisi pelännyt velhousia ja me painuimme sijoillemme. Emme virkkaneet sanaakaan, ennenkuin vaunut seisahtuivat North Forkin hotellin eteen. Silloin menimme, tuomari oppaana, ruokasaliin ja istuuduimme pöydän ääreen.

"Ovatko lasinne täytetyt?" kysyi tuomari, juhlallisesti ottaen valkean lakkinsa päästä.

Täytetyt olivat.

"Juodaan me sitte Miggleen onneksi: Jumala häntä siunatkoon!"

Hän on kentiesi siunannutkin. Kuka tiesi!

IV.

Melissa.

1.

"Smith'in Pocket" (Smithin tasku) on suuren, punaisen vuoren rinteellä siinä kohdassa, missä Sierra Nevada aallontapaisina kumpuina alkaa alentua tasangoksi; missä kalliot eivät enää ole niin paljaina ja autioina eikä virrat niin väkevät ja kellertävät. Joen valkeat rakennukset näyttävät vuoren rinteille kylvetyiltä, kiiltäviltä piikiviltä, kun niitä punoittavan ilman ja punaisen pölyn halki katselee päivän laskeissa punaiselta maantieltä. Punaiset postivaunut, jotka ovat täynnänsä punaisiin paitoihin puetuita päivettyneitä matkamiehiä, katoovat parikymmentä kertaa näkyvistä silleikään kuin vierivät polvikasta tietä myöten alas; ne ilmautuvat taas äkisti semmoiseen paikkaan, ettei sitä olisi voinut aavistaakaan ja näyttävät viimein peräti katoavan, kun katselija luulee, että ne ovat ainoasti muutaman kyynärän päässä kaupungista. Tuo tien alituinen kiemurteleminen on luultavasti syynä siihen, että vieraan tulo Smithin Pocket'iin tavallisesti tuntuu sangen hankalalta. Matkustaja, joka varsin vakaasti luottaa itseensä ja astuu vaunuista "diligence"-konttorin edustalle, voi helposti tallustaa kaupungista suoraan maalle, pettyvissään luullen, että kaupunki on vallan toisella kulmalla. Kerrotaanpa, että eräs vuorityömies kerran tapasi tuommoisen itseviisaan ventolaisen pari virstaa kaupungista; hän kantoi matkasumpsan, sateenvarjon, kirjoja sekä muita sivistyksen tuntomerkkejä, mutta etsi Smithin Pocketia saman tien varrelta, jota myöten hän vastikään oli tullut.

Älykäs katselija voisi kentiesi siinäkin tilaisuudessa pitää omituisen ja kummallisen maiseman silmäilemistä korvauksena ikävästä kohtalostaan. Vuoren kupeitten mahdollomat halkeemat, sinne tänne hajoitetut punaiset kivilohkareet ja kummuiksi mylleröitetty maa näyttivät ennemmin syntyneen luonnon-mullistusten alkuaikaan luoman sekasorron kuin ihmistyön kautta; vuoren huipun ja kaupungin keskivälillä ojensi vedenjuoksutin-torvi hoikkaa

vartaloaan sekä epäsuhtaisia koipiaan syvänteen ylitse, ikäänkuin vedenpaisumuksen takaisen ja aikoja sitte unhoitetun kummituksen hirmuinen luuranko. Tien alitse poikkesi vähän väliä pienempiä kanavia, joitten pohjaa myöten valui rupaisia puroja vuoren juurelle päin, missä hiljaa yhtyivät isoon keltaiseen jokeen; tuolla täällä näkyi jonkun rappeutuneen hökkelin jäännöksiä kylmille hylätyn lieden kupeelta kohosi ainoastaan takan piippu suorana.

Smithin Pocketin uudispaikan alkuna oli se tapahdus, että eräs varsinainen Smith siitä kohdasta löysi "Pocket'in" — se on paikan, jossa oli runsaampia kultakerroksia, kuin muualta tavallisesti löytyy. Puolessa tunnissa nostettiin siitä taskusta viisi tuhatta dollaria. Smith ynnä muut käyttivät kolme tuhatta dollaria vietto-ojan laittamiseen ja vuoren särkemiseen. Sittemmin hoksattiin, että Smithin tasku, niinkuin taskut ainakin, oli tyhjäksi joutumaisillaan. Smith tunki suuren punaisen vuoren sisuksiin saakka, mutta nuo 5000 dollaria olivat ensimmäinen ja viimeinen palkinto hänen tuskaisesta työstään. Vuori peitteli kultaiset salaisuutensa ja viettotorvi juoksutti vähitellen vaan tarkasti Smithin rikkauden tähteet kuivilleen. Smith teki sitte työtä kaivoksissa ja senperästä lompkassa (kivien hakkuussa); sitte rupesi hän laittamaan veden johtoja sekä kaivamaan kanavoita ja vihoviimein oli hän kapakan isäntänä. Ihmiset kertoivat kohta, että Smith joi vahvasti; ei aikaakaan, niin hän oli parantumaton juomaratti ja viimein kuiskattiin, niinkuin usein tapahtuu, että hän aina oli ollutkin sellainen eikä muuta mitään. Mutta uudispaikan vastainen onni ei varsin kovasti riippunut ensimmäisen perustajan kohtalosta kiini, uudet yhtiöt porasivat ja löysivät kultaa. Smithin Pocket tuli ajan kuluessa isoksi uudispaikaksi; siinä oli kaksi kauppapuotia, kaksi hotellia "diligence"-konttoria ja muutamia varakkaita perheitä. Toisinaan ällistyivät asujaimet ainoan pitkän ja epämuotoisen kadun varrella, nähdessään San Franciscon uusimpia muotia, joita vaatteina ja koristuksina tuotiin Smithin Pocketin ylpeimpäin sukujen yksinomaista käytäntöä varten. Nuot vaatteet saattoivat pahasti runneltua maisemaa näyttämään vielä paljaammalta ja ranseammalta ja masensivat loisteellaan vielä alemmaksi sitä yhteiskunnan lukuisaa puolta, jonka ainoana ylpeytenä oli puhdas paita sunnuntaina ja joka muita koristuksia ei voinut toivoakaan. Kaupungissa oli nytkin metodistain kirkko ja sen likellä pelastushuone; syrjässä mäen rinteellä oli hautuunmaa ja olipa vähäinen kouluhuonekin.

Koulumestari — muuta nimeä hänen vähäinen laumansa ei tiennytkään antaa hänelle — istui eräänä iltana yksinänsä kouluhuoneessa, muutamia avatuista kirjoituskirjoja edessään; hän piirsi niihin huolellisesti noita ympyriäisiä ja korkeita kaavakirjaimia, jotka vanhan tavan mukaan ovat opettavinaan mitä

oivallisinta kaunokirjoitusta ja siveyttä. Hän oli juuri kerinnyt kirjoittaa: "Rikkaus on pettäväinen" ja koristi paraikaa vastamainittua substantivoa viekkailla pyöryksillä sekä muilla koristeilla, jotka olivat tekstiin vallon sopivat, kun ovea hiljaa kolkutettiin. Tikat olivat sinä päivänä naputtaneet katolla; hän siis ei keskeyttänyt työtään tuon vähäisen kopinan takia. Mutta kun ovi avattiin raolleen ja kolkuttamista jatkettiin sisäpuolellakin, katsahti hän hämmästyneenä oveenpäin. Hän säpsähti, nähdessään nuoren tytön, joka oli puettu likaisiin repaleisiin. Tytön suuret mustat silmät sekä paksu musta ja vanukkeinen tukka, joka riippui ruskeaksi päivettyneille kasvoille, hänen paljaat jalat ja käsivarret, joita punainen pöly oli tahrannut — olivat opettajalle kuitenkin tuttuja. Se oli Melissa Smith — Smithin äiditön tytär.

"Mitä asiaa tuolla nyt on?" ajatteli nuori mies.

Punaisella vuorella tunsivat jokainen Melissaksi sanottua tyttöä ja jokainen tiesi, että hän oli parantumaton ärmätti. Hänen tuittuinen uppiniskainen luonteensa, hänen hurjat vehkeet ja vaiheet sekä hänen vallattomat tapansa olivat sananlaskuna jokaisen suussa, mutta kaupunkilaiset eivät huolineet niistä sen enempää kuin hänen isänsä heikosta siveydestäkään. Melissa riiteli ja tappeli koulupoikien kanssa; hän pani heitä vastaan liikkeelle paljoa ketterämpää ynnä pistävämpää kieltä ja epäilemättä yhtä voimakkaita käsivarsia sekä kulakkojakin kuin heillä oli. Hän tiesi metsätiet yhtä tarkoin kuin kytätkin ja koulumestari muisti kohdanneensa häntä paljain päin ja jaloin usean virstan päässä kaupungista, jyrkillä ja syrjäisillä vuoristopoluilla. Semmoisilla retkillä sai hän vapaaehtoisesti tarjottuja ruokalahjoja kullankaivajain leireistä, joita oli pitkin joen rantoja.

Se olikin hänen oma syynsä, että häneltä puuttui parempaa turvaa, sillä paikkakunnan vakinainen saarnaaja arvoisa Josua Mac Snagley oli eräässä hotellissa hankkinut hänelle passaritytön paikan, joka oli olevinaan kasvatustoimen ensialkeena ja hän oli myöskin esitellyt Melissaa oppilailleen sunnuntaikoulussa. Mutta Melissa viskasi kerran talrikit hotellin isännän päähän ja vastasi varsin rohkeasti vieraitten pilkallisiin lauseisin. Sunnuntaikoulussa nostatti hän semmoista hälinää, ettei se suinkaan soveltunut tuon oppilaitoksen oikeauskoiseen hiljaisuuteen ja raskasmielisyyteen; korkea-arvoinen pappi katsoi siis välttämättömäksi häpeällisesti ajaa hänet pois sieltä varsinkin koska koulussa oli pari punaposkista lasta jaloimmista perheistä ja heidän tärkättyä hameita piti akkiloida.

Sellainen elämä oli Melissan takana, kun hän sinä iltana seiso i kouluopettajan edessä. Sitä osoitti myöskin aivan selvästi hänen rikkinäinen nuttunsa, vanukkeissa oleva kampaamaton tukka ja veriset jalat, jotka saivat opettajan säälimään. Hänen entistä elämäänsä ilmaisivat myöskin nuot mustat, rohkeat, välähtävät silmät, jotka ehdottomasti pakottivat opettajaa antamaan hänelle omituista arvoa.

"Tulin tänne tänä iltana," virkkoi tyttö pikaisesti ja rohkeasti, kun hänen tyly silmäyksensä tapasi opettajan katsantoa; "koska tiesitte, että olitte yksinänne. En tahtonut tulla silloin, kun nuot tytöt olivat täällä. Heitä inhoon ja vihaan — — sen teen. Pidättehän te koulua? Minä tahoon, että opetatte minua."

Jos tuo ryysyinen, pörröpäinen ja likainen tyttö olisi nöyrästi rukoillut ja itkenyt, niin olisi opettaja luultavasti häntä säälinyt eikä pitänyt asiasta sen enempää lukua. Mutta Melissan eriskummainen rohkeus saavutti nuorelta mieheltä, hänen tietämättänsä, sitä kunnioitusta, jota suorat ja lujat ihmisluonteet väkisininkin osoittavat toisilleen, kun yhteen yhtyvät. Opettaja silmäili häntä tarkemmin kuin ennen, kun hän liukkaasti jatkoi puhettansa, käsi oven lukolla ja tulisilla silmillä katsoen kouluttajaan.

"Nimeni on Melissa — Melissa Smith! — Sen voitte valalla todistaa. Isäni on Smithukko — vanha Smithhaiska — nyt sen tiedätte! Melissa Smith — ja minä tahdon käydä koulua!"

"Vai niin!" sanoi kouluopettaja.

Melissa oli niin tottunut tarpeettomaan ja kovaan vastahakaan, jolla häntä usein oli suututettu naurettavaan vihaan — että opettajan hiljainen käytös peräti saattoi häntä hämille. Hän jäi samaan paikkaan seisomaan ja alkoi kääriä mustaa hiussuortuvaa sormiensa ympäri, ynseä ylähuuli nousi pieniltä valkeilta hampailta ja alkoi vävähtää. Mustat silmäripset painuivat alas ja jonkunmoinen punastus näkyi poskilla lian ja päivetyksen alta. Hän syöksyi äkisti eteenpäin, huusi Jumalaa häntä kuolettamaan ja painoi itkein, nyyhkyttäen, kasvonsa kouluopettajan viettöpöytää vasten, ikäänkuin hänen sydämmensä olisi ollut pakahtumaisillaan.

Opettaja nosti hänet leppeästi ja odotti, kunnes hänen mielensä asettuisi. Nuori neitonen ei näyttänyt silmiään, vaan alkoi nyyhkyttäen kertoa lapsen tavalliset katumusvirret: lupasi olla sievänä eikä koskaan enää tehdä niin tuhmasti j.n.e.

Koulumestari sattui silloin kysymään minkätähden hän oli luopunut sunnuntaikoulusta.

"Minkätähden? — Minkätähden Melissa oli luopunut sunnuntaikoulusta? — oh! — Niin! — Miksi sanoi Mac Snagley minua pahaksi? — Miksi vakuutti ettei Jumala minua rakastanut? Jos ei Jumala minua rakastanut, mitä se sitte toimittaisi, että menin sunnuntaikouluun? Enkä suinkaan huoli semmoisista, jotka eivät rakasta minua."

"Oliko Melissa sanonut sitä Mac Snagley'lle?"

"Sanoin suoraan."

Muori opettaja nauroi. Se oli sydämmellinen nauru, joka vähäisessä kouluhuoneessa herätti niin kummallista kaikua ja niin vähän soveltui kuusien surulliseen huminaan siellä ulkona, että hän kohta talttui huokaukseen. Sydämmen pohjasta tuli huokauskin; tuokion vaiti ja totisena oltuaan, kysäsi hän tytön isästä.

"Melissan isä? — Kenen isä? — Mikä isä? Melissa tahtoi juuri tietää, mitä se isä oli tehnyt hänen hyväkseen — Sanoppas se! — Miksi sanoivat ihmiset, kun Melissa meni sivutse: 'Kas tuossa on vanhan Smithkuhnuksen Melissa!' Ah, Herra Jumala! Jos hän saisi kuolla — jos Melissa itse kuolisi jos koko ihmiskunta kuolisi;" ja Melissan nyyhkytykset alkoivat kahta vertaa kovempina kuin ennen.

Kouluopettaja kumartui häntä likemmäksi ja sanoi hänelle mitä sievimmällä tavalla kaikki, mitä te ja minä olisimme sanoneet, lapsen suusta kuultuamme tuommoisia luonnottomia lauseita. Nuhdellessaan muisti hän kuitenkin paremmin kuin muut, että tytön vaatteet olivat repaleina ja jalat veressä ja että häntä yhä seurasi juoppo-isän haamu. Hän nosti tytön suoraksi, kääri hänet omaan nuttuunsa, saattoi häntä vähän matkaa tietä myöten ja käski häntä varhain seuraavana aamuna tulemaan takaisin sekä toivotti viimein hyvää yötä. Kuu loi kirkkaan valon kapealle polulle. Opettaja seisoi paikallaan ja katseli tuota pientä surkeaa olentoa, joka kipeillä jaloillaan tuskin voi astua teräville kiville. Hän malttoi siksikuin Melissa oli ehtinyt vähäisen kirkkomaan yli ja saapui mäen kukkulalle, mihin hän hetkeksi pysähtyi ja kääntelihe — se oli pikkuinen pilkku ihmissuvun vaivaa, joka näkyi tällä puolella kaukaisia kärsivällisiä tähtiä. Opettaja palasi sitte työhönsä. Mutta kirjoituskirjan rivit muuttuivat hänestä aina

loppumattomiksi teiksi, joita myöten lapsihaamuja itkein ja nyyhkyttäen vaelsi pimeään yön selkään. Vähäinen kouluhuone tuntui hänestä entistään kolkommalta; hän lukitsi oven ja meni kotiinsa.

Seuraavana aamuna tuli Melissa kouluun. Hän oli pessyt silmiään ja hänen paksu musta tukkansa osoitti, että kamman kanssa oli kovaa väkikarttua vedetty, jolloin kumpainenkin puoli nähtävästi oli kärsinyt vaikeaa tappiota. Hänen silmänsä säihkyivät vielä toisinaan noin uhmalla kuin ennenkin, mutta hänen käytöksensä oli hiljaisempi ja siivompi.

Nyt alkoi pitkä jakso pieniä koetuksia ja altiiksipanoja, joista sekä opettaja että oppilas saivat osansa ja jotka enensivät heidän keskenäistä luottamusta ja yhtämielisyyttä. Vaikka Melissa aina, opettajan läsnä ollessa, näytti hiljaiselta ja tottelevaiselta, niin sattui toisinaan joutohetkinä, että hän joutui noin hillittömän hurjaksi kuin ennenkin, jos muka ärsytettiin tahi halveksittiin. Usea äkäinen vallaton poika, joka omilla aseillaan näki itsensä voitetuksi, riensi opettajan luo kantamaan ilkeän Melissan päälle, koska hänen naamaa oli kynsitty tahi vaatteita revitty.

Sanoma Melissan olostä koulussa vaikutti kaupunkilaisissa suurta eripuraisuutta. Toiset lupasivat ottaa lapsensa koulusta, koska muka olivat joutuneet niin keuhkoon seuran; toiset puolustivat innokkaasti opettajan parantamisintoa. Sillaikaa koetti hän niin masentumattomalla kestäväisyydellä, jotta hän itse sitä ihmetteli, vähittäin luovuttaa Melissaa hänen edellisen elämänsä synkeistä muistelmista — ja hän menetteli hiljaa ja taitavasti, että siltä näytti, kuin tyttöparka vallan luonnikkaasti olisi vaeltanut eteenpäin sitä kaitaa tietä, jolle opettaja hylkäsi hänet kuunvaloon sinä iltana, kun ensin tapasivat toisiaan. Mac Snagley'n pahasti onnistunutta yritystä muistaen, koetti hän näppärästi välttää sitä kiusanluotoa, jolle tuo taidoton luotsi oli laskenut hänen heikon uskonsa rikkaantumaa. Jos Melissa lukeissaan löysi sanoja, jotka ovat koroittaneet hänen vertaisiaan vanhempain, älykkäämpäin ja varovaisempain yli; — jos hän kuuli jotakin uskosta, jonka selittämiseen kärsiminen on käytetty vertauskuvana ja jos hänen silmänsä uhkaava loiste toisinaan lauhtuikin hellemmäksi — niin hän ei koskaan *läksyistä* semmoista oppinut. Muutamat köyhät uudisasukkaat olivat koonneet vähäisen summan, jolla Melissalle hankittiin siistit ja sievät vaatteet. Hänen nuori opettajansa hämmästyi toisinaan, kun joku harteava punaiseen villapaitaan puettu työmies voimakkaasti puristi hänen kättänsä tahi lausui muutamia sydämmellisiä kiitossanoja, jotka panivat hänen poskensa kovasti punoittamaan ja nostattivat hänessä sen arvelun, oliko hän todellakin

ansainnut sellaista kiitosta.

Kolme kuukautta oli kulunut heidän ensimmäisen tuttavuuden jälkeen; opettaja istui taas myöhään illalla opettavaisten ja siveyttä saarnaavain kirjoituskaavain ääressä, kun ovea naputettiin ja Melissa taas seiso i hänen edessään. Neitonen oli siivoissa vaatteissa ja puhtaaksi pestynä; mutta hänen pitkät mustat hiukset ynnä mustat kirkkaat silmänsä muistuttivat hänen ensimmäisestä ilmestymisestään siihen paikkaan.

"Onko teillä kiire?" kysyi hän. "Suvaitsetteko vähäksi ajaksi tulla minun kanssani?" Kun opettaja siihen myöntyi, lisäsi tyttö entisellä tavallaan: "Tule sitte paikalla!"

He menivät yhdessä ovesta ulos pimeälle retkelle. Kun kaupungin keskeen saapuivat, kysyi opettaja mihin oltiin menöllä.

"Isääni etsimään!" vastasi oppilas.

Opettaja kuuli silloin ensikerta Melissan suusta niin lapsellisen nimityksen; ennen oli hän aina, isästä puhuessaan, kutsunut häntä "ukoksi" tahi "Smithukoksi" ja kolmen kuukauden kuluessa tapahtui nyt ensikerta, että Melissa edes vähän puhui isästään; opettaja tiesi myöskin, että hän lujasti oli välttänyt isänsä seuraa siitä alkain, kuin hän itse oli niin jyrkästi muuttunut. Tytön koko käytöksestä älyten, ettei kyseleminen nyt toimittaisi mitään, seurasi hän ääneti oppilastansa. Melissa aina edellään, kävi kouluopettaja syrjäisissä salakapakoissa, matalissa juomakellerissä, ravintoloissa ja kahvihuoneissa, pelaussaleissa ja tanssihuoneissa, mutta he poistuivat aina taas hiljaiseen yöhön. Tukahduttavassa tupakansavussa ja pahassa hajussa, viinanhöyryissä ja synninpesissä, missä herjaussanoja kuultiin — kaikkialla hakivat tytön mustat, tuskaiset silmät eikä hän näyttänyt huomaavan muuta mitään. Muutamat juopuneet rentukset tunsivat Melissan ja huusivat hänet laulamaan sekä tanssimaan; toiset olisivat kiusanneet häntä juomaan, jos ei opettaja olisi estellyt. Toiset eivät virkkaneet näille vakojille mitään. Sillä tavalla kului tunnin verta aikaa.

Silloin kuiskasi tyttö opettajan korvaan, että siellä toisella puolella jokea, jonka yli viettokouru oikosi, oli hökkeli, missä isä kentiesi oli tavattavana. He menivät sinne — se vei puolen tuntia — mutta vaiva turha. He palasivat sitä kaivantoa myöten, johon vietto-kourut purkasivat vetensä ja näkivät kaupungin kynttiläin

loistavan vastaiselta rannalta; silloin pamahti kova laainki yön kirkkaasen ilmaan. Kaikunaa kuului toistamiseen yltäympäritä, Punaisen vuoren takaakin ja kaikki koirat alkoivat pitkin rantoja haukkua. Hetkeksi näkyi tulia liikkuvan edes takaisin pitkin kaupungin ääriä; virta kohasi kovemmin kuin ennen; muutamat kivet läksivät vuoren rinteestä ja vierivät molskien veteen, kova tuulen puuska pudisti tummain petäjäin oksia ja sitte oli taas hiljaa, vielä kolkkompi hiljaisuus kuin ennen; oli kuin haudassa. Opettaja kääntyi ehdottomasti ikäänkuin Melissaa suojellaksensa, mutta lapsi oli poissa. Outo kauhistus ahdisti hänen rintaansa; hän kiirehti polkua myöten rannalle ja pääsi, kiveltä toiselle putkahtaen, vuoren juurelle sekä kaupungin päähän. Sillan keskeltä katsahti hän ylöspäin; hän ei uskaltanut hengittääkään, sillä korkealla hänen päänsä päällitse riensi hänen pieni soleva hoitokkaansa ketterästi kaitaa kourua myöten ja katosi pimeyteen.

Opettaja kapusi jyrkkää ahdetta ylös sille kohdalle, missä tulia näkyi häälyvän sinne tänne; uupuneena saapui hän pelästyneeseen ja hämmästyneeseen miesjoukkoon. Miesten keskessä oli Melissakin; hän tarttui opettajan käteen ja vei hänet ääneti jylhään vuoren luolaan. Melissan kasvot olivat vaaleat, mutta hänen käytöksensä oli levollisempi; hänen silmänsä näyttivät ilmoittavan, että joku kauan aavistettu tapaus nyt viimein olikin tapahtunut ja että nyt melkein tuntui helpommalta — siltä se kumminkin opettajasta näytti. Rotkon seiniä tukivat lahoovat pöngöt. Lapsi viittasi sormellaan eräasen kohtaan, jossa näkyi olevan läjä riisutuita vaaterepaleita, jotka paikan viimeinen asukas kentiesi oli huolimattomasti siihen hylännyt. Opettaja läheni ja kumartui, kynttilä kädessä, sitä katsomaan. Se oli Smith, kylmänä ja jäykkänä, pistooli kädessä ja luoti sydämmessään, hän lepäsi tyhjän "pocket"-insa reunalla.

2.

Arvoisan Mac Snagley'n arveluita siitä "herätyksestä," jonka hän luuli tapahtuneeksi Melissan mielessä, kerrottiin osaavammilla lauseilla kaivoksissa ja kullanhuuhtamoilla. Siellä sanottiin, että Melissa oli "tavannut hyvän suonen." Uusi hauta kaivettiin vähäiseen hautuumaahan, opettaja hankki omalla kustannuksellaan tavallisen muistomerkin ja Punavuoren sananlennätin koetti puhdistaa vainaan jälkimuistoa, mainiten paikkakunnan ensimmäisistä uudisasukkaista ja varovaisesti viitaten niihin kiusauksiin, jotka voivat vietellä jaloimpiakin sekä selvimpiä miehiä. — — "Vainaata kaipaa," lisäsi sananlennätin, "yksi ainoa lapsi, rakastettava ja sievä oppilas koulussamme, josta meidän on kiittäminen arvoisan Mac Snagley'n väsymätöntä harrastusta."

Korkea-arvoinen Mac Snagley pitikin paljon pakinaa Melissan "kääntymyksestä;" kuuluipa siltä kuin hän syyttäisi lapsiparkaa isän itsemurhasta, kun hän toisinaan saarnasi sunnuntaikoulun oppilaille niin liikuttavia viittauksia "hiljaisen haudan" terveellisiin vaikutuksiin, että nuot mieltä ylentävät selitykset saattoivat useimmat lapset kauhistumaan; kahden jaloimman perheen punaposkiset lapset rupesivat kovasti itkemään, kallottamaan eivätkä tahtoneet siitä heretä.

Tuli pitkä ja kuiva kesä. Sillaikaa kuin joka päivä paahtoi itseään pikkuisiksi pääryharmaiksi pilvenhaitaleiksi, jotka liehuivat vuoren huippujen ympäri ja sillaikaa kuin häikäyttävä tuuli levitti maisemille punaista pölyä kuin palavaa tuhkaa ikään, lakastuivat, ja kuivivat ne vaaleanvihriät heinätkin, jotka keväällä olivat heiluneet Smithin haudalla. Kun kouluopettaja toisinaan sunnuntain iltapuolella käveli kirkkomaalla, näki hän usein hämmästyen, että haudalle oli ripoiteltu tuoksuavia metsäkukkia, jotka kasvoivat kaukana vilpeissä kuusikoissa ja vielä useammin oli pikkuiselle puuristille pantu kukkaseppele. Semmoisiin seppeleisin oli tavallisesti kierretty hyvähajuista heinää, jolla koulun oppilaat saivat pulpettinsakin hyvältä haisemaan ynnä kastanjan valkeita kukkaharkkoja, sireeninkukkia ja vuohenkukkia; näkyipä niissä toisinaan myrkyllisen hattukukan tummansinisiä kellojakin. Tuon kuolettavan myrkyn yhdistys muistomerkkien kanssa haudalla muistutti kouluopettajaa muustakin kuin vaan luonnon kauneudesta ja teki häntä surumieliseksi.

Kun hän eräänä päivänä kauan oli kävellyt, saapui hän metsää kasvavalle vuorenharjulle ja huomasi siellä äkkiarvaamatta Melissan istuvan korven kaatuneella kuusella, jonka pitkät alasriippuvat oksat olivat hänen omituisena istuimena. Hänen helma oli mätetty täyteen sananjalkoja sekä kuusen käpyjä ja hän hyräili hiljaa itsekseen noita kummallisia neekerinuottia, joita hän mieron teitä juostessaan oli oppinut.

Melissa tunsu opettajan jo kaukaa katsoen ja teki hänelle tilaa viereensä; hän tarjosi myös pähkinöitä ja metsä-omenia niin nöyränä ja vieraanvaraisena, että olisi tuntunut naurettavalta, jos ei hän niin tosissaan olisi puhunut. Kouluopettaja varoitteli noita myrkyllisiä sinikelloja koskemasta, joita oli levitetty paljonkin hänen syleensä ja pakoitti häntä lupaamaan, ettei hän niihin kajoisi niinkauan kuin hän oli kouluttajan oppilaana. Kun opettaja oli kuullut sen lupauksen, muuttui hänen mielensä levollisemmaksi, koska hän tiesi, ettei Melissa koskaan syönyt sanojaan ja se kummallinen tunne katosi, jota kuolettava myrkky tytön näpillä oli hänessä herättänyt.

Niistä useista kodista, jotka avattiin Melissa orvolle, kun hänen kääntymyksensä oli tietyksi tullut, katsoi opettaja paraaksi sitä, jonka emäntänä oli Mrs Morpher, vaimokas ja hyväluontoinen edustaja "Ison lännen" kukoistuksesta, nuoruudessaan tunnettu "Prairie-ruusun" nimellä. Mrs Morpher oli niitä, jotka lujasti taistelevat omaa luontoa vastaan ja pitkällisten altiiksi-antaumusten jälkeen viimein kukistavat luonnollista huolimattomuuttansa järjestyksen lain alle. Mutta vaikka hänen omat liikuntonsa olivat niin säännölliset, niin hän ei kuitenkaan mahtanut peräti vallita sivukiertolaistensa pyörimistä ja häärimistä, hänen oma "Jeeveskin" sattui toisinaan häntä vastaan, kun rinnakkaa kieppivät. Se luonne, jota hän itse vaivalla oli kukistanut, ilmutui taas hänen lapsissaan; Lykurgo kävi määrättyin atriain välilläkin ruokakaapissa ja Aristides palasi paljain jaloin koulusta; jalkineensa oli hän hylännyt koulun kynnykselle, saadaksensa paljain jaloin sotkea savisissa ojissa. Oktavia sekä Kassandra olivat huolimattomat pukunsa suhteen ja laiminlöivät puhtautta. Vaikka "Prairie-ruusuraukka" oli koettanut puhdistaa, hillitä ja jalostaa omaa varsin uhkeaa kasvuaan, versoivat kaikki hänen nuoret vesansa vallattomassa ja uhkaavaisessa vapaudessa — paitsi yksi ainoa ja se oli viidentoistavuotias Klytemnestra Morpher. Hän oli aivan sellainen, kuin äiti oli toivonut — tarkka, siisti ja hidasjärkinen.

Armas äidinrakkaus pani Mrs Morpher'ia luulemaan, että "Klytie" oli Melissan lohduttajana ja esikuvana. Harhaluulossaan esitti hän aina Klytien loistavat omituisuudet esimerkkeinä Melissalle, kun tämä oli "paha" ja asetti hänet katumuksen hetkillä ihmettelevän miettimisen esineeksi. Kouluopettaja sai siis hämmästyttäen kuulla, että Klytie tulisi kouluun Melissalle ja muille esikuvaksi. Sillä Klytie oli jo pitkä neitonen. Äitinsä oivallista ruumiin laatua perien ja Punaisen vuoren rutosti tuleennuttavassa ilmassa eläen, seisoi hän jo, vaikka vallan nuori olikin, turpeana ja punaposkisena. Nuoret miehet Smithin Pocketissa, missä sellaiset kukat olivat harvinaiset, huokasivat hänen takia Huhtikuussa ja ikävöivät Toukokuussa. Kun koulutunnit loppuivat, piirittivät rakastuneet nuorukaiset kouluhuonetta. Muutamat kadehtivat kouluopettajaa. Tämä viimeinen seikka taisi viimein saattaa häntä hoksaamaan erästä toistakin asiaa, jota hän ei ollut aavistanutkaan. Hän huomasi, että Klytie katseli häntä erinomaisen leppeästi. Koulussa koetti hän kääntää opettajan huomioa itseensä; hänen kirjoituskynä oli alinomaa leikattava ja korjattava; hän pyysi opettajan apua niin suloisella rukoilevalla silmäyksellä, ettei tuo vähäpätöinen toimitus suinkaan olisi sellaista käytöstä vaatinut. Sattumukseltahan se taisi tapahtua, että Klytie toisinaan nojasi ympyrkäistä, pehmeää käsivartta hänen olkapäähänsä silleen kuin hän korjasi tuon hempukan kirjoitusharjoituksia. Silloin punastui

Klytie ja heitti viekastelevana keltaiset hiuskierukkansa taapäin. Opettaja oli nuori mies, mutta hänellä oli katkera kokemus ja taito siinä koulussa, jota Klytie nyt alkoi käydä ja hän vastusti jäykkänä, kuin nuori Spartalainen ikään, Klytien koko arttelia muhkeita muotoja, notkeita liikuntoja ja hurmaavia silmäyksiä. Hänen niukat ja usein puuttuvaisetkin varat olivat kentiesi myöskin syynä siihen kohtuuteen. Kouluopettaja karttoi tavallisesti Klytieä niin tarkkaan kuin mahdollista; mutta eräänä iltana, kun Klytie palasi kouluhuoneeseen hakemaan jotakin unhotettua kalua, tarjoutui koulumestari saattamaan häntä kotiin ja silloin koetti hän oikein olla tytölle mieliksi. Hän teki sitä luultavasti, niinkuin muutkin miehet olisivat tehneet, kartuttaaksensa sen sapen katkeruutta, joka jo kiehui Klytemnestran rakastajain sydämissä.

Sinä aamuna, joka seurasi tuon herttaisen kävelyn jälkeen, Melissaa ei näkynyt koulussa. Puolipäivä tuli, vaan Melissaa ei kuulunut. Kun Klytie'ltä kysyttiin, saatiin tietää, että he olivat yhdessä lähteneet kotoa, mutta itsepäinen Melissa oli sitte poikennut toiselle kadulle. Iltapuoli kului ja hän oli yhä vaan poissa. Illalla meni kouluopettaja Mrs Morpheria tavoittamaan ja tämän äidinsydän oli kovin tuskainen. Mrs Morpher oli hakenut tyttöä kaiken päivää, vaan hänen olopaikastaan ei ollut saatu vähintäkään vihiä. Aristoides kutsuttiin tutkintoon, koska häntä luultiin rikokseen osalliseksi, mutta suora nuorukainen saattoi kohta kotiväkinsä uskomaan, että hän oli ihan syytön. Mrs Morpher aavisti pahaa; kentiesi oli Melissa hukunut johonkuhun kaivantoon tahi kentiesi löydettäisiin tyttöparka niin ryvettyneenä ja mutaan tahrattuna, ettei veri eikä saippua enää toimittaisi mitään ja olisihan se melkein vielä pahempaa, kuin edellinen tapaus.

Koulumestari palasi kouluhuoneeseen. Kun hän oli sytyttänyt lampun palamaan ja istuutunut pöytänsä ääreen, huomasi hän edessään piletin, jonka takasivuun oli Melissan kädellä kirjoitettu opettajan nimi. Se näkyi olevan joku vanhasta muistokirjasta revitty lehti ja ettei uteliaat silmät sitä saisi lukea, oli se kiinitetty kuudella rikkiäisellä suulakalla. Hän avasi sen melkein lempeänä ja luki seuraavat rivit:

Kunnioitettu Herra, kun Tätä luette olen minä karannut. Enkä koskaan tule takaisin. En koskaan, koskaan, milloinkaan. Voitte antaa Mary Jennings'ille päärläni ja Sally Flanders'ille "Amerikan ylpeyden" (hohtavilla värillä maalattu kivipiirros, joka oli ollut sikarilaatikon päällä kiini). Mutta älä anna mitään Klytie Morpher'ille. Älä koetakaan. Tiedättekö mitä hänestä ajattelen, minusta hän oli inhoittava marakatti. Se on kaikki mitä minulla on sanomista eikä muuta mitään. Kuolemaan saakka teille uskollinen

Melissa Smith.

Opettaja vaipui syviin ajatuksiin tuosta omituisesta kirjeestä, kunnes kuu kohotti kirkkaat kasvonsa kaukaisten kumpujen yli ja valaisi sen polun, joka vei kouluhuoneeseen ja jota pikkuiset jalat tullessa ja mennessä olivat tallanneet kovaksi. Tyytyväisemmällä mielellä repi hän sitte kirjeen rikki ja hajoitti palaset tielle.

Auringon noustessa, tunki hän seuraavana aamuna kuusikon palmunkaltaisten sanajalkojen sakean pensaston halki, säikäyttäen jänistä sen lepopaikasta ja tuottaen itselleen äkäisen vastaväitöksen muutamilta irstailta vanhoilta variyksiltä, jotka nähtävästi olivat eläneet hurjasti kaiken yötä. Hän saapui viimein sille metsäiselle vuorenrinteelle, jossa hän kerran ennenkin oli tavannut Melissaa. Hän löysi tuulen kaataman kuusen ja näki sen pitkät oksat, mutta istuin oli tyhjä. Kun hän lähestyi, rahisi jotakin kuivissa risuissa, ikäänkuin peto olisi siellä pelästynyt. Notkea olento juoksi kaatuneen puun yli ja peittyi suojaavain lehväin taaksi. Kun opettaja kerkesi sille kohdalle, missä hän oli levännyt, oli makuupaikka vielä lämmin ja kun hän katsahti ylöspäin tiheille oksille, löysivät hänen silmänsä läheisestä puusta uskottoman Melissan sysimustat silmät. He katselivat hetken ääneti toisiaan. Melissa oli ensimmäinen, joka puuttui puhumaan.

"Mitä tahdotte?" kysyi hän kalseasti.

Kouluopettaja oli lujasti päättänyt miten hän menettelisi.

"Pyydän sinulta muutamia metsäomenia," sanoi hän nöyrästi.

"Ette saa ei niin mitä! Menkää pois! — Miksette pyydä Klytemneresteralta?"

Se näytti Melissalle olevan huojennuksena, että hän sai ilmoittaa halveksimistaan liittämällä vielä useampia tavuita klassillisen nuoren immen entuudestakin kyllältä pitkäveteiseen nimeen.

"Te olette ilkeä ihminen! Menkää pois!"

"Minulla on nälkä, Lissy. En ole syönyt mitään eilisen päivällisen jälkeen. Minä kuolen nälkään."

Nuori mies kallistui puuta vasten, vallan nääntyvältä näyttäen.

Melissan sydäntä särki. Mustalaisten haikealla tavalla eläessään, oli kyllä koettanut miltä se tila tuntuu, johon opettaja nyt oli nääntyvinään. Hänen rukoilevan äänensä kautta voitettuna mutta vielä petosta arvaavana, sanoi Melissa:

"Kaiva puun juurista; siellä on koko joukko, mutta älä virka kellekään!" Melissa oli peittänyt itselleen varoja yhtä viisaasti, kuin rotat ja oravatkin.

Mutta kouluopettaja tietysti ei löytänyt mitään, koska nälkä luultavasti oli sokaissut hänen silmänsä. Melissa tuli levottomaksi. Viimein katseli hän tutkivilla silmillä oksain välistä ja kysyi:

"Lupaatteko olla minuun kajoomatta, jos tulen alas?"

Hän lupasi sen.

"Sanokaa: Jumala rangaiskoon minua kuoleamalla, jos sen teen!"

Kouluopettaja suostui sievästi äkilliseen kuolemaankin, jos hän rikkoisi lupaustaan. Melissa laskeutui alas puusta ja muutamain silmänräpäysten kuluessa kuultiin ainoastaan kuinka pähkinäkuoria särettiin.

"Tuntuuko nyt paremmalta?" kysyi tyttö hätäisenä.

Kouluopettaja myönsi, että hän jo oli terveenä kuin ennenkin ja kääntyi lähtemään, vakaasti kiitettyänsä osoitetusta avusta. Mutta hänen tuumansa toteutuivat; hän ei ehtinyt monta askelta, ennenkuin Melissa jo huusi häntä takaisin. Hän katsoi taakseen. Tyttö seisoj siinä aivan vaaleana, ja kyynelsilmin. Hän älysi, että oikea aika oli käsissä, hän meni Melissan luoksi, tarttui hänen molempiin käsiinsä ja sanoi tosissaan, hänen suuriin kosteihin silmiin katsoen:

"Lissy, muistatko sitä iltaa, jona ensikerta tulit puheilleni?"

Melissa sanoi muistavansa.

"Sinä kysyit minulta, saisitko tulla kouluun oppimaan jotakin sekä parantumaan ja minä vastasin — — —"

"Tule vaan!" keskeytti lapsi innokkaasti.

"Mitä sanoisit siihen, jos opettaja nyt vuorostansa tulisi luoksesi ilmoittamaan, että elämä hänestä tuntuu kolkolta, kun hänen pikku tyttänsä on poissa ja jos hän pyytäisi sinua tulemaan takaisin häntäkin paremmaksi opettelemaan?"

Tyttö painoi päätään alas, sanaakaan virkkamatta. Opettaja odotteli kärsivällisenä. Hiljaisuudessa juoksi jänis likeltä heidän ohitse, seisattui, nosteli sametin-hienouiset etukäpäälänsä ja katseli heitä uteliaana suurilla silmillään. Orava juoksi kaatuneen puun rosoista runkoa myöten ja seisattui äkisti puolivälille.

"Odotan vastausta, Lissy", kuiskasi nuori mies ja tyttö hymyili. Puitten latvat kumartuivat hiljaa tuulessa; pitkä kultainen säde pujahti yhteen kiedottuiin oksien välitse ja valaisi epäilevää näköä ynnä arvelevaa vähäistä olentoa. Äkkiä tarttui hän opettajan käteen tulisesti kuin ainakin. Mitä hän sanoi, oli tuskin mahdollista kuulla, mutta opettaja silitteli hänen paksua mustaa tukkaa pois otsalta ja suuteli sitä. Käsi kädessä läksivät he metsän nuoskeista pylvästöistä sekä raittiista lemusta aukealle, päivänpaisteiselle tielle.

3.

Melissa ei enää niin äkäisesti kohdellut muita kumppaniaan, mutta pysyi edelleen Klytemnestran vihollisena. Kateuden paha henki oli kentiesi vielä valveilla hänen pienessä kiihkoisessa rinnassaan. Kentiesi viettelivät pyöreät, muhkeat muodot varsin vastustamattomasti raapimaan ja nipistämään. Mutta koska semmoinen väkivaltaisuus tuotti hänelle kovia nuhteita opettajan puolelta, rupesi hänen vihansa ilmautumaan uudella, odottamattomalla tavalla.

Opettaja ei suinkaan voinut aavistaakaan, että Melissalla koskaan olisi ollut tokkaa tahi että hän olisi nukista huolinutkaan. Mutta hän laski arveluitaan paremmin jälestäpäin kuin edeltäkäsän ja niinhän muutkin nerokkaat sielutieteilijät tekevät. Melissalla oli vauva ja se olikin nimenomaan Melissan vauva — vähäisempi toisinto hänestä itsestään. Mrs Morpher huomasi sattumalta, että tuommoista olentoa salaa oli olemassa. Se oli kulkenut Melissan kanssa hänen entisillä retkiltään ja ulkonäöltä voi arvata, että se oli kärsinyt kovastikin. Sen alkuperäistä pintaa oli sade valkaissut ja savi sekä pöly uudestaan painanut. Se oli silminnähävästi entisen Melissan kaltainen. Sen ainoa vaaleaksi pesty hame oli yhtä likainen ja rikkinäinen kuin Melissan hame

oli ollut. Melissa ei koskaan antanut sille lapsellisia lempinimiä eikä koskaan näyttänyt sitä muille lapsille. Sitä kohdeltiin kovasti ja se vietti ilotonta aikaa onttervassa puussa likellä kouluhuonetta, se sai hengittää raitista ilmaa ainoastaan Melissan yksinäisillä retkillä. Melissa suoritti tehtävänsä vauvaansa kohtaan niinkuin itseänsäkin kohtaan eikä sietänyt mitään hentoutta.

Sattuipa sitte, että Mrs Morpher kiitettävässä älyllisyydessään osti Melissalle uuden nukan. Hän vastaanotti sen totisena ja tarkastellen. Kun kouluopettaja eräänä päivänä silmäili uutta vauvaa, luuli hän huomanneensa, että sen jäykkä liikkumaton naama, punaiset posket sekä siniset ympyriäiset silmät olivat vähän Klytemnestran näköiset. Kohta saatiin tietää, että Melissa oli älynnyt saman seikan. Kun hän oli yksinään, paiskasi hän sentähden sen vaksipäätä kiveen ja laahasi sitä toisinaan nauhalla jälestään kouluun sekä sieltä kotiin. Toisinaan asetti hän nukan pöydälle ja käytti sen kärsivällistä, hiljaista ruumista neulatyönsä. En tässä kuitenkaan tahdo pitkältä aprikoida ja tutkia sitä perustus-opillista kysymystä, tahtoiko hän sillä tavalla kostaa rouva Morpherin koetusta vertauskuvilla yhä vaan turkuttaa hänelle Klytien oivakuntoisuutta vai noudattiko hän vaistomaisesti muutamia pakanallisia käytöksiä, luullen, että se viholainen, jonka kuvaa ("Fetish") hän sillä tavoin räökkäsi, vähittäin riutuisi ja kuolisi.

Vaikka Melissan siveys oli noin omituisella kannalla, hämmästytti hän kuitenkin opettajaa sukkelalla, tehoisalla ja ominaisella älyllään, jonka hätäinen ja väsymätön into osoitti hänen oppimistyönsä, olipa se sitte mitä laatua tahansa. Hän ei ollut niin ujo ja epäilevä kuin muut lapset. Hänen vastauksensa opetustunneilla olivat aina rohkeat. Hän ei suinkaan ollut erhettymätön, mutta hänen kumppaniensa mielestä olivat kaikki hänen erhetykset vallan vähäpätöiset sen uljuuden ja vakuuden rinnalla, jolla hän uskalsi oijota kuljuin yli, jotka hirvittivät arvelevampia uimaria hänen ympärillään. Kun hänen ruskea kätensä kohosi opettajan kysyessä, olivat muut ääneti ja ihmettelivät, opettajakin epäili välistä omaa taitoa ja kokemustansa, kun Melissa lausui uljaat aatteensa.

Muutamit Melissan omituisuudet, jotka alussa olivat opettajaa huvittaneet ja miellyttäneet, alkoivat sitte huolettaa ja peloittaa häntä. Hän oli kauan nähnyt, että Melissa oli kostonhimoinen, ynseä ja röyhkeä; ainoastaan yksi hyvä kohta kuului hänen puolivilliin elantoon ja oli sen seurauksena — se oli itsensä altiiksi pano ja mielen lujuus; oli hänessä toinenkin kiitettävä kohta — totuuden halu, mutta se ei aina ole jalonkaan metsäläisen omituisuuksia. Melissa oli rohkea ja vilpittön; hänen laatuissa ihmisissä taitavat ne omituisuudet kuulua yhteen.

Kouluopettaja oli vakaasti miettinyt näitä asioita, vaan teki viimein semmoisen päätelmän, kuin kaikki, jotka todenperästä ajattelevat, tekevät: hän oli omain ennakkoluulojensa orja ja hän päätti siis käydä arvoisan Mac Snagley'n luona hänen neuvoansa tiedustamassa. Se päätös oli kyllä vaikea hänen ylpeydelleen, sillä pappi ja hän eivät olleet ystäviä, mutta hän muisti Melissaa ja sitä iltaa, jona ensikerta tapasivat toisiaan; hän masensi ylpeyttä sekä inhoaan ja meni Mac Snagley'n puheille.

Korkea-arvoinen pappi sanoi iloitsevansa hänen tulostaan. Hän virkkoi myöskin, että kouluopettaja näytti "varmalta" sekä arveli, ettei "rheumatti" suinkaan viimeaikoina tainnut häntä vaivata. Hänellä itsellään oli viimeisen jumalanpalveluksen jälkeen ollut vilutautia. Mutta hän oli oppinut vastustamaan sellaisia kipuja rukouksilla sekä nöyryydellä.

Mac Snagley oli vähän aikaa vaiti, että hänen pettämätön lääkitys vilutautia vastaan saisi juurtua kouluopettajan muistoon. Hän alkoi sitte kysellä Morpher-siskostaan.

"Hän on palava kynttilä ja koristus kristikunnalle, niin hän todellakin on — ja hänen ympärille nousee herttainen lapsilauma," lisäsi Mr Mac Snagley; "ja sitte on hänellä vielä tuo sievästi kasvatettu vanhin tytär — niin lempeä ja hurskas ja totiseen jumalisuuteen innostunut — Miss Klytie."

Klytien kaikinpuolinen oivallisuus oli niin mieluisa aine hänen ajatuksilleen, että hän kauan sitä asiaa esitteli. Kahdesta syystä oli kouluopettaja tyytymätön. Ensiksi näytti tuo Klytien ansioin kertominen yhä enemmän hylkäävän syrjään hänen pientä parantumaton Melissaparkaa ja toiseksi puhui korkea-arvoinen herra niin ystävällisellä äänellä Morpher-perheen esikoisesta, että se inhoitti nuorta miestä. Kun vaan keskustelu vähänkin taukosi, sanoi hän sentähden menevänsä tärkeitä asioita ajamaan ja läksi tiehensä, pyytämättä sitä neuvoa, jota varten hän oli tullut, vaikka hän sitte mielessään jotenkin väärin katsoi sitä arvoisan Mac Snagley'n syyksi, ettei tämä taata neuvoa antanut.

Tuo mitättömäksi mennyt yritys näytti uudistavan opettajan ja oppilaan keskenäistä ystävyyttä. Tyttö huomasi, että opettajan käytös, joka viime-aikoina oli ollut jotenkin jäykkä, muuttui iloisemmaksi. Kun he taas eräänä iltana olivat kävelleet pitkät matkat yhdessä, seisattui Melissa äkisti, nousi puun kannolle ja katseli häntä suurilla tutkivilla silmillään.

"Ethän suinkaan ole hulluna?" sanoi hän, kysyväisesti pudistaen mustaa tukkaansa.

"En ole."

"Vai suutuksissa?"

"Ei."

"Oletteko nälissänne?"

Nälkä oli Melissan mielestä tauti, joka aina voi tarttua ja tuntua.

"En ole."

"Häntäkö nyt muistelette?"

"Ketä, Lissy?"

"Tuota valkeaveristä tyttöä."

Se oli ainoa liikanimi, jota ruskeaverinen Melissa antoi Klytemnestralle.

"Eikö mitä."

"Sanokaa totta!"

Kouluopettajan ehdoituksesta oli Melissa heittänyt pois vanhan sananparren "Paikalle tahdon kuolla, jos —" ja ruvennut käyttämään sievempää puhetapaa.

"Totta puhun."

"Vakuuttakaa kunnianne kautta."

"Sen teen, lapsukaiseni."

Melissa sukaisi hänelle tulisesti suuta, hyppäsi alas ja riensi pois. Pari, kolme päivää oli hän sitte nöyrä ja siivo, niinkuin muutkin lapset.

Kaksi vuotta oli kulunut siitä, kun kouluopettaja ensin tuli Smith'in Pocket'iin ja

koska palkka oli pieni eikä varmaan tietty antaisiko valtio vastedeskaan koululle apua, alkoi hän nyt pyrkiä muualle. Hän oli koulu-neuvostolle ilmoittanut aikeensa, mutta luvannut jäädä seuraavaan kevämeen asti, kunnes toista miestä oli hankittu sijaan. Ei kukaan muuten tietänytkään hänen tuumistaan mitään paitsi hänen ainoa ystävänsä, eräs tohtori Duchesne, nuori kreoli, joka lääkärinä asui Wingdamissa. Hän ei virkkanut mitään Mrs Morpherille eikä Klytielle eikä muille oppilailleen, sillä hän tahtoi karttaa julkeita, uteliaita kysymyksiä eikä juuri koskaan luullut toimitukseen pystyvänsä, ennen kuin asia olikin suoritettu.

Hän koetti karkoittaa Melissaa mielestään. Hän tahtoi, omasta onnestaan huolta pitäen, uskotella itseään, että hänen mieltymyksensä tuohon mustasilmäiseen tyttöön oli turha, lapsellinen ja ylellinen. Hän koetti todistaa itselleen, että Melissa voisi tulla paljoo paremmaksi vanhemman ja kiinteämmän opettajan johdon alla. Hän oli suorittanut tehtävänsä. Smithin kuoltua oli hän kirjoittanut tämän sukulaisille ja saanut vastauksenkin eräältä Melissan tätiltä, joka kiitti opettajaa hänen hyvyydestä Melissaa kohtaan ja ilmoitti, että hän ynnä hänen miehensä jonkun kuukauden kuluttua muuttaisivat Kaliforniaan. Voihan kouluopettaja siis toivoa, että Melissa saisi kotipaikkaa jonkun hyvän ja säälivän naisen luona, joka ymmärtäisi pitää hänen selvää käsitystä sekä suuria luonnonlahjoja arvossa ja kehittäisi hänen kykyään. Mutta kun hän luki kirjeen Melissalle, kuunteli neitonen hajamielisenä, vastaanotti sen huolimattomasti ja leikkasi sitä sitte kuviksi, jotka olivat Klytemnestran muotoiset; selvyiden vuoksi kirjoitti hän niihin vielä "valkea tyttö," ennenkuin ne nauloilla lyötiin koulun ulkoseiniin.

Kun kesä kallistui loppumaan ja laihoa oli niitetty laaksoissa, tahtoi opettaja myöskin pitää leikkuujuhlan eli vuositutkinnon. Smithin Pocket'in viisaat miehet ja ylimykset kokoontuivat siis todistamaan sitä vanhaa tapaa, että ujostelevia lapsia saatetaan hämille ja häpeilemään, niinkuin vieraita miehiä oikeuden edessä hämmästytetään. — Rohkeimmat ja karskimmat voittivat nyt, niinkuin ainakin. Lukija voi siis arvata, että Klytie ja Melissa kohta kohosivat paraiksi ja vetivät kuulijain yleistä huomioa puoleensa: Melissa ymmärryksensä selvyydellä ja terävyydellä sekä vakaalla itseensä luottamuksella ja Klytie tasaisella lujudella sekä käytöksensä enkelintapaisella suloudella. Muut lapset olivat ujut ja orailivat. Melissan sukkelat ja osaavat vastaukset viehättivät tietysti useimpia ja saavuttivat kiihkeimpää mieltymystä. Hänen edellinen elämänsä käänsi hänen puoleensa lukuisain työmiesten yksinomaista huomioa; he seisoivat rehevinä pitkin seiniä ja heidän partaiset, päivettyneet kasvot kurkistivat kaikista ikkunoistakin sisään. Mutta kova onni salli, että odottamaton tapaus syöksi

Melissan alemmaksi yleisön mielessä.

Mac Snagley oli kutsunut itsensä sinne ja oli hyvillään, kun hän umpimielisillä ja epäselvillä kysymyksillä, joita hän lausui juhlallisella maahanpaniais-äänellä, voi saattaa ujoimmat oppilaat hämille ja häpeään. Melissa oli kohonnut tähtitieteen korkeuteen; hän selitti paraikaa maapallomme pyörimistä ja kiintotähtien ratoja, kun Mac Snagley majesteetillisesti nousi.

"Melissa!" sanoi hänen suuriarvoisuutensa kovasti — "sinä puhuit tämän maapallomme kierrosta ja auringon liikkumisesta, luulenpa, että vielä lisäksi sanoit, että kaikki on mennyt samaa menoaan maailmanluomisesta saakka; eikö niin?"

Melissa nyökkähytti päätänsä myöntäen mutta samalla ylenkatsovasti.

"Noh, oliko se totta, se?" sanoi Mac Snagley ja pani käsivartensa ristiin.

"Oli vissiinkin" vastasi Melissa ja likisti pienet punaiset huulensa kovasti yhteen.

Ikkunoista katsovat pitkät miehet oikaisivat itsensä eteenpäin, paremmin nähdäkseen ympäri koulusalua; sukkelin veitikka kaikista kullankaivajista, jolla oli kauniit Raphaelin kasvot, valkeat hiuskierukat ja kirkkaat siniset silmät, kääntyi Melissaan päin ja kuiskasi:

"Pidä puoltasi, Melissa!"

Korkea-arvoisa pappi huokasi syvältä, ja loi surkuttelevan silmän opettajaan, josta hänen sutkahduksensa siirtyi Klytie-hempukkaan.

Tämä nuori neitonen kohotti hengeästä pyöreää valkeaa käsivarttansa, jonka viehättelevää muotoa koristi loistava paksu kultainen rannerengas, eräs ihailija oli antanut sen täksi juhlaaksi. Kaikki vaikenivat paikalla. Klytien pullakat posket punastuivat vienosti; Klytien suuret silmät loistivat sinisinä kuin taivas; Klytien kaareen leikatut valkeat musliiniliivit ympäröivät nuorteasti Klytien valkoisia lihavia olkapäitä. Klytie katsoi kouluopettajaan, hän nyökkäsi hiukan. Sitte lausui Klytie lempeällä äänellään:

"Joosua sanoi: aurinko seiso alallas ja aurinko seisahti."

Mieltymyksen hälinä kiersi ympäri kouluhuonetta, voittoriemun hymy valaisi

Mac Snagley'n kasvoja, synkeä tyytymättömyys pimensi opettajan naamaa ja naurettava pettymys osoittihe ikkuna-uroitten kasvoissa.

Melissa käänteli pikaisesti lehteä tähtitieteen oppikirjassa ja paiskasi sen kiini jotta läjähti. Mac Snagley voivotteli, tyrmistyskohina kuului ihmisjoukosta ja hurja hurrahuuto kaikui ikkunoilta; kun Melissa löi pientä ruskeaa kulakkaansa pöytään, ynseästi väittäen:

"Se on kirottu valhe. En usko semmoisia!"

4.

Pitkä sateinen vuoden aika alkoi kulua loppuun. Kevään pikaista tuloa ennustivat turpoavat urvat ja kuohuvat, nousevat joet. Kuusikoista levisi mitä raittiimpaa lemuja; azaleapensaat puhkesivat ja sireenipuut alkoivat varustaa sinenpunertavaa pukuaan, vastaanottaaksensa kevään hymyvvää haltijaa. Vihannolla ylämaalla nousivat taas hattukukan harkot leveäin viheriäin lehtien välistä ja häilyttivät vielä kerran myrkyllisiä mustansinisiä kellukoitaan tuulessa. Nurmi vihoitti taas Smithparan haudalla ja satakaunoja sekä pieniä valkeita kukkia kurkisteli ruohojen välistä. Vähäiselle hautuumaalle oli menneen vuoden kuluessa karttunut muutamia uusia muistomerkkejä ja pienet kummut ulottuivat, kaksi aina rinnakkaa, aitavierua myöten Smithin haudalle saakka; se oli yksinään ja syrjässä. Kansa ei tahtonut haudata omaisiaan siihen kohtaan ja Smithin lepokammion vieressä oli sentähden tyhjä paikka.

Useat ilmoitukset olivat tuoneet kaupunkiin sen tiedon, että mainio näyttelijäjoukko kohta tulisi muutamaksi päiväksi huvittamaan kaupunkia hauskoilla "ilveillä ja tempuilla"; miellyttävän vaihtelon vuoksi lupasivat esitellä sävelpuhelmaa ja hupaisia lauluja sekä tansseja. Tämä tieto herätti koulun pienessä väestössä suurta hälinää ja antoi aihetta loppumattomiin keskusteluihin ja arveluihin. Opettaja oli luvannut Melissalle, että hänkin pääsisi katsomaan, koska sellainen huvitus oli hänelle harvinainen ja miltei pyhä; tuona tärkeänä iltana olivat sekä koulumestari että Melissa katselijain joukossa.

Näyttelijät toimittivat tehtävänsä jotenkin kömpelösti ja keskinkertaisesti; sävelpuhelma heiltä ei mennyt niin huonosti, että sitä olisi naurettu eikä niinkään hyvästi, että se olisi tyydyttänyt. Mutta kun opettaja, malttamattomana kääntyä pieneen toveritsaansa, hämmästyä hän ja miltei häpeillyt, koska hän näki kuinka syvältä näytelmä vaikutti tuohon herkkätuntoiseen ja pirteään impeen. Jokakerta

hänen pieni sydämensä sykki ja huohotti, nousi punainen veri hänen poskiinsa; hänen hienot, kiihkeät huulet olivat vähän raollaan; hän hengitti nopeasti, mustat silmät tuijottivat suoraan eteenpäin ja mustat kulmakarvat olivat nousseet ylemmäksi. Hän ei nauranut ilvehtelijän kohtalaisille leikinlaskuille, sillä Melissa nauroi sangen harvoin eikä hän niin hempeästi käyttänyt valkean kaulavaatteensa kolkkaa kuin Klytie, joka puhui likimmäisen ihailijan kanssa ja loi kouluopettajaan herttaisia silmiä samalla kuin hän pyyhki kauniita silmiään. Mutta kun näytteleminen oli loppunut ja viheriä esiriippu lankesi, huokasi Melissa syvältä ja kääntyi vakaamieliseen opettajaan, väsyneeltä näyttäen ja hymyllä ikäänkuin anteeksi anoen.

"Nyt tahdon mennä kotiin!" sanoi Melissa ja laski pitkät ripset alas mustille silmilleen, ikäänkuin sulkeaksensa ulkomaailmaa mielestään ja pysyäkseen mielikuvatuksen suloisilla mailla.

Kotimatalla alkoi opettaja selittää koko näytöstä naurettavaksi. Hän sanoi, ettei se ollenkaan olisi hänestä kummaa, jos Melissa luulisi, että se nuori nainen, joka toimitti osaansa niin viehättävästi, todellakin oli rakastunut komeasti puettuun herraan. Noh! jos nainen tosiansa oli rakastunut tuohon herraan, niin oli se vallan onneton tapaus.

"Kuinka niin"? kysyi Melissa, silmänluomia avaten.

"Sentähden, ettei hän vähillä tuloillaan voisi elättää vaimoaan ja paitsi sitä maksaa vissiä summaa viikossa koreista vaatteistaan; eikä pariskuntana saisi niin suurta palkkaa kuin nyt — jos ei vaan kumpainenkin puolestansa ole naimisissa jonkun muun kanssa. Luulenpa varmaan, että kauniin kreivinnan mies ottaa vastaan piletit oven suussa tahi vetää esiriipun ylös tahi puhdistaa lamput tahi toimittaa jotakin semmoista jaloa ja hauskaa työtä. Mitä nuoreen herraan koskee, niin myönnän, että hänen vaatteensa todellakin olivat koreat — ne ovat kyllä maksaneet noin 2-3 dollarsia, paitsi tuo punaisesta puumulikankaasta tehty viitta — sen tiedän tarkalleen mitä se maksaa, sillä semmoista kangasta ostin verran kartiineiksi. Lissy, se nuori herra on oikein sievä poika, vaikka hän toisinaan naukkaa tilkan liikaa — se vika on anteeksi annettava ja se on minusta varsin pahankurista siitä syystä antaa hänelle selkään ja heittää hänet likaan, niinkuin tuo mies äskeisenä iltana teki Wingdam'issa".

Melissa oli ottanut hänen kätensä molempiin kämmeniinsä ja koetti katsoa hänen silmiinsä, joita nuori mies kiinteästi käänteli pois päin. Melissa ei usein käsittänyt

umpimielistä ivaa, vaikka hän itse toisinaan osoitti pilkallista kykyä ja taipumusta, joka puhkesi sekä sanoihin, että tekoihin. Mutta nuori opettaja jatkoi samallaista puhetta, kunnes olivat saapuneet Mrs Morpherin ovelle ja hän sai hylätä Melissan tuon oivallisen naisen äidilliseen huostaan. Hän ei suostunut tämän ystävälliseen kutsumukseen illalliselle, vältti niin tarkasti, kuin mahdollista oli, sinisilmäisen Klytemnestran tenhoovaa katsantoa ja palasi majaansa.

Pari, kolme päivää saapui sitte Melissa liian myöhään kouluun ja perjantaina hän ei iltapuolella tullut kävelemäänkään kouluopettajan kanssa, niinkuin aina ennen. Opettaja aikoi siis jäädä kotiin, koska hänen pikku toveritsansa ei tullut näkyviin. Kun hän korjasi kirjansa niitten paikoille, ennenkuin kouluhuoneesta läksi, kuuli hän vienon äänen lausuvan hänen nimensä. Hän kääntyi ja näki edessään Aristeides Morpherin.

"Noh, pikku ystäväni!" sanoi kouluopettaja hätäisenä, "mitä nyt? Puhu liukkaasti!"

"On asia semmoinen, että ... että 'Kurg' ja minä luulemme, että Melissa taas on karkaamaisillaan".

"Mitä nyt lörpöttelet?" sanoi opettaja äreänä, niinkuin ainakin ollaan, koska pahoja sanomia tuodaan, vaikka kertoja onkin vallan syytön.

"Mutta, opettaja kulta, hän ei enää ollenkaan pysy kotona; Kurg ja minä näimme hänen eilen tuolla teaterissa puhuvan teateriherran kanssa ja nyt hän taas on sen herran luona. Melissa sanoi Kurgille ja minulle, että hän taitaa näytellä teaterissa yhtä hyvästi kuin mamseli Cellerstina Montmorensy ja totta tosiaan — hän laverteli ulkoa pitkän lörpötyksen — ihan ulkoa". Pieni kertoja vaikenä hengästyneenä.

"Mikä teateriherra?" kysyi opettaja.

"Se, jolla on semmoinen kiiltävä lakki päässä. — Ja kauniit hiukset. — Ja kultaneula. — Ja kultavitjat", sanoi rehellinen Aristeides, jättäen loma-aikoja lauseitten väliin, että kerkeäisi hengittää.

Opettajasta tuntui, ikäänkuin joku armottomasti rutistaisi hänen rintaansa, hän tempasi lakin sekä hansikat ja kiirehti ulos. Aristeides juoksi hänen perästä, mutta hänen lyhyet koipensa eivät oikein jaksaneet kiistata toisen pitkään

askelten kanssa. Äkisti seisattui sitte opettaja niin jyrkästi, että Aristeides löi nenänsä häneen.

"Missä he olivat, kun viimekerran näit heidät?" kysyi kouluopettaja, ikäänkuin pakinaa yhä vaan olisi jatkettu.

"Kahvihuoneen rappusilla," vastasi Aristeides.

Kun suurimmalle kadulle tulivat, pysähtyi opettaja taas.

"Juokse sinä kotiin," virkkoi hän pojalle. "Jos Melissa on kotona, niin joudu väleensä kahvihuoneeseen minulle ilmoittamaan. Jos hän ei ole siellä, niin jää kotiin — juokse!" Lyhytkoipinen Aristeides juoksi täyttä ravia kotiinpäin.

Kahvihuone oli torin toisella puolella — pitkä epämuotoinen rakennus, jossa oli juomasali, biljardi sekä ruokasali. Kun nuori mies harppasi torin yli, huomasi hän, että kaksi ohitseastuvaa miestä seisattui ja katsoi hänen perään. Hän silmäili vaatteitaan ja pyyhki niistimellä kasvoja, ennenkuin astui juomasaliin. Siinä oli tavallisia tyhjäntoimittajia, jotka ihmetellen tuijottivat tulokkaasen. Eräs herra katseli häntä niin tarkkaan ja niin kummalliselta näyttäen, että opettaja pysähtyi tyystemmin katsoaksensa. Hän älysi silloin, että se ainoasti oli hänen oma kuvansa isossa peilissä. Hän arvasi siitä, että mielensä oli varsin liikutettu, otti pöydältä käteensä "vuoren sananlennättimen" viimeisen numeron ja koetti maltaa mieltänsä ilmoituksia lukemalla.

Hän meni sitte juomasalin lävitse ruokasaliin ja sieltä biljardisaliin. Melissaa ei näkynyt sielläkään. Mutta viimeksimainitussa salissa seisoi erään biljardin ääressä mies, jolla oli leveälierinen vastuukista tehty lakki päässä. Opettaja tunsikin hänet näyttelijäjoukon esimieheksi. Ensimmäisestä, jolloin yhteen yhtyivät, oli jo opettajaa inhoittanut se omituinen tapa, jolla tuo tirehtööri oli järjestänyt hiuksensa sekä partansa. Kun hän oli varmaan vakuutettu siitä, ettei Melissa ollut biljardisalissa, kääntyi hän siihen mieheen, jolla oli kiiltävä lakki päässä. Tämä oli jo huomannut opettajan, mutta koetti näyttää siltä, kuin olisivat olleet vieraat toisilleen; sivistymättömiltä hengiltä onnistuu toki sellainen teeskentely aina huonosti. Hän nosteli biljardikeppiä ja oli tavoittavanaan pallia, joka oli biljardipöydän keskellä. Kouluopettaja seisoi paikallaan hänen vastapäätä, kun hän katsahti ylös, meni opettaja likemmäksi.

Opettaja oli aikonut välttää kaikkia riitoja sekä meteliä, mutta kun hän alkoi puhua, rutistui hänen kulkunsa: ehdottomasti ahtaammaksi ja hänen oma

äänensä kuului hänestä niin syvältä, kaukaiselta ja vähähtävältä, että se miltei hirvittänyt häntä.

"Olen kuullut," aloitteli hän, "että Melissa Smith, eräs orpo oppilaani, on jostakin syystä pyrkinyt teidän joukkoonne; onko se totta?"

Kiiltopää mies kumartui biljardin yli ja oli tekevinään telläyksen, joka lähetti pallin pöydän vastaiseen päähän; sitte meni hän biljardipöydän ympäri pallia ottamaan ja asetti sen samaan kohtaan.

Kun se toimitus oli suoritettu, sanoi hän, toista telläystä varustaen:

"Noh, mitä sitte?"

Opettajan rintaa ahdisti taas, mutta hän puristi toisella kädellään biljardipöydän reunaa ja jatkoi puhettansa:

"Jos olette kelpomies, niin tarvitsee minun vaan sanoa, että olen hänen hoitajansa ja että minun on takaaminen hänen vastaista onnea. Te tiedätte itse yhtä hyvin, kuin minäkin, millaista elämää tarjootte tälle vilpittömälle lapselle. Kaikki tässä läsnä olevat voivat todistaa, että yksi kerta jo olen pelastanut hänet tilasta, joka oli kuolemaa pahempi — että olen korjannut hänet kadulta ja synnin pesistä. Yhä edelleen koetan suojella häntä. Puhukaamme suoraan niinkuin miesten kesken sopii. Hänellä ei ole isää eikä äitiä, ei veljeä eikä sisarta. Mitä hänelle annatte näitten etujen sijaan?"

Teaterin tirehtööri koetteli biljardikepin tutkainta ja katseli ympärilleen, eikö siellä olisi ketään, jolle hän voisi lausua pilkkapuheita tuosta oivallisesta tarinasta.

"Tiedän kyllä, että Melissa on eriskummainen, itsepäinen tyttö," jatkoi opettaja, "mutta hän on tullut entistään paremmaksi. Luulenpa, että hänessä olen saanut aikaan paljonkin hyvää. Pyydän hartaasti, ettette enää yhtään sekaannu tähän asiaan, vaan kelpomiehenä hylkääte tytön minulle. Olen valmis — — — — —" Nuoren miehen kulkku rutistui taas ja hän vaikenen äkisti.

Tirehtööri ymmärsi hänen vaikenemista väärältä kannalta, katsahti ylös ja sanoi, raakamaisesti nauraen:

"Te tahdotte ottaa tyttörukan itsellenne, vai kuinka? — Älä luulekaan, poikaseni — siitä tuumasta ei tule mitään!"

Hänen äänensä solvasi enemmän kuin hänen sanansa, silmäys vielä enemmän kuin ääni ja koko hänen olentonsa suututti. Lyönti on ainoa keino, joka vaikuttaa sellaisiin vintiöihin. Opettaja sen tiesi; koko hänen hillitty vihansa puhkesikin toimeksi; hän läjähytti virnuttelevaa renttuherraa nenälle. Lyönti viskasi kiiltävän lakin sinne, biljardikepin tänne ja halkaisi opettajan hansikan peukalon kohdalta sakarisormelle saakka. Se teki miehen ristisuuksi ja pilasi vähäksi ajaksi hänen huolellisesti vaalitun partansa soreutta.

Huuto, kirous ja useain jalkain töminä kuului. Miesjoukko hajosi sitte ja kaksi pistoolia paukahti melkein yhtäikaa. Ihmiset lähenivät taas teaterin esimiehen ympärille ja kouluopettaja seiso i yksinään, hihaltaan nyppien palavan etulaaingin palasia. Joku piti hänen toisesta kädestä kiini. Kun opettaja katsahti sinnepäin, huomasi hän, että se käsi vuosi verta, mutta sormet olivat kuin suonenvedolla tarttuneet kimeltelevän veitsen varteen. Eikä hänen oma muistonsakaan tiennyt selittää mistä ja milloin hän sen oli temmannut.

Mr Morpher oli se, joka piti hänen kädestä kiini ja koetti taluttaa häntä ovellepäin. Mutta opettaja ei totellut, vaan alkoi kuivalta keroltaan puhua jotakin Melissasta.

"Kaikki hyvällä kannalla, poikaseni!" sanoi herra Morpher. "Melissa on kotona".

He menivät yhdessä ulos kadulle. Sillaikaa kuin jatkoivat käyntiään, kertoi herra

Morpher, että Melissa vähää ennempänä oli töytännyt kammariin, huutaen, että koulumestaria paraikaa murhattiin. Koska nuori mies tahtoi olla yksinään, erosi hän Morpherista ja poikkesi koulullepäin, luvattuaan, ettei hän sinä iltana enää menisi teaterin esimiestä tavoittelemaan. Hän hämmästyí, huomattaessaan, että ovi oli auki — ja hämmästyí vielä kovemmin, ályttyään Melissan siellä sisässä.

Olen jo ennenkin viitannut siihen, että tämän opettajan luonteessa, niinkuin useimmissa varsin arkatuntoisissa hengissä, oli hiukan itsekkäisyyttä. Hänen vastustajansa törkeä syytös vihastutti häntä vielä pahemmin. Mahdollista oli siis, ajatteli hän itsekseen, että ihmiset siltä kannalta käsittivät hänen taipumustaan tuohon tyttöön, joka vielä oli lapsena. Hänen tunteensa olivatkin tosiaan vähän liiaksi kiihtyneet ja naurettavat. Melissa oli paitsi sitä ollut vapaaehtoisesti luopumaisillaan hänen ystävyydestä ja hoidon alta. Eikö ihmiset usein olleet häntä varoittaneet tuon tytön suhteen? Miksi kielsi hän yksinään yleisen luulon totuutta, koska hänen kentiesi viimein kuitenkin täytyisi tunnustaa heidän ennustukset todeksi? Hän oli kapakassa ruvennut tappelemaan ja saattanut oman henkensä vaaraan, osoittaaksensa — mitä? — Mitä hän oli osoittanut? — Mitä ihmiset hänestä sanoisivat? — Mitä hänen ystävänsä sanoisivat? — Mitä sanoisi Mac Snagley? — —

Sillä mielellä ollessaan, hän ei suinkaan olisi tahtonut tavata Melissaa. Hän astui ovesta sisään, meni pöytänsä lähelle ja sanoi tytölle muutamilla, pikaisilla ja nurjilla lauseilla, että hänellä oli työtä ja että hän tahtoi olla yksinään. Kun Melissa nousi, istuutui opettaja hänen paikalleen ja kätki kasvot käsiinsä. Kun hän katsahti ylös, seisoi tyttö vielä hänen edessään. Melissa katseli häntä tuskissaan mustilla silmillänsä.

"Murhasitteko hänen?" kysyi tyttö.

"En!" vastasi opettaja.

"Sitä varten annoin teille veitsen," virkkoi tyttö pikaisesti.

"Anoit minulle veitsen?" kertoi opettaja hämillään.

"Aivan niin! Minä olin siellä pöydän alla. Minä näin, että löitte häntä. Näin teidän molempain kaatuvan. Hän pudotti veitsensä. Sen annoin teille. Miksette pistäneet häntä?" sanoi Melissa hätäillen; hänen mustat silmänsä vilkahtivat ja hän viittasi pienellä ruskealla kädellään mitä tehoa tarkoitettiin.

Opettaja tirkisti hämmästyneenä häneen.

"Niin", sanoi Melissa. "Jos vaan olisitte kysyneet minulta, niin olisin myöntänyt, että olin aikeissa lähteä teaterijoukon kanssa. Mitäpä syytä siihen arvaatte? Olisin lähtenyt, koska ette virkkaneet minulle, että muuttaisitte muualle. Sen tiesin kuitenkin. Kuulin kyllä, kun puhuitte siitä tohtorille. Luulitteko, että minä jäisin tänne Morpher-perheen luoksi. Parempi sitte kuolema."

Näytelmä-liikennöllä, joka oivallisesti osoitti hänen luonnettaan, otti hän povestansa muutamia lakastuneita viheriöitä lehtiä ja jatkoi, niitä ojennetulla kädellä näyttäen, vilkasta ja omituista puhettansa.

"Tuossa on se myrkyllinen kasvi, jonka sanoitte tappavan minua. Minä menen teaterijoukkoon tahi syön näitä ja kuolen tähän. Se on minusta yhdenlainen. En suinkaan jää tähän elämään, koska minua täällä vihataan ja inhotaan. Te ette ikinä minua hylkäisi tänne, jos ette minua vihaisi ja inhoisi niinkuin muutkin."

— —

Hänen pieni povensa nousi innoissaan ja kaksi suurta kyyneltä luikahti mustain ripsien alta, mutta hän pyyhki ne liukkaasti pois ikäänkuin ne olisivat pistäneet.

"Jos panette minut vankeuteen," sanoi Melissa vimmastuneena, "pidättääksenne minua teateriväestä erikseen, niin myrkytän itseni. Isäni murhasi itsensä — miksen minäkin voisi tehdä samalla tavalla? — Te sanoitte, että yksi ainoa suupala tätä juurta viepi hengen minulta ja se on nyt aina tässä varalla" — hän löi pienellä kulakalla rintaansa.

Opettaja muisti tuota tyhjää sijaa haudan vieressä ja ajatteli sitä pientä innostunutta olentoa, joka seisoι hänen edessään. Silmänräpäyksen kuluttua, otti hän tytön molemmat kädet omiin käsiinsä ja virkkoi, hänen tunnokkaisin silmiin katsoen:

"Lissy, tahdotko seurata *minua*?"

Tyttö kaulaili häntä kiivaasti ja vastasi:

"Tahdon."

"Nyt — tänä iltanako?"

"Tänä iltana."

Käsi kädessä läksivät he ulos tielle — sille kaidalle tielle, jota myöten Melissan väsyneet jalat kerran olivat astuneet kouluopettajan ovelle ja jota hän opettajan mielestä ei koskaan enää saisi kävellä yksinään. Tähdet tuikkivat kirkkaasti heidän päänsä päällitse. Tulipa siitä sitte hyvää tai pahaa, surua tai iloa — läksy oli luettu ja koulun ovi sulkeutui ijäksi päiväksi heidän takanansa.

V.

Kuvaus sulo-elämästä Red Gulch'issa.

Sandy oli "ottanut" lasillisen liiaksi. Hän loikoi kukkivan azalea-pensaan juurella, johon hän pari tuntia sitte oli kaatunut; kuinka kauan hän siinä oli maannut, oli hänelle itselleen tietämätöntä eikä hän siitä lukua pitänytkään; yhtä ratkaisematonta ja epätietoista oli, milloin hän pystyyn nousisi. Hänen ruumiinsa tila oli hänen henkeen ja aatteisinsa tuonut täydellisen ja onnistuttavan levon.

Red Gulch'issa se, paha kyllä, ei suinkaan ollut mitään outoa eikä se nostattanut huomioakaan, jos mies nähtiin päihtyneenä, etenkin jos ystävämme Sandy oli siihen tilaan langennut. Vähää ennempänä oli joku pilkkakirves pystyttänyt Sandyn pään likelle satunnaisen muistopatsaan, johon oli kirjoitettu: "Mac Corklen viinan vaikutus — kuolettaa 40 askeleen päästä". Mutta paitsi tätä pilallista poikkeusta oli Sandy saanut levätä häiritsemättä. Kuleksiva muuli, joka oli päässyt vapaaksi kuormituksestaan, oli syönyt kuivat ruohot hänen ympäriltään ja uteliaasti nuuskinut kaatunutta miestä; juoksija koira oli, niinkuin koko hänen sukunsa tapa on, kovasti surkutellut juopunutta miestä, nuoleksinut Sandyn pölyisiä saappaita ja viimein kyyristynyt hänen jaloilleen, missä se vieläkin loikoi, laiskasti räpyttäen silmiään päivänpaisteessa ja irستاalta näyttäen niin että se koiramaisesti mielisteli halventunutta miestä, hänen heikkoa luonnettansa oikein liehitellen ja alamaisesti jätkytellen.

Mäntyjen varjot olivat vähittäin kiertyneet auringon aseman jälkeen, kunnes ne olivat siirtyneet tien yli ja nyt kirjoittivat lakean niittymaan pitkillä mustilla ja kultaisilla viiruilla. Vähäiset tuprut punaista pölyä, joita sivutse vyrrivät kuormarattaat ajoivat ylös, painuivat taas alas ja peittivät lepäävää urosta tomuun, niin että häntä oli vaikea tuntea Sandyksi. Aurinko kallistui yhä alemmaksi eikä Sandy vielääkään liikahtanut.

Mutta viimein häirittiin tuon tieto-viisaan, niinkuin usean muunkin, rauhaa erään

viisaustiedettä kaipaavan sukupuolen hyökkäyksellä hänen alueesensa.

"Miss Mary", niinkuin häntä kutsui se pikkuinen lauma, jonka vasta oli laskenut valloilleen jykeästi rakennetusta kouluhuoneesta, tuolta petäjikön takaa — Miss Mary aloitteli iltamarssiaan. Erinomaisen kaunis kukkaterttu azaleapensaassa tien vastaisella puolella nostatti hänen huomionsa; hän meni tien poikki sitä ottamaan ja tipsutteli varovaisesti punaisen pölyn ylitse, valkeita hameitaan huolellisesti kohotellen ja monella tavalla inhoansa näyttäen, ikäänkuin valkea pikkuruinen kissanpoika, jonka täytyy saattaa tahratonta turkkia sekä pehmeitä kääpiään vaaranalaisiksi likaisella maantiellä. Miss Mary joutui pensaan juurelle ja tavoitti juuri kädellensä kukkia, kun hän kompastui Sandyn lepäävän vartalon yli.

Hän päästi tietysti sen vienon, vaan kimakan huudon, joka on hänen sukupuolelleen ominainen tukalassa tilassa; mutta kun kerran oli suorittanut sen välttämättömän veron naispuolen heikkoudelle, rohkaisi hän mieltänsä ja pysähtyi silmänräpäykseksi makaavan hirviön likelle, vaikka valmiina pakenemaan. Kun ei ääntä, eikä liikettä huomattu, tuli hän yhä utalammaksi ja potkaisi pienellä jalallaan pilkallisen muistomerkin kumoon, halveksivaisesti mutisten: "luontokappaleet!" — millä nimityksellä hän luultavasti tällä hetkellä mielessään tarkoitti Red Gulchin koko miespuolta — sillä Miss Mary, joka vaati varsin paljon ihmissuvulta yleiseen ja miespuolelta etenkin, kentiesi ei osannut ansion mukaan pitää arvossa sitä jotenkin röyhkeää kohteliaisuutta, josta Kalifornialainen syystäkin on mainio. Vaikka hän äsken oli paikalle tullut, oli häntä jo opittu tuntemaan "saakelin ynseäksi".

Sillaikaa kuin Miss Mary vielä viipyi siinä, huomasi hän, että loivat auringon säteet paraillaan paahtoivat Sandyn paljasta päätä; hänen lakkinsa kellui käyttämätönnä nurmella. Miss Mary tarvitsi hiukan rohkeutta nostaaksensa lakkia ylös ja pannaksensa sitä miehen kasvoille — mutta hän toimitti kuitenkin sen hyvän työn ja läksi sitte paikalta pakoon. Kun hän oli poistunut muutamia askeleita, katsoi hän taakseen ja huomasi silloin hämmästyen sekä pelästyen, että Sandy oli noussut istumaan, oli temmannut lakin päästä sekä alkanut jupista jotakin.

Asian todenperäinen laita oli semmoinen, että Sandy mielensä pohjasta oli vakuutettu siitä, että päivänpaiste oli aivan mieluisa sekä terveellinen; hän arveli, että ainoastansa parantumattomat hassut makasivat pää peitettynä ja että hänen vastustamaton oikeutena oli venyä paljaspäätä, jos hän niin tahtoi. Kaikki

nämät asianhaarat olivat Sandyn sisälliselle tunnolle vallan selvät; mutta hän mahtoi kovaksi onnekseen ainoasti jotenkin tyydyttämättömällä tavalla ilmoittaa tunteitansa.

"Mitä hittoa?" sanoi hän körisevällä ja tavoittelevalla äänellä. "Mitä — mitä — mitä nyt? — Älä tule tänne nuuskimaan, sanon minä — — jaa, sen minä sanon, sinä helvetin pakana — päivä paistaa, jos tahdon — minä makaan, jos tahdon — — mitä hitoilte se sinua koskee? — älä tule tänne — saakelin hauskaa päivänpaistetta — minä — minä — päivä paistaa, jos tahdon —!"

Miss Mary tuli entistään rohkeammaksi, koska heidän välinsä jo oli pitkä; hän seisahtui ja kysyi, kaihosiko mies jotakin (sillä hän ei ollut käsittänyt edellisen puhelman tarkoitusta).

"Mitä perkele? — Mitä tahdot?" jatkoi Sandy, ääni koko oktavi ylempänä.

"Nouse seisoaalle, sinä hirmuinen ihminen!" sanoi Miss Mary kovin äkäisenä.
"Nouse tuossa paikassa ylös ja mene kotiin!"

Sandy nousi hoipertuen. Hän oli kuuden jalan korkuinen ja Miss Mary vavahti. Mies horjui muutamia askeleita eteenpäin ja pysähtyi sitte.

"Mitä varten minä — — menisin kotiin?" kysähti hän äkisti juopuneen yksitotisuudella.

"Mene pesemään itseäsi!" vastasi Miss Mary, kovin paheksivilla silmillä katsellen likaista Sandya.

Miss Mary hämmästyi hämmästymistään, kun Sandy silmänräpäyksessä riisti päältään takin sekä liivit, heitti ne nurmelle, potki saappaat jaloistaan ja silmittömänä syöksyi mäeltä alas joelle päin.

"Jumala minua armahtakoon! — hän hukuttaa itsensä!" huusi Miss Mary ja juoksi kohta takaisin kouluhuoneeseen, mihin hän salpasi itsensä lukon taaksi. Niin ristiriitaiset ovat usein naisten toimet.

Kun hän sinä iltana istui tee-pöydän ääressä emäntänsä, jurasepän puolison, kanssa, tapahtui, että Miss Mary ikäänkuin sattumalta kysyi häneltä, oliko hänen miehellensä tapana joskus juoda liiaksi.

"Abner", vastasi Mrs Stidgers arvelevaisesti; "maltsaikka; — Abner henkeni ja Jumalan kautta ei ole sanottavaksi ollut naukussa senkuin kolme kertaa viimeisen presidentinvaalin jälkeen".

Miss Mary olisi mielellään tahtonut kysyä, pyrkikö hän semmoisessa tilaisuudessa päivänpaisteesen makaamaan, pää paljaana ja oliko kylmä kylpy siinä tapauksessa vaaralliseksi katsottava, mutta sellainen kysymys olisi vaatinut selityksen, jota hän ei mielinyt antaa. Suurilla mustilla silmillään katseli hän vaan vakaasti punaposkista Mrs Stidgersia, joka oli uhkea esimerkki ison lännen kukoistuksesta — ja se puheenaine jätettiin sikseen. Samana iltana kirjoitti Miss Mary paraalle ystävälleen Bostonissa: "Jos rupeaisin valitsemaan, niin luulen, totta sanoen, että tämän yhteiskunnan juopunut puoli minusta melkein olisi parempi kuin raitis puoli. Tässä puhun tietysti miehistä — mitä naisiin tulee, niin en tiedä mikä heitä voisi muuttaa edes hiukan laatuun käyviksi".

Yhdessä viikossa oli Miss Mary kokonansa unhottanut tuon vähäisen väliseikan, vaikka hänen kävelynsä melkein hänen tietämättänsä, kiertyivät toiseen suuntaan. Hän huomasi kuitenkin, että veres terttu azaleakukkia joka aamu oli hänen pöydällään. Mutta se ei häntä hämmästyttänyt, sillä hänen oppilaansa, jotka tunsivat hänen mieltymystä kukkiin, koristivat aina hänen istumapaikkansa vereksillä kimpuilla vuokkoja, sireeniä ja lupiinia; vaan ei kukaan myöntänyt tuoneensa azaleoita, vaikka usealta kysyttiin.

Muutamia päiviä kului taas. Sitte tapahtui eräänä päivänä, että nuori herra Johnny Stidgers, jonka sija oli likinnä ikkunaa, kun opettajatar paraillaan luetti, muitten mielestä peräti suotta purskahti aivan hillitsemättömään nauruun, joka miltei pilannut koko luokan järjestystä. Miss Mary ei saanut häneltä muuta selitystä kuin että joku oli "kurkistanut ikkunasta". Suuttuneena ja harmistuneena läksi opettajatar pesästään tavoittamaan ja rankaisemaan rauhan rikkojaa. Kun hän pyörähti kouluhuoneen nurkan ohitse, seisoi hän äkisti äsken juovuksissa olleen miehen edessä — tämä oli nyt vallan selvä, mutta hänen päivettyneet kasvonsa näyttivät erinomaisen ujoilta ja häpeileviltä.

Vihan vimmassa Miss Mary ei suinkaan olisi jättänyt tätä viimeksimainittua seikkaa hyödyksensä käyttämättä, jos ei hän samassa tuokiossa vastoin tahtoansa olisi älynnyt, että tuo "luontokappale", vaikka edelliset synnit olivatkin häneen jättäneet jälkiään, kuitenkin oli jokseenkin kaunis ja viehättävä — todellakin jonkinlainen valkeaverinen ja hyväluontoinen Simson, jonka paksuja liinankarvaisia hiuskierukoita eivät millaisetkaan Delilan saksit nähtävästi

koskaan olleet niittäneet. Kovat sanat kuolivat Miss Maryn huulille ja hän vastaanotti ainoastaan miesparan änkättyjä anteeksipyyntöjä kulmakarvojaan halveksivaisesti nostellen ja poimunteitansa huolellisesti ko'oten, ikäänkuin Sandysta niihin olisi voinut tarttua joku pahuus, jos hän likelle pääsi. Kun Miss Mary taas astui kouluhuoneeseen ja hänen silmänsä tapasivat azaleoita, leimahti uusi valo hänen ajatuksiinsa; hän nauroi sydämellisesti ja lapset nauroivat myöskin ja kaikki olivat sangen onnelliset kukapa oikein tiesi mistä syystä.

Joku aika tämän tapauksen jälkeen sattui sitte eräänä lämpimänä kesäpäivänä, että kaksi lyhytkoipista pikkuherraa kompastui koulun kynnykselle juurikun he töin tuskin olivat lähteeltä kulettaneet sinne ämpärillisen vettä. Miss Mary tarttui sääliväisesti ämpärin sankaan ja läksi itse lähteelle ämpäriä uudestaan täyttämään. Lähteen äyräällä loihe varjo hänen tielleen ja voimakas käsivarsi, joka oli puettu siniseen liinapaitaan, vapautti häntä pikaisesti ja vakaasti hänen kantamuksistaan. Miss Mary ujoksui ja vihastui.

"Parempi olisi, jos kantaisitte vähän enemmän tuota nestettä omaksi tarpeeksenne", sanoi hän siniselle käsivarrelle, pitkiä silmäripsiään nostamattakaan.

Miehen nöyrä äänettömyys saattoi Miss Marya katumaan sanojansa ja oven suussa kiitti hän sentähden sitte auttajaansa niin lempeästi, että miesparka oli hämmästyksestä kuukahtumaisillaan — josta lapset taas purskahtivat nauramaan ja Miss Mary yhtyi siihen nauruun niin halukkaasti, että vieno punastus nousi hänen puhtaisiin, muuten aivan vaaleihin poskipäihin. Seuraavana päivänä ilmestyi tuntemattomalla tavalla tynnyri oven ulkopuolelle ja samalla salaisella tavalla täyttyi se joka aamu kylmällä lähdevedellä. Mutta mustasilmäistä Miss Marya suosittiin ja kunnioitettiin muullakin hiljaisella tavalla. "Bill-saakeli", Slumgullionin kyytivaunujen ajaja, laajalta tunnettu "kohteliaisuudestaan", koska aina pyysi kauniimman sukupuolen istumaan kutsin-istuimelle, oli Miss Maryn suhteen tehnyt poikkeuksen yleisestä tavastaan sentakia, että Bill'illä oli paha tapa "kiroilla, vastamäkeä ajaessaan;" hän antoi aina Miss Maryn yksinomaiseen valtaan toisen puolen koko vaunuja. Jack Hamlin, tuo mainio kortinlyöjä, matkusti kerran äänetönnä muutamia peninkulmia yksissä Miss Maryn kanssa ja heitti sittemmin putelin erään iloisen kumppaninsa päähän, koska tämä uskalsi mainita Miss Maryn nimeä kapakan juomatuvassa. Erään oppilaan koreasti puettu vaan vähemmin kunnioitettava äiti, jonka mies oli tuntematon, käveli usein ujosti tuon vaalean vestaalin temppelin läheisyydessä, vaan ei koskaan tohtinut astua sen pyhälle alueelle; hän oli tyytyväinen, kun

nöyrästi sai palvella tuota naispappia kaukaa.

Semmoisia vähäisiä keskeymisiä sattui toisinaan, mutta muuten kiersi Red Gulch'in ylitse yksitoikkoinen juhlakulku kirkkaita, helteisiä päiviä, lyhyitä hämäreitä ja tähdenvaloisia öitä. Miss Mary mieltä yhä enemmän vaelluksiin hiljaisissa, uneksivissa metsissä. Hän luuli kentiesi, niinkuin Mrs Stidgers, että petäjien sulohajuinen huoku oli terveellinen rinnalle; varmaa on, että hänen yskimistään harvemmin kuului, että koko hänen vartalonsa nousi suoremaksi sekä turpeammaksi ja että hänen poskensa tulivat punaisemmiksi, askeleet vakaammiksi. Kentiesi oppi hän paraikaa sitä ijankaikkista läksyä, jota kärsivälliset, ijäti viheriät kuuset väsymättä ja yhä matkivat ihmisten korviin, olkootpa nämät sitte kuuliaiset tahi huolimattomat.

Eräänä päivänä otti hän lapset keralleen pitkälle kävelyille. Pois mentiin pölyiseltä maantieltä, pois hajallansa olevilta puoleksi rappeutuneilta taloilta, liejuisilta kaivannoilta ja puodinikkunain koreilta repaleilta, pois koko siltä vähäisen kultauksen ja värjätyn lasin ohuelta keitin-öljyltä, johon raakuus semmoisissa paikoissa verhottuu — ja kuinka viehättävää eikö nyt ollut! — Kuinka metsä avasi pitkät tuoksuavat pylväskäytävänsä vastaanottaakseen heitä, kun he olivat ehtineet viimeisen säretyn kallion, viimeisen saviläjän ja viimeisen tyhjennetyn kaivoksen ohitse! — Kuinka lapset heittäyivät maan ruskeaa rintaa vasten innokkaasti sitä hyväilemään samalla kuin täyttivät ilman raittiilla naurullaan ja kuinka Miss Mary itse, unhottaen akkiloida valkeaa kesäpukuaan, lensi kuin lintu poikooksensa etupäässä, kunnes hän viimein riehuen, nauraen ja hengästyneenä, ruskeat hiuspalmikot hajallaan, lakki niskassa ja posket hehkuvina kaukana metsässä sattui tulemaan aina onnettoman Sandyn kanssa vastakkaa!

Katsomme tarpeettomaksi kertoa niitä anteeksipyyntöjä ja selityksiä, jotka nyt seurasivat. Taitaa olla kylliksi, jos mainitsemme, että siltä näytti, kuin Miss Mary ja entinen juomari ennenkin olisivat samalla tavalla yhtehen yhtyneet, että Sandy kohta otettiin iloisin seuran jäseneksi ja että lapset sillä sukelalla vaistolla, jonka Luoja näyttää antaneen heikoille, tunnistivat häntä ystäväkseen, leikitsivät hänen valkean harjansa sekä viiksien kanssa ja harjoittivat monenlaista vapautta häntä kohtaan. Kun hän viimein muutamista suurista kivistä kuusen juurelle teki heille uunin, oli heidän ihastuksensa vallan rajaton.

Kun he kaksi tuntia onnellisina olivat leikkineet noin lapsellisesti, oli Sandy polvillaan opettajattaren jalkain edessä sillaikaa kuin tämä mäen rinteellä istuen

sitoi laakerista ja sireenistä seppeleitä ja hän itse haaveksivilla, ihastuneilla silmillä katseli tuota naista. Koska Sandy noin oli siinä polvillaan, näytti melkein siltä, kuin joku yliluonnollinen muutos olisi tapahtunut hänessä heidän ensimmäisen yhteensattumisen jälkeen. Mutta eroitus oikeastansa ei kuitenkaan ollut niin suuri. Se heikko, haaveksivainen, laiska ja himoisa ihmisluonne, joka ennen oli katsonut lasin varsin mieluisaksi, tavoitteli nyt, pelkään mä, ainoastaan uutta päihtymystä rakkaudesta.

Sandy itse miltei sitä älynnytkin. Hänen mielensä teki ryhtymään johonkin työhön — tappamaan harmaata karhua tahi nylkemään villi-ihmisen kalloa, sanalla sanoen jollakin tavalla uhraamaan itseänsä tuon vaalean, mustasilmäisen pienen opettajattaren edestä. Mielelläni tahtoisin esitellä häntä sankaruuden loistavassa valossa ja ainoastaan pakolla voi minua pidättää se järkähtämätön vakuutus, että semmoisia asioita aivan harvoin tapahtuu todellisessa elämässä. Kaunis lukijattareni, joka muistaa kuinka harvoin rakastettu Adolf, vaan kuinka usein joku vähemmän miellyttävä vieras tahi romantillisuutta peräti kaipaava poliisipalvelija häntä pelastaa jostakin uhkaavasta vaarasta, antaa minulle epäilemättä anteeksi.

He istuivat niinikään häiritsemättä koko sen suloisen kesäpäivän sillaikaa kuin tikat räkättivät ja nakuttelivat heidän päänsä päällitse ja lasten äänet hyväsointuisesti kuuluivat alhaalta notkelmasta. Mitä he virkkoivat jääkin mainitsematta. Mitä he tuumivat — se olisi huvittavampi tietää — vaan se on tuntematonta. Tikat saivat kuulla, että Miss Mary oli isätön sekä äiditön, että hän setänsä kodosta oli lähtenyt ja sitte tullut Kaliforniaan terveyttä sekä itsenäisyyttä hakemaan; — että Sandy myöskin oli ilman isää sekä äitiä, että hän puolestaan oli tullut Kaliforniaan onnea hakemaan ja että hän oli elänyt hurjaa, laitonta elämää, vaan nyt tahtoi koettaa parannusta; — ynnä paljon muuta, joka epäilemättä tikan kannalta katsoen tuntui aivan yksinkertaiselta ja aikaa vievältä.

Mutta semmoisella pakinalla riensi iltapuoli tiehensä; kun lapset taas olivat kokoontuneet ja Sandy herkkätuntoisuudella, jota opettajatar osasi aivan suureksi arvostella, sanoi heille jäähyväiset, ennenkin uudispaikkaan joutuivat — silloin arveli Miss Mary, että se päivä oli ollut lyhin koko hänen ahkerassa elämässään.

Pitkä kuiva kesä kallistui loppumaan ja samaten myöskin koulun lukukausi. Vielä oli päivä jälellä, vaan sitte olisi Miss Mary valmis, joksikuksi ajaksi kumminkin, lähtemään Red Gulch'ista. Hän istui yksinään koulusalissa, poski

kätensä nojassa ja silmät puoleksi ummessa; hän oli valveillaan vaipunut semmoisiin uneksimisiin, joihin Miss Mary — koulukurin pahennukseksi, luulena — joku aika sitte oli tottunut painumaan. Hänen sylensä oli täynnään sammalia, sanajalkoja sekä muita muistomerkkiä metsästä; hän oli niin kiintynyt omiin ajatuksiinsa, ettei hän kuullut, kun ovea hiljaa kolkutettiin tahi hämmentyi kenties hänen unelmissaan se ääni tikkain nakutuksiin kaukana sakeassa metsässä. Kun sitä naputusta vielä kerran toistettiin, säpsähti hän ja riensi, posket punastuvat, ovea avaamaan.

Kynnyksellä seisoj nainen, jonka kasvoissa nähtiin lakastuneen kauneuden selviä jälkiä ja jonka loistava, julkea, silmäänpistävä puku oli kummallisena vastakohtana hänen nöyrälle katsannolleen. Miss Mary tunsu häntä nimettömän oppilaansa epäiltäväksi äidiksi. Koettaen poistaa ehdotonta vastenmielisyyttään, pyysi hän jäykästi vieraan astumaan sisään ja kokosi vaistomaisesti helmansa tiukasti ympärilleen sekä siirtyi loitommalles. Hänen käytöksensä oli kenties syynä siihen, että ujo vieras, silmänräpäyksen hämillään aprikoituaan, jätti korean päivän-varjonsa avonaiseksi, pisti sen hiekkaan oven ulkopuolelle ja sitte istuutui salin alhaisempaan päähän, pitkän koulupenkin kolkalle. Hänen äänensä oli vapisevainen ja tavoitteleva, kun hän aloitteli:

"Minä kuulin sanottavan, että aiotte huomenna matkustaa alas ranteelle ja minä ajattelin sillä tavalla, etten voisi antaa teidän lähteä, Miss, ennenkuin kiittäisin teitä kaikesta hyvydestänne Tommya kohtaan".

"Tommy", sanoi Miss Mary, "oli sievä poika ja ansaitsi suurempaa huomioa kuin mitä hän oli voinut osoittaa hänelle".

"Kiitoksia siitä todistuksesta, Miss, kunniaa ja kiitosta!" virkahti vieras ja ilon punastus levisi hänen poskiinsa sen keinotekoisen värin alle, jota Red Gulch'issa pilkallisesti kutsuttiin hänen "sotavärikseen;" hän koetti hämillään muuttaa pitkää penkkiään likemmäksi kouluopettajatarta. "Kiitoksia siitä todistuksesta, Miss — Niin, kyllä se onkin varma totuus, vaikka sitä nyt sanoo hänen oma äitinsä, jonka ei sopisi kiittää häntä — mutta ompa se varma totuus, ettei koko maailmassa voikaan löytyä armaampaa, aimollisempaa ja siivompaa poikaa kuin tuo nulikkani — ja vaikkei semmoisen, kuin minä olen, sovikaan sanoa sitä, niin on sekin totta, ettei myöskään voi löytyä armaampaa, kauniimpaa ja enkelinkaltaisempaa opettajatarta, kuin se, joka hänellä on ollut. Jumala teitä siunatkoon!"

Miss Mary, joka vakaana istui pulpettinsa takana, linjain olallaan, avasi silmänsä suuriksi, tätä kuullessaan, vaan ei virkkanut mitään.

"Kyllä minä tiedän, niinkuin sanottu on, ettei semmoisen, kuin minä olen, sovi kiittää tietä, Miss!" jatkoi vieras liukkaasti, "eikä minun sopisi, tietäähän sen jokainen, tulla tänne valoisalla keskipäivällä teitä puhuttelemaan. Mutta kas! asia on semmoinen, että tulen rukoilemaan teiltä jotakin — en omasta puolestani, Miss, en omasta puolestani, vaan tuon armaan poikani takia, Miss!"

Erään katsahduksen kautta nuoren opettajattaren silmistä rohkaistuna ja pistäen ahtaisin lavendelinvärisiin hanskoihin puserretut kädet polviensa väliin, sormet alaspäin, kumartui hän eteenpäin ja jatkoi hiljaisemmalla äänellä:

"Katsokaa, Miss! Ei ole ketään, joka pitäisi huolta poikaraukasta senkuin minä vaan eikä semmoisen, kuin minä olen, sovi kasvattaa häntä; sen tiedätte. Mennä vuonna jo vähän tuumin suorastaan lähettää hänet pois San Franciscon kouluun; mutta kun sitte kuului puhetta, että tänne hankittaisiin opettajatar, niin ajattelin, että parasta oli odottaa, kunnes saisin nähdä teidät — ja kun vaan vilahdukselta olin nähnyt teidät, niin tiesin, että kaikki oli hyvä ja että voisin vähän kauemmin pitää pikkua poikaani kotona. Te ette suinkaan voi arvatakaan, kuinka mahdottomasti hän teitä rakastaa, tuo poikarukka; jos vaan voisitte kuulla, kun hän herttaisella tavallaan puhuu teistä ja jos hän itse voisi rukoilla sitä, mitä minä nyt aion rukoilla, niin en luule, että koskaan voisitte kieltää".

"Se ei ole muuta kuin luonnollista", jatkoi hän kiireesti ja hänen äänensä vävähti kummallisesti sekä ylpeydestä että nöyryydestä; "se ei ole muuta kuin luonnollista, että lapsi kovemmin mieltyy teihin kuin minuun, Miss — sillä hänen isänsä oli, näetten, oikein jalo mies, kun ensin opin häntä tuntemaan — ja pojan täytyy ennemmin tahi myöhemmin unohtaa minua. — Kas niin! en minä itke sitä asiaa, en. — Katsokaa, Miss! sentähden oli aikomukseni — sentähden oli aikomukseni — pyytää teiltä, että ottaisitte Tommyni — Jumala häntä siunatkoon! Hän on armain, aimollisin pikkuenkeli tässä maailmassa; se on varma totuus, se — että — että — ottaisitte hänet mukaanne, Miss! ja — myöskin pitäisitte häntä".

Vieras nainen oli noussut seisoalle, nuoren tytön käteen tarttuaksensa ja lankesi nyt polvilleen hänen viereensä. "Minulla on rahoja runsaaltakin ja ne ovat kaikki poikani omat — sekä teidän, Miss, jos häntä tahdotte ottaa. Pankaa hänet johonkuhun hyvään kouluun, missä toisinaan voitte käydä häntä katsomassa sekä

auttaa häntä un — un — unohtamaan äitiään. Tehkää hänen kanssaan mitä vaan tahdotte. Pahinkin, kaikkein pahinkin, mitä voitte tehdä, on kuitenkin viittäkymmentä vertaa parempi kuin mitä hän minun luonani oppisi. Mutta ottakaa hänet pois, — Jumalan tähden, ottakaa hänet pois tästä syntisestä, viheliäisestä luolasta! Te sen teette? — Ettehän voi kieltää minulta? — Te teette sen; minä tiedän, että sen teette — eikö niin? — Te sen teette — te ette voi, ette saa kieltää, Miss. Tehkää häntä niin hyväksi ja kunnolliseksi kuin itsekin olette ja kun hän on mieheksi, kelpomieheksi kasvanut — — niin virkkakaa hänelle hänen isänsä nimen — sen nimen, joka vuosikausiin ei ole päässyt huuliltani — Aleksanteri Morton'in nimen, Miss, jota täällä Sandyksi kutsuvat! — Miss Mary! Älkää ottakaa pois kättänne! Miss Mary, puhukaa kanssani! — Te tahdotte ottaa poikani? — Älkää kääntykö pois, Miss Mary! — Taivaan Jumala! Hän menee luotani!"

Miss Mary oli noussut ja pimenevässä hämärässä hapuillut ikkunaa. Hän seiso siinä, ikkunan puitteesen nojaten ja silmäillen sitä ruusunpunaista hohdetta, joka joutuisaa vaaleni pois läntiseltä taivaanrannalta. Sen loiste tapasi vielä Miss Marya; tapasi hänen puhdasta, nuorta otsaa, hänen valkeaa kaulusta ja hänen kovasti ristiin puserrettuja valkeita käsiään — mutta sekin valo himmeni pian. Vieras ryömi polvillansa hänen sivulleen.

"Minä tiedän, että teidän ensin täytyy miettiä tuota asiaa. Mielelläni tahdon odottaa tässä vaikka koko yö; mutta minä en voi lähteä, ennenkuin olette antaneet minulle vastauksen. Älkää kieltäkä sitä minulta! Jumalan tähden, älkää kieltäkä! — Te suostutte! — Minä sen luen teidän kauniista, sievistä kasvoistanne. Minä sen luen teidän silmistänne, Miss Mary! Te tahdotte ottaa poikani!"

Viimeinen punainen säde leimahti, valaisi Miss Maryn vaaleita kasvoja sekä syviä silmiä melkein ylenluonnollisella loisteella ja sammui taas. Hämärässä ja yleisessä hiljaisuudessa kuului Miss Maryn vastaus leppeänä ja rauhallisena:

"Minä otan pojan. Lähetä hänet tänä iltana luokseni!"

Onnellinen äiti nosti Miss Maryn hameen helman huulilleen. Hän olisi tahtonut peittää hehkuvat kasvonsa sen immellisiin poimuihin — vaan hän ei tohtinut. Hän nousi.

"Tietääkö hän — tietääkö pojan isä mitä nyt tuumitte?" kysyi Miss Mary

pikaisesti.

"Ei! ja vähän hän siitä taitaa huoliakin. Jumala teitä siunatkoon, Miss. Hän ei koskaan ole edes kysynyt poikanupukasta mitään eikä nähnyt häntä, niin että häntä tuntisi".

"Menkää hänen luokseen samalla tiellä — tänä iltana — nyt! — virkkakaa hänelle mitä olette tehneet. Sanokaa hänelle, että minä olen ottanut hänen lapsensa — ja sanokaa hänelle, ettei hän koskaan enää — saa nähdä — sitä lasta. Olkoonpa se lapsi missä tahansa, niin hän ei saa hakea sitä — vaikka veisin sen jos mihinkin, niin hän ei saa seurata jälestä! — Menkää nyt! Minä olen väsyksissä, — ja minulla on vielä paljon tekemistä!"

He läksivät yhdessä ovelle. Kynnyksellä kääntyi vieras nainen opettajattareen päin.

"Hyvää yötä!"

Hän tahtoi vielä kerran polvistua Miss Maryn jalkain juureen. Mutta samalla silmänräpäyksellä ojensi nuori impi käsivarsiansa, likisti hetkisen aikaa syntistä naista viatonta rintaansa vasten ja työnsi hänet sitte hiljaa ulos ovesta, jonka hän sulki ja salpasi.

* * * * *

Bill-saakeli älysi äkisti virkansa arvon ja tilanalaisuutta, kun hän seuraavana aamuna Slumgullionin postivaunujen kutsilla tarttui ohjaksiin, sillä kouluopettajatar oli hänen matkustavaistensa joukossa. Kun hän ajoi ylös suurelle maantielle, pidätti hän yhtäkkiä hevoiset, koska vaunujen sisästä kuului lempeä anomus ja hän odotti nöyrästi niinkauan kuin "Tommy" Miss Maryn käskystä putkahti alas.

"Tommy! älä siitä pensaasta — tuonnemmasta".

Valkeakiharainen Tommy veti esiin uuden puukkoveitsensä ja leikkasi azaleapensaasta oksan, jonka hän ylpeästi kantoi Miss Marylle.

"Onko kaikki valmis?"

"Valmis on".

Vaunujen ovi sulkeutui Red Gulchin sulo-elämän viimeisen kohtauksen jälkeen.

VI.

Tuhlaaja-poika.

Oli yleisesti tiettyä, että Mr Thompson haki poikaansa ja ettei tämä poika, jos huhua oli uskomista, juuri ansainnut etsimisvaivaa. Se ei enää ollut yhdeltäkään hänen matkatoveriltaan salattuna, että hän sitä tointa varten matkusti Kaliforniaan. Tuon iäkkään kelpomiehen puheliaisuus saattoi meidät todellakin kohta tuntemaan hävinneen pojan ruumiillisia omituisuuksia yhtä tarkasti kuin hänen siveellisiä virheitään.

"Te puhuitte äsken nuoresta miehestä, joka varkauden takia hirtettiin Red Dog'issa", sanoi Mr Thompson eräälle keulakannen matkustajalle. "Ette taida muistaa millaiset hänen silmänsä olivat?"

"Mustat, minun muistaakseni".

"Ah!" virkkoi Mr Thompson, muistoaan nähtävästi tutkien, "Kaarlella oli siniset silmät".

Sitte hän läksi. Nuot alituiset ja aivan vähän helläluontoiset tiedustukset herättivät kohta muissa sitä pilkallista mieltä, joka "Isossa lännessä" aina on valmiina laskemaan leikkiä jokaisesta omituisuudesta ja Thompson ukon lellipoika oli yhtenään naurun aiheena. Eräs kuuloitus kaivatusta Kaarlesta, joka oli kirjoitettu "vanginvartijoille sekä poliisimiehille", kiersi ympäri matkustavain koko joukkoa ja melkein jokainen muisteli tavanneensa Kaarlela milloin missäkin huononpuolisessa tilassa. Maanmiesteni puolustukseksi täytyy minun kuitenkin ilmoittaa, että, kun kerran oli saatu tietää miten Mr Thompson oli pannut suuren osan omaisuuttansa liikkeelle päähänsä pistänyttä aikomusta täyttääksensä, kerkesi aivan vähän tuota pilkkaa hänen korviinsa saakka eikä hänen läsnäollessa virkattu mitään, joka olisi voinut loukata isänsydäntä. Oltiinpa niinkin tosissamme, että muutamat päivät vakaasti aprikoitiin, kävisikö

laatuun Mr Bracey Tibbits'in nerokkaan ehdoituksen mukaan panna toimeen osakeyhtiö hävinneen nuorukaisen löytämistä ja siitä kentiesi seuraavaa voittoa varten.

Ken pintapuolisesti katseli Thompson ukkoa, ei suinkaan pitänyt häntä miellyttävänä eikä rakastettavana. Hänen elämäkertansa, jota hän eräänä päivänä itse jutteli päivällispöydän ääressä, osoitti, että hän noin omituisenakin voi pystyä käytännölliseen varsinaisuuteen. Hän oli nuoruuden sekä miehuuden iällä ollut kova ja itsekäs; hän oli siihen aikaan haudannut vaimonsa ja ajanut poikansa merelle; mutta sitte joutui hän äkisti hengelliseen herätykseen. "Se tarttui minuun v. 59 New-Orleansissa", sanoi Mr Thompson, ikäänkuin jotakin kulkutautia tarkoittaen. "Menkää ahtaasta portista sisälle, seisoo raamatussa. — Olkaa niin hyviä, antakaa tänne tuo salati-vati".

Tämä käytännöllinen kyky hänessä se taisi ollakin, joka esti hänen mieltänsä sortumasta tuolla nähtävästi toivottomalla löytömatkalla. Hänellä ei ollut minkäänlaista vähintäkään viittaa poikansa nykyisille olopaikoille; hän luotti ainoastaan epäselvään muistiinsa kahdentoista vuotiaasta pojasta ja luuli sen johdosta tuntevansa häntä 25 vuoden vanhana miehenäkin.

Kohta sen perästä kuultiin kummastuen, että hän todenperäisesti oli löytänyt kaihotun. Millä tavalla se oli tapahtunut, se kysymys kuului niitten harvalukuisten asiain joukkoon, joista hän ei antanut tietoja. Kaksi eri kertomusta oli liikkeellä siitä seikasta. Erään juorupuheen mukaan oli Mr Thompson, sairashuoneessa käydessään, tuntenut poikansa, koska tämä kuumehoureessaan lauloi virren, jota hän lapsuudessaan oli oppinut. Tämä kulkupuheen painos oli sangen kansantajuinen ja etenkin pastori Gushington kertoi sitä, Kaliforniasta palattuaan, valituissa seuroissa suurella menestyksellä. Toisten puheen mukaan oli asia tapahtunut seuraavalla tavalla, joka ei ole niin mieltä ylentävä, mutta kentiesi paremmin soveltui toimivain henkien mielenlaatuun. Mr Thompson oli viimein luopunut toiveistaan löytää hävinneen poikansa elävien joukosta ja etsi häntä sentähden nyt yhtä uuraasti kuolleitten riveistä. Hän kävi ahkeraa San Franciscon hautuumaalla — se oli paljas mäki, yksinäisyydessään kamala ja autio, vielä kamalampi sentähden, että valkeat hautakivet siinä peittivät vainaitten tomut ja pidättivät heidän mätänevät luunsa köyhässä maassa, jota kovat tuimat merituulet aina olivat koettaneet hajoittaa. Järkähtämätännä, kuin nuot hautakivet, vastusteli vanha ukkokin tuulta. Kaulus pystyssä ja korkea kieräharsolla päällystetty hattu painettuna otsalle laihein harmaantuueitten kasvoin päälle, vietti hän siellä kokonaiset päivät, tutkien

erilaatuisten hautain kirjoituksia, joita hän korkealla äänellä kertoi itsekseen. Usein tavattavat piplian lauseet olivat hänelle suureksi mielihyväksi ja hän haki aina tarkasti alkuperäistä värsyä taskupipliastaan.

"Tuo on kuningas Davidin psalmista", virkahti hän eräänä päivänä haudankaivajalle. Tämä ei vastannut. Toisen jyrkästä käytöksestä huolimatta, pujahti vanhus paikalla alas avonaiseen hautaan ja esitti helpomman kysymyksen:

"Oletteko koskaan oikein virkanne puolesta tavannut erästä Kaarle Thompsonia?"

"Helvettiin menköön koko Thompson!" sanoi haudankaivaja suorastaan.

"Arvattavasti sinne, jos ei hänellä olisi mitään uskontoa", vastasi vanhus ja kömpyröitsi töin tuskin ylös haudasta.

Mr Thompson viipyi sinä iltana entistään kauemmin kirkkomaalla. Kun hän viimein palasi, ruvettiin kaukaisessa kaupungissa sytyttämään kynttilöitä; vihanen ja yhä kovemmaksi yltyvä tuuli ajoi häntä pimenevässä hämärässä edessään. Kun hän juuri pyörähti kadun kolkan ohitse esikaupungin pahimpaan huutoon tulleessa osassa, syöksyi mies kiroillen hänen päälle ja vaati, pistoolia kohottaen, rahaa. Mutta ukko ei vähästä pelästynyt, vaan tarttui häneen kourilla, jotka olivat vahvat kuin rauta. Päällekarkaaaja ynnä hätyytetty vierivät yhdessä nurin niskoin maahan, mutta seuraavassa tuokiossa seisoivat vanha mies pystyssä, toisessa kädessä pitäen ryöstetyn pistoolin, toisella rutistaen kaatuneen vastustajansa kurkkua.

"Nuori mies!" sanoi Mr Thompson, ohuita huuliaan yhteen likistäen, "tahtoisinpa tietää nimenne".

"Thompson!"

Ukon käsi luikahti vangitun kulkusta hänen käsivarteensa, vaan ei kuitenkaan tykkänään laskenut saalistansa.

"Kaarle Thompson, tule minun kanssani!" sanoi hän hetken kuluttua ja talutti vankiansa siihen hotelliin, missä hän itse asuskeli.

Ei kukaan tiennyt mitä siellä tapahtui, mutta seuraavana aamuna levisi se

sanoma, että Thompson ukko oli löytänyt poikansa.

Oikeutta tuolle nuorelle miehelle osoittaaksemme, täytyy meidän lisätä, ettei mikään hänen näöissä eikä käytöksessään näyttänyt toteen saattavan mainittua sanomaa. Yksitotisena, kohtuullisena, sievänä ja väsymätönnä vasta löydetyn isänsä vaalimisessa, tottui hän uuteen asemaansa hiljaisella arvoisuudella, jommoista oli outoa nähdä San Francisco'ssa. Muutamat koettivat alentaa tuota vakaamielistä vaatimattomuutta "ylpeydeksi;" toiset luulivat sen kautta huomanneensa hänessä perittyä yhdenkaltaisuutta isän kanssa ja ennustivat, että poika vanhetessaan myöskin tulisi yhtä kovaksi ja saidaksi kuin isä oli. Mutta jokaisen täytyi myöntää, että molemmat olivat sangen kunnioitettavat kansalaiset ja heidän omaisuutensa kasvoi päivä päivältä, koska nuori Thompson toimeliaasti ja viisaasti hallitsi kaikki asiat.

Mutta vanhus ei kuitenkaan näyttänyt onnelliselta. Häneltä puuttui kentiesi nyt, kun hän oli löytänyt niin kauan etsityn poikansa, sitä käytännöllistä yllykettä, joka ennen oli vaikuttanut kaikkiin hänen toimiinsa; kentiesi — ja se näytti vielä uskottavammalta — hän ei oikein mieltynyt takaisin saatuun poikaan. Se tottelevaisuus, jota hän vaati, osoitettiin hänelle rajattomiin asti; se parannus, jota hän oli toivonut, näytti täydelliseltä — mutta tämä kaikki ei kuitenkaan tyydyttänyt häntä. Kun hän haki kadonnutta poikaansa, luuli hän täyttäneensä kaikki uskon käskyt, vaan hän ei sittekään saavuttanut sitä omantunnon rauhaa, jonka hän katsoi kohtuulliseksi työnsä palkaksi. Siinä pulassa pakeni hän taas vertaukseen tuhlaaja-pojasta — joka kauan oli ollut hänen ohjeenansa, — ja älysi, tyystemmin aprikoituaan, että hänellä vielä oli velvollisuus täyttämättä. Hän ei vielä ollut tappanut syötettyä vasikkaa — hän ei ollut oikealla tavalla viettänyt palanneen synnintekijän kotiintuloa — ja niin kauan kuin tätä laiminlyötiin, puuttui hänen jälleen-yhtymiseltä pojan kanssa säällistä juhlallista pyhitystä. Kun vuosi oli kulunut Kaarlen palajamisesta, päätti hän toimittaa komeat pidot hänen kunniakseen.

"Kaarle, kutsu kaikki tuttavamme!" sanoi hän kuivasti. "Kutsu kaikki, jotka tietävät, kuinka minä olen tuonut sinut takaisin synnin ravasta, porttojen ja publikanien seurasta. Kutsu heidät syömään, juomaan ja riemuitsemaan!"

Vanhuksella oli kukatiesi toinenkin syy, vaikka hän tuskin itsekään sitä käsitti. Se komea kartano, jonka hän oli rakennuttanut hietakummuille, tuntui hänestä tyhjältä ja autiolta. Hän katsoi toisinaan itsekin ihmeeksi, että hän pojan kauniista, vakaista kasvoista turhaan oli koettanut muistuttaa mieleensä tuon

pienen pojan lapsellista näköä, jota hän ajatteli kummallisella, päivittäin kiihtyvällä kaipauksella ja hellyydellä. Eräänä päivänä tapasi hän sattumalta koreasta salistaan pienen lapsen, joka oli jonkun palvelijan ja vastustamaton vietti saattoi häntä nostamaan pikkuisen syliinsä, mutta lapsi pakeni, hänen ryppyisiä kasvojansa peläten. Tämä sattumus saattoi häntä kuitenkin tuumimaan, että hän kutsuttuin vierasten joukossa kentiesi voisi löytää sopivan miniän. Sitte — koti ei enää tuntuisi niin autiolta ja hän mahtaisi toivoa taas näkevänsä polvillaan lapsen — pojan, jota hän alusta alkaen saisi kasvattaa Herran pelvolla sekä — rakastaa hartaammin, kuin hän Kaarle oli oppinut rakastamaan.

Me olimme kaikki siellä. Fröökkinät Smith, Brown, Jones ja Robinson näyttivät huikaisevilla puvuissa. He osoittivat täydeltään sitä vallatonta iloa ja perinpohjaista kohtuuden halveksimista, jota San Franciscossa pidetään niin viehättävänä. Ilo ja riemu nousi korkeimmilleen; niin! olisihan sitä mielellään sanonut meluavaksikin, jos ei toimivain henkilöin asema yhteiskunnassa olisi ollut semmoinen, että heitä täytyi kunnioittaa. Mr Bracy Tibbits, joka luonteeltaan taipui pilkkaamaan ja jota nuorten naisten kauniit silmät vielä päälliseksi innostuttivat, käyttihe todellakin niin ihmeellisellä tavalla, että Mr Kaarle Thompsonin ankara huomio kääntyi häneen. Thompson lähestyi Mr Tibbits'iä kohteliaasti lausuen:

"Te näytätte kipeältä, Mr Tibbits; suokaa, että minä saatan teitä vaunuihinne. Jos sinä, raato, vastustelet, niin heitän sinut ikkunasta ulos. Tännepäin, herttainen herraseni — kuumuus täällä sisässä on tosiaankin ahdistava".

Tarpeetonta on mainita, että muut vieraat kuulivat ainoastaan muutamat näistä sanoista ja että Mr Tibbits jätti muut lauseet ilmoittamatta; hän valitteli jälestäpäin kovastikin, että satunnainen kipu oli estänyt häntä näkemästä sitä kohtausta, jota iloisin fröökkinä Jones kuvasi "ihan paraaksi" koko jutusta.

Oltiin illallisella. Mr Thompson oli, jotakin tulevaa tapausta nähtävästi tuumien, sietänyt monta laitonta tekoa seuran nuorempien jäsenten puolelta. Kun päällismakiaiset tuotiin esille, nousi hän seisoalle ja koputti juhlallisesti pöytään. Hillitty nauru, joka sai alkunsa Jones fröökkinästä, tarttui pöydän alipäähänkin asti. Kaarle katseli hämmästyen isäänsä. "Hän aikoo virittää virren." — "Hän tuumii pitää piplianselitystä" — "Hiljaa! kuulkaa mitä hän sanoo" — kuului pitkin salia.

"Minun kristinveljeni ja sisareni!" aloitteli Mr Thompson juhlallisella äänellä ja

katsannolla — "Tänä päivänä on vuosi kulunut siitä, kuin poikani palasi sittekuin hän vierailla mailla oli tahtonut täyttää vatsansa ravalla, jolla sikoja syötettiin — sittekuin hän oli tuhlannut kaiken omaisuutensa porttojen seurassa" (Nauru taukosi äkkiä). "Katselkaa nyt häntä! Kaarle Thompson! nouse pystyyn!" Kaarle nousi. "Tästä päivästä vuosi takaperin — katselkaa nyt häntä".

Hän olikin todentotta kaunis murheenlapsi, kun hän soreassa puvussaan seiso siinä katuvaaisena, parannusta lupaavana tuhlajapoikana, surullisilla, vakailla silmillään katsellen isän kovaa, tylyä näköä. Nuorin fröökkinä Smith heltyi pikkuisen, hartaan ja turhamaisen sydämensä syvimpään pohjukkaan asti ja muuttihe häntä vähän lähemmäksi.

"Siitä on viisitoista vuotta, kuin hän läksi huoneestani", jatkoi Mr Thompson — "läksi sieltä varkaan tavalla yöllä, kuin maan kuleksija ja publikani. Minä olin itse vihan lapsi; ooh! lapseni Kristuksessa — astia, täynnään väkivaltaa ja jumalattomuutta". — ("Amen!" kuului vanhimman fröökkinä Smithin suulla). — "Mutta, ylistetty olkoon Israelin Jumala! tulevaa rangaistusta olen paennut. Viisi vuotta on siitä mennyt, kuin saavutin sitä rauhaa, joka ylitsekäy ihmisten ymmärrystä. Onko teilläkin sitä rauhaa?" — "Ei! Ei!" — vastasivat tytöt köörinä. "Saas tänne kompassi ja näytä siitä tietä!" virkahti tykkivene Wethersfieldin midshipmanni Coxe.

"Kolkuttakaa ja teille avataan! — — Ja kun minä heräsin synninunestani", jatkoi ukko, "menin minä poikaani hakemaan, että olisin hänellekin herätykseksi. Väsymättä hain häntä maalta ja mereltä. En levännyt, en, siksikuin hän itse palasi luokseni ja niinhän Herramme itsekin raamatun todistuksen mukaan olisi tehnyt. Minä etsin häntä sikojen, publikanien ja —" lauseen loppupuoli ei kuulunut naisten yleisen rähinän ja tirsukumisen takia. "Tekoja, kristilliset veljeni, tekoja etenkin vaaditaan. Heidän töistään heidät tunnetaan".

Se erinäinen Herralle otollisen toimen todistaja, jota Mr Thompson tarkoitti, oli hänen viimeisten sanojensa kaikuessa vaalennut; hän katsoa tuijotti avonaiselle ovelle ja pylväikköön päin, missä oudontapaista meteliä huomattiin palvelijoissa. Meteli kiihtyi ja repaleisin puettu sekä nähtävästi juopunut mies tunkeutui palvelijain välitse ja hoiperteli saliin. Äkillinen tulo sumusta ja pimeästä valoon ja lämpimään näkyi huikaisevan ja tainnuttavan häntä. Hän otti kuluneen lakin päästään ja nosti sen pari kertaa silmilleen, tuolin selkäpuuhun raskaasti nojaten. Hänen silmänsä sattuiivat sitte yhtäkkiä Kaarle Thompsonin kalmankarvaisiin kasvoihin. Lapsellisesti ihastuen ja juopuneen hiljaisella naurulla töytäsi hän

esille, tarttui pöytään, paiskasi viinilasit kumoon ja kaatui viimein suorastaan tuhlaajapojan kaulalle.

"Kalle! — vanha kunnon lurjus — Mitä kuuluu?"

"Vaiti! — Käy istumaan! — vaiti!" sanoi Kaarle Thompson, pikaisesti irroittaen itsensä odottamattomasta syleilyksestä.

"Kas tuota!" jatkoi vieras puhettaan, varoituksesta huolimatta, kävi taas onnettomaan Kaarleen käsin ja piti häntä suorilla käsivarsilla edessään, vilpittömästi ihmetellen ja ihastuen. "Kas tuota! — Onpas se veitikka oikein pulskea! Kaarle, minä olen, hitto vie, oikein ylpeä sinun puolestasi!"

"Mene pois tästä huoneesta!" ärjäsi Mr Thompson, seisoalle nousten ja hänen harmaista silmistään säihkyi pahaa ennustava loiste. "Kaarle! kuinka sinä julkenet?"

"Mitä ukkoparalle tuli? — Hitto sinut vieköön, sinä vanha ryökäle! — Kaarle, mikä helvetin pakana se on?"

"Vaiti, mies! vaiti!" — Tutisevalla kädellä kaasi Kaarle viiniä lasiin. "Juo tästä ja mene huomiseksi tiehesi — milloin tahansa — kun vaan nyt menet; men...!"

Mutta ennenkuin tuo kurja olento kerkesi häntä tottelemaan, syöksyi vanhus, vihasta vaaleana, hänen päällensä. Milloin voimakkailla käsivarsillaan kantaen häntä, milloin rehmäten häntä uteliaitten ja pelästyneitten vieraitten välitse, oli hän ehtinyt ovelle, kun Kaarle Thompson, jonkunmoisista tainnoksista virkoten, keikahti ylös huutaen:

"Seisahdu!"

Ukko pysähtyi. Avonaisesta ovesta pääsi sadetta ja tuulta saliin.

"Mitä se merkitsee?" kysyi hän, poikaan päin kääntäen vihastuneita kasvojaan.

"Ei mitään — mutta seisahdu — Jumalan tähden! — Odota — ainoastaan huomiseen saakka. — — Minä rukoulen — minä pyydän teitä — älkää tuota tehkä!!"

Jotakin omituista oli nuoren miehen äänessä — kentiesi myöskin vastusteleavassa

raukassa, josta hän vielä piti kiinni; ihmeellinen pelko pani vanhan miehen sydäntä vävähtämään.

"Kuka?" sopotti hän käheästi — "kuka tuo mies on?"

Kaarle ei vastannut.

"Pois tieltä, kaikkityyni!" kiljasi ukko päälletunkeville vieraille.

"Kaarle, tule tänne! — Minä käsken sinua — — minä — minä pyydän, Kaarle — sano minulle, kuka hän on!"

Ainoastaan kaksi henkeä kuuli sen vastauksen, joka tuli Kaarle Thompsonin vaaleilta huulilta:

"Teidän poikanne!"

* * * * *

Kun päivä koitti autioin hietakumpujen yli, olivat vieraat lähteneet Mr Thompsonin juhlallisesti koristetusta huoneesta. Kynttilät paloivat vielä himeästi ja vaaleasti tyhjiksi jääneissä suojissa — tyhjiksi ne todellakin olivat jääneet; mutta suuren, kylmän salin nurkkaan oli kuitenkin kolme henkeä tunkeutunut yhteen. Yksi heistä makasi juopuneen unta sohvalla; hänen jalkainsa vieressä istui hän, jota Kaarle Thompsoniksi oli luultu ja heidän edessään vanha mies näivettyneenä ja kokoon painuneena puolta lyhyemmäksi kuin ennen, silmät tuijottavat, kyynäspäät polviin nojatut ja kädet korvilla, ikäänkuin hän olisi tahtonut salvata kuuluvista sitä suruista, rukoilevaa ääntä, joka näytti täyttävän koko huoneen.

"Jumala sen tietää, etten ole aikonut pettää teitä. Se nimi, minkä mainitsin tuona iltana, oli ensimmäinen, joka juohtui mieleeni; se oli erään miehen nimi, jota luulin jo aikoja sitte kuolleeksi, — miehen, joka oli ollut irstas kumppani synneissäni. — Ja kun vielä kysyitte muutakin, käytin minä hyväkseni mitä olin kuullut häneltä, että teidän mielenne heltyisi ja minua irti päästäisitte — ainoastaan siinä tarkoituksessa, sitä vannomalla vakuutan! — — Mutta kun sitte virkoitte kuka olette — kun huomasin mahdolliseksi päästä uuteen elämään — silloin — vasta silloin. — O! Jos minä olinkin nälkäisenä, koditon ja toivoton, kun tahdoin ryöstää teidän kultaanne, niin en suinkaan ollut vähemmän yksinäisenä, avutonna ja onnetonna, kun jouduin siihen kiusaukseen, että koettaisin varastaa teidän rakkauttanne!"

Vanhus ei liikahtanut. Vasta löytynyt synnintekijä potki pehmeällä vuoteellaan.

"Minulla ei ollut isää — enkä koskaan ole tuntenut muuta kotia kuin tätä. Annoin vietellä itseäni. Minä olen täällä ollut onnellinen — varsin onnellinen".

Hän nousi ja seisoj vanhuksen edessä.

"Teidän ei tarvitse pelätä, että minä vaadin mitään teidän poikanne oikeudenmukaisesta perinnöstä. Minä lähden tästä paikasta enkä koskaan tänne palaja. — Maailma on laaja. — Jääkää hyvästi! — Ette tahdo tarttua käteeni. — — Jääkää hyvästi!"

Hän kääntyi lähteäksensä. Mutta kuu hän oli kerinnyt ovelle, pyörähti hän takaisin, otti vanhuksen harmaan pään molempain käsiensä väliin ja suuteli sitä monta kertaa.

* * * * *

"Kaarle!"

Ei mitään vastausta.

"Kaarle!!"

Vanha mies nousi, kauhistuneelta näyttäen, ja horjui ovelle päin. Se oli auki. Aamutuuli toi hänen korviinsa ison kaupungin heräävää töminää ja siihen lakahtuivat ikuisiksi ajaksi kuulumattomiin kadonneen pojankin askeleet.

VII.

Maata ja vettä myöten.

1.

Prairie.

[Prairie on niitten lakeain tasankojen yleinen nimitys, joita löytyy Pohjois-Amerikan sisämaissa.]

Lokakuun päivä alkoi mennä mailleen. Minä olin auringon noususta saakka istunut satulalla ja kulkuni laajan, aution Sacramento-tasangon yli alkoi tuntua paremmin raskaalta, painavalta kuume-unelmalta kuin tavalliselta matkalta asioissani. Yksitoikkoiset, paljaat ja ruskeiksi paahdetut kedot, leveät halkeemat kuivassa, punaisessa maassa, kaukaisten kumpujen selvät hahmoviivat ja mahdottoman lukuisat, vitkalleen kuleksivat karjat olivat kuin osia väsyttävän muuttumatonta stereoskop-kuvaa. Hevosienikin näkyi älyävän tuota; se oli jo kauan aikaa sitte luopunut kaikista kunnianhimoisista ponnistuksista lähestyä sitä määräpaikkaa, joka näytti saavuttamattomalta. Ruumiilta sekä sielultani väsyneenä, annoin minä ohjasten riippua höllällään ja kuljin hiljaa eteenpäin.

Oli syksy, vaan ei sellainen, jommoisena sennimistä vuodenaikaa tunnetaan itäisissä valtioissa. Tässä kummallisessa maassa näkyy maakin olevan varsin järkevä, että se huolisi siitä surumielisestä, sievästä hunnusta, jolla se muualla kaunistaa katoovaisuutta. Kasvit lakastuvat kuivassa, tuikeassa ilmassa varsin rutosti, niin etteivät ehdi saamaan niitä petollisesti kimeltäviä värejä, joilla syksy itäisemmissä tienoissa koristelee itseään; luonto kääntää huolimaton katsojaa vasten lakastuneita kasvojaan, kuolemanmerkit selvästi kirjoitetut tuimaan vaaleaan näköönsä.

Ei yhtäkään pilveä näkynyt kalsealla, teräksen sinertävällä taivaalla ja kuivaan

tuikeaan ilmaan soveltui se loisteen ja värienkomeuden puute, jolla päivänlasku tapahtui. Pimeys alkoi melkein kohta sen perästä ja tuuli yltyi samassa määrässä kuin varjot mustuivat tasangolla. Rivi vanukkeisia pajupuita, jotka ilmaisivat veden läheisyyttä, alkoi kohota ilman rannalle ja niitä kohti kannustin minä vastahakoista hevoistani. Tunnin aikaa kovasti ratsastettuani, saavuin minä aituukselle, jonka keskestä pilkoitti huone, niin matala ja leveä, että se ensisilmäyksellä minusta näytti puoleksi maahan kaivetulta. Sitte tuntui luultavammalta, että se oli kasvanut ylös maan povesta — sillä koko sen näkö ja laatu sopi niin oivallisesti yhteen aution näkyalan ja luonnon kanssa.

Paljaalta karkeasti kolhitulta seinältä puuttui jokaista joutavaa nurkkaa ja syvännettä, jossa hyödyttömiä ja ainoastaan ihailtavia varjoja olisi voinut viihtyä; puuttuipa myöskin koristuksia ja ulkonevia veistoksia, joitten ympäri tuuli yöllä vinkuen ja itsekseen kuiskaillen olisi voinut pyöriä; ainoana poikkeuksena ikävästä yksimuotoisuudesta oli puuhylly oven pielessä, jonka laudalla oli läkistä tehty pesu-astia sekä saippuan palanen — siinä tietysti perheen yhteinen kylpy- ja vaatetushuone. Tyhjät ikkunat ilman luokkuja sekä kartiinia punoittivat, taivaan alenevaa loistetta heijastuttaen, ne olivat ikäänkuin tuijottavat, siimeksen puutteesta verittyneet silmät. Raavaitten tallaama polku vei valtaportille saakka, jota tuuli tarmonsä takaa tärisytti ja ravisti.

Ettei minua, kolkuttaessani, luultaisi tuuleksi, kävelin minä ympäri luokkahuonetta, joka toisella puolella oli katetulla käytävällä yhdistetty vähäisemmän ulkokuoneen kanssa. Sieltä tapasin harmaapäisen, ahvoittuneen miehen, joka tiedustelevalle silmänluonnilla vastasi tervehdykseeni ja sitte, sanaakaan virkkamatta, viittasi tietä muutamiin suojiin, jotka näyttivät olevan perheen arki-suojia. Kun minä astuin sisään, muutti neljä nuorta miestä, jotka loikoivat pitkällään lieden edessä, hiukan asematansa, vaan eivät muuten osoittaneet uteliaisuutta eikä huomaavaisuutta. Koira nousi äräjäen nurkasta, mutta vanhuksen potkaus saattoi sitä paikalla vaikenemaan. Minä arvaamalla päätin, etteivät ihmiset tuolla takan ääressä pitkään aikaan olleet puhuneet yhtäkään sanaa eikä liikuttaneet jäseniään. Istuuduin kumminkin ja ilmoitin asiani niin lyhyesti kuin mahdollista.

Olinpa maamittari yhdysvaltojen palkassa — olin tullut sinne Espiritu-Santo-tasankoa mittaamaan sekä ratkaisemaan useita riidanalaisia seikkoja omistusoikeudesta ja rajalinjoista samoilla seuduilla. Eräs Mr Tryan oli kantanut naapurinsa, Kaliforniassa syntyneen hispanialaisen päälle.

"Laittomia vaatimuksia", virkahti vanhus.

"Aivan oikein — ja oliko se nyt Mr Tryan?"

Minä olin puhunut hajamielisesti, sillä ajatukseni mittasivat ehdottomasti, hänen näköänsä katsellessani, aivan toisia linjoja kuin prairien rajaa. Se oli kova ja tuima naama, jonka korkeaan muotoon sitkeä pontevuus ja raudankova itsekkyyys olivat painaneet selvimmät merkkinsä. Hänen äänensä oli kuiva kuin itse ilmakin, kun hän ryhtyi perinpohjaisesti selittämään kaikki riidanalaiset kohdat ja silloin höystytti hän puhettansa voimakkailla kirouksilla sekä sadatuksilla. Hän kertoi minulle — vaikka sitä tiesin ennenkin — että vanhan hispanialaisen läänitysmaan rajana oli puro, joka, niinkuin sanat vanhoissa hispanialaisissa asiakirjoissa jotenkin epäselvästi kuuluivat, sai alkunsa "vuoren rinteestä". Rajan todenperäinen suunta oli kauan ollut eripuraisuuden aiheena, jota minua nyt oli käsketty ratkaisemaan. Minä kuuntelin ja vastasin aivan haluttomasti, sillä yhä vaan ajattelin rajusti yltyvää myrskyä, joka hutjutti ikkunan ruutuja ja minä ihmettelin hänen omituisia kasvojaan, joiden heijastus näkyi neljässä nuoremmassa, mutta samannäköisessä naamassa lieden ympärillä Viimeinpä virkistyi huomioni eräästä kysymyksestä, joka lausuttiin lepääville nuorukaisille:

"Noh! ja kuka teistä, poikaseni, voi huomenna saattaa vierastamme mäkeä ylös Altascarille?"

Eräs vastahakoisuutta osoittava liike näkyi, vaan ei kukaan vastannut.

"Tahdotkos, Kerg?"

"Kuka perkele sitte pitäisi vaarin elukoista Strarberry prairie'llä?"

Se vastaus näytti sisältävän kieltoa ja ukko kääntyi siis toiseen toivoisaan poikaansa, joka ahkerasti nyt ki karvoja siitä karhun nahasta, jolla hän lepäsi, niin äkeältä näyttäen, kuin jos se olisi ollut jonkun vihollisen pää, jota hän sillä tavalla räökkäsi.

"Mutta Tommi! Sinua ei mikään estele, tiedän mä".

"Tekeehän äiti, tietääkseni, aamulla menekkiä kaupunkiin ja minun täytyy luultavasti taas kyydittää häntä ynnä poikanulikkaa sinne".

Se ylenkatseellinen tapa, jolla rakastettava nuorukainen mainitsi tuota lapsen

velvollisuutta, oli mitä hurskainta kuin koskaan olen kuullut.

"Wise?"

Wise ei katsonut tarpeelliseksi suusanalla vastata kysymykseen; hän ojensi ainoastaan näkyviin erinomaisen repaleisen ja paikatun saappaan. Ukko punastui pikaisesti.

"Enkö vai sanonut, että sinun piti hankkia Brown'ilta uusi pari, kun viimekerta kävit tuolla alaalla joen varrella?"

"Kiitän nöyrimmästi! — Brown sanoi, ettei mitään saappaita lähde ilman kirjallista käskyä isältäni; on yhtä vaikea saada hinta kuitatuksi kuin vetää irti takahampaita, arveli hän".

Vanhus veti suutansa viekkaasen nauruun, kun hänen saituuteensa sillä tavalla tähdättiin ja Wise, joka näytti olevan perheen etuoikeudellisena sutkapäänä, painui huolimatonna takaisin huovalleen.

"Noh Joe! Sinun saappaasi ovat ehkä uudet eikä sinulla ole mitään tekemistä naisten ja lasten kanssa, sinä siis Herran nimessä voinet ratsastaa tuonne", sanoi Tryan.

Joe kohotti tuuheita kulmakarvojaan ja sanoi lyhyesti:

"Ei ole satulaa".

"Mihin helvettiin satulasi sitte on joutunut?"

"Tuo Kerg tuossa" — veljeensä viitaten semmoisella katsannolla, kuin Kainilla uhratessaan mahtoi olla.

"Sinä valehtelet!" vastasi Kerg vakaasti.

Ukko keikahti ylös vihan vimmassa, tarttui tuoliin ja heilutti sitä päänsä päällitse, suutuksissaan tuijottaen niihin nuoriin paatuneisin kasvoihin, jotka muuttumattomina vastaanottivat hänen vihaisia silmäyksiään. Mutta sitä kesti ainoastaan silmänräpäykseksi; hänen käsivartensa vaipui kohta taas hervotonna alas kupeelle ja toivottomuus näyttihe hänen kasvoissaan. Hän antoi minun ottaa tuolin pois hänen kädestään ja minä koettelin lohduttaa häntä vakuuttaen, etten

tarvinnut mitään tienneuvojaa, mutta silloin rupesi masentumaton Wise taas puhumaan.

"Sieltä tulee Georg. Käske häntä! — onhan hän koko kavalieri — ja voihan hän vielä päälliseksi esittää herraa Don Fernandon tyttärelle, jos herra hyvin ajaa asiansa".

Se nauru, joka palkitsi näitä kokkapuheita ja joka tietysti sisälsi jonkun muille selvän viittauksen hänen yksityisiin oloihinsa, ei vielä ollut vaiennut, kun keveitä askeleita kuului porstuasta ja nuori mies astui sisään. Kun hän huomasi vieraan, pysähtyi hän punastuen, kumarsi ujosti ja istuutui sitte hiljaa uunin soppeen, tarkasti katsellen minua tavattoman kauniilla sinisillä silmillään.

Hän tuntui minusta jo ensihetkellä sangen otolliselta ja viehättävältä etenkin koska hänen näkönsä ja käytöksensä olivat perinpohjaisena poikkeuksena perheen muitten jäsenten tavoista ja minä uskalsin itse kysyä häneltä, tahtoiko hän ruveta tienoppaakseni, johon hän ystävällisesti suostui. Hetken kuluttua, käskettiin häntä pois johonkuhun talon askareesen; minä olin taas yksinäni tuon rakastettavan perheen keskellä.

Tuli leimusi kirkkaasti liedellä ja minä noudatin muitten esimerkkiä, äänetönnä katsellen hyppivää liekkiä ja kuunnellen tuulta, joka taukoomatta pudisti huonetta. Paitsi ainoan tuolin älysin nyt suojan nurkassa huojuvan pöydän, joka oli varustettu kirjoituskaluilla sekä pännällä; jälkimmäinen oli kuitenkin ruosteisessa ja kurjassa tilassa, joka näytti osoittavan, ettei sitä usein käytetty. Suurenmoinen kokoelma karpiinia ja kaksipiippuisia pyssyjä koristi toisen nurkan; kolmannessa oli satuloita ja loimia huiskin haiskin. Muutamat hirven ja karhun taljat olivat suojan sisustuksen täytteinä. Sillaikaa kuin istuin siinä, äänetön tyly seura ympärilläni, lekuttava hämärä sisässä ja kohiseva myrsky ulkona, koettelin minä turhaan kuvata mieleeni sellaista elämää, kuin ihmisen täytyy viettää tuommoisissa ympäristöissä ja senlaatuisissa oloissa. Minun ammattini oli usein saattanut minua vielä kolkommille näkyaloille, vaan harvoin ihmisten joukkoon, joiden raa'at tavat ja törkeä huolimattomuus olisivat herättäneet minussa semmoista yksinäisyyden ja ahdistuksen tunnetta, kuin tuo perhe.

Olipa se mieluisa helpoitus, kun punasilmäinen palvelustyttö astui sisään, lyhyesti ilmoittaen, että iltaruoka oli valmis. Me läksimme pimeään porstuan halki ja saavuimme toiseen matalaan ja helteiseen suojaan, jossa oli pitkä,

seinästä toiseen ulottuva pöytä, minkä perällä kipeältä näyttävä nainen jo söi illallistaan sillaikaa kuin hän myöskin imetti potevaa kapalolasta. Koska hän ei pyytänyt vähintäkään tietoa minusta eikä kukaan edes aikonut esitystä toimittaa, istuuduin minä huoletta, häntä häiritsemättä. Tryan lasketteli suorasta päästänsä pikaisen pöytärukouksen ja perheen huomio kääntyi potaatteihin sekä paistettuihin omenoihin, joita pöydällä oli tarjona.

Atrian söivät kaikki tosissaan. Ne harvalukuiset sanat, jotka lausuttiin, koskivat yksinomaisesti kuluneen päivän töihin. Vanhan Tryanin kielijänteet laukesivat kuitenkin vähitellen; minuun päin kääntyen, puhkesi hän valitusvirsiin Hispanian roistoväestä, niinkuin hän katsoi hyväksi kutsua syntyperäisiä Kalifornialaisia ja siitä oikeudesta, jonka he luulivat ikivanhain läänitysten antaneen maan omistamiseen.

"Katsos vaan kuinka ne hylkiöt hallitsevat paraita laitumia koko maassamme. Näytäppäs minulle pöytäkirjat siitä asiasta, sanon ma. Läänityksistä puhuvat ne pääkonnat. Niin! on heillä nätit läänitykset, on kyllä; useimmat annetut senperästä kuin 'Merikkalaiset jo olivat omistaneet maan omakseen. Sitä typerämmät olivat ne, jotka antoivat pettää itseään; se on tietty! — Se on heidän kotimaansa, sanovat he. En viitsi kuulla semmoista, hitto vie jos sitä viitsin! Kotimaa! — Kukahan koskaan on nähnyt heidän tekevän jotakin hyödyllistä, jotakin parannusta? — He pitävät kokonaiset laumat likaisia neekeri-lurjuksia raavaitten paimenina, mutta itse istuvat he kotona tupakoiden. Heidän kultaiset ja hopeiset kynttilälajalat ja lähetystoimet ja ristinkuvatukset ja papit ja viheliäisyytensä! — Sakramenskattua roskaa kaikkityyni! — vallan toista elämää on kotona Missouriissa".

Kun puhe koski parannuksiin, katsahdin ehdottomasti ylös ja silmäni kohtasivat Georgin puoleksi hymyävää, puoleksi ujostelevaa katsantoa. Muut perheen jäsenet sitä huomasivat ja minä hoksasin tyytyväisenä, että meitä molempia vastaan lyötiin päällekkäusliitto.

"Se on päinvastoin luontoa ja Jumalan sanaa", jatkoi Tryan. "Herramme ei, kissa vieköön, ole asettanut kultaa vuoriin sitä varten, että siitä tehtäisiin epäjumalain kuvia ja pakanallisia ristinkuvatuksia. Sentakia lähetti hän tänne 'Merikkalaiset. Semmoinen maa ei koskaan ollut aiottu laiskurien ja kunnottomain vainioiksi. Kuuden kuukauden pituinen kesä ei koskaan ollut aiottu makaamalla ja tupakoimalla vietettäväksi, vaan juuri sitä nuot saatanan siat tekevät".

En tiedä kuinka kauan hän jatkoi, sillä minä käytin ensimmäistä tekosyytä palatakseni perheen "kokoushuoneeseen". Georg seurasi, muutamain silmänräpäysten kuluttua, minun jälkeeni ja saattoi minut pienempään peräkammariin, mihin vuode oli varustettu.

"Parasta on, että yöllä makaatte siellä", sanoi hän; "siellä on mukavampi kuin ulkona ja minä herätän teidät aikaisin".

Minä kiitin häntä ja tahdoin alkaa tarinoimista samalla kuin palasimme suurempaan suojaan, mutta hän peräytyi kainosti ovellepäin ja katosi.

Tuntui kuin huone olisi jäänyt pimeämmäksi, kun Georg oli lähtenyt sieltä. "Pojat" palasivat toinen toisensa jälkeen ja rötkähyttivät itsensä huolimattomasti entisille sijoilleen. Isonlainen pölkky heitettiin tuleen, joka leimusi ankaraksi rovioksi, vaan sen valo ei kuitenkaan mahtanut lauhduttaa eikä lievittää yhtäkään kohtaa niissä kovissa kasvoissa, joita se valaisi. Tuokion kuluttua, saivat ne huovat ja taljat, jotka päivällä olivat käyneet istuimilta, toimittaa sänkyjen virkaa ja jokainen ojensi itseänsä lattialle, mihin vaan tahtoi. Vanhaa Tryania ei näkynyt eikä Georgkaan palannut. Muita ääniä ei kuulunut kuin tuulen viuhuminen ja makaavain kuorsailut. Minusta alkoi paikka tuntua inhoittavalta; mä otin lakkini ja läksin yön selkään kävelyllä virkistämään itseäni. Liikunto, kova tuli ja siunattu kirkkaitten tähtien loiste tuolla ylhäällä pääni päällä lievittivät mieltäni ja saattoivat suoneni liukkaammin tykyttämään. Minä menin, en tiennyt itsekään minne ja kun pysähdyin, oli kartano kadonnut näkyvistäni pajupensaitten taaksi. Laaja keskeymätön tasanko levisi eteeni ikäänkuin mahdoton meri, jota suhiseva myrsky olisi piessyt litteäksi. Kun kävelyä jatkoin, huomasin minä kummun, joka epäselvästi näkyi tummaa ilmanrantaa vasten, niinkuin saari merellä; kohta tunnustelin sitä intianien hautakukkulaksi. Siltä kummulta voin minä paremmin huomata tasangon mahdotonta laajuutta. Minä lepäsin vähän aikaa sen päällä ja palasin sitte kartanoon; ajatukseni tutkivat sille aikaa kovinkin Mr Tryanin omituista selitystä ilmanalan sekä syntyperäisten ja Amerikkalaisten välisistä suhteista. Minä tunsin itseni pirteämmäksi ja luonnollisemmaksi, kun taas seisoin portailla. Matalan ulkokuoneen ovi oli avoinna ja sen sisäpuolella näin vanhuksen istuvan pöydän ääressä, kuluneen piplian lehtiä näppien ja siltä näyttäen, kuin hän hakisi sadatuksia "Hispanian roistoväen" yli. Minä käännyn, sisään lähteäkseni. Mutta porstuassa huomasin ihmisolennon, joka huopaan käärittynä makasi kovalla lattialla. Voimakas, nuorennäköinen vartalo tuntui minusta tutulta — se oli Georg, joka oli antanut sänkynsä vieraalle. Olin jo aikeissa herättää häntä — mutta hän makasi niin makeasti ja rauhallisesti, etten

hennoinnut häiritä häntä. Minä menin takaisin kammariini ja nukuin kohta, mieluisesti muistellen hänen kaunista näköä ja solevaa, lepäävää vartaloaan.

Seuraavana aamuna herätti minua iloinen ääni ja minä näin Georgin seisovan sänkyni ääressä, lassoa (lämsää) heiluttaen, ikäänkuin hän olisi muistuttanut minua päivän velvollisuuksista. Minä katselin ympärilleni. Tuuli oli asettunut ja aurinko paistoi lämpimästi ikkunasta. Oli aikaista, mutta perhe oli jo syönyt suurusta ja kaukana näkyvistä katoovat rattaat todistivat, että onneton Tommi jo kyyditsi omaisiaan kaupunkiin. Syötyämme oivallisen runsaan aamiaisen, jota Georg oli varustanut, nousimme satuloille ja ajoimme neliä tasangon yli.

Me ajoimme sen vähäisen joen pajupuita kasvavaa rantaa myöten, jota kesän kuumuus nyt oli kuivannut melkein tyhjäksi, vaan joka Georgin kertomuksen mukaan talvella tavallisesti tulvasi äyräittänsä yli. Tuon aamuratsastuksen näöt säilyvät hilpeästi muistossani: kaukaiset vuoret selvästi kohoovina tummansinistä taivasta kohti; kirkas, kuiva ilma ja aaltoileva tasanko edessäni — semmoinen oli se maisema, jonka päähenkilö oli uljas Georg Tryan kilisevine kannuksineen ja liehuvine lassoineen. Hän ratsasti komealla Kaliforniassa syntyneellä rautiolla, minkä hempeä muoto kuitenkin kiusakseni melkein peittyi raskaan Hispanian satulan alle, joka näytti ilmestyneen näille ilmoille tasoittaaksensa kaikki eroitukset erihevoisten välillä.

Vieläkin luulen toisinaan, että näen äärettömän päivänpaisteisen tasangon leviävän eteeni sillaikaa kuin me tuulen nopeudella lennämme sen yli. Mahtaako tämä olla "Chu-Chu", minun hiljainen amerikkalainen tammani? — Lentääkö "Chu-Chu" näin, kivisiä katuja sekä maanteitä unohtaen, innolla ja hilpeydestä raivoisana ja pienillä valkoisilla jaloillaan heittäen multaa ylös taaksensa? Georg huutaa nauraen pölypilvestä: "Heitä sille ohjakset höllyksi! Näethän, että se on hänestä hauskaa!" Ja "Chu-Chu" keikkuu eteenpäin raution kanssa kiistaten tulisessa sukkeluudessa ikäänkuin jalon verensä arvoa osoittaakseen.

Tasanko painuu syvään rotkoon. Me syöksymme alas siihen sekä kiiruhdamme taas ylös vastaiselle äyräälle, pölyyn peitettyinä.

Raavaita on hajoillut ympäri prairieä niin kauas kuin näkimet kannattavat; toiset syövät hiljaisesti, toiset juoksentelevat levottomina mahdottoman suurina laumoina. Georg heiluttaa lämsäänsä, ikäänkuin saadaksensa kaikki yhteen suopunkiin ja sanoo: "Meidän ovat!"

"Kuinka monta on, Georg?"

"En tiedä".

"Vaan arviolta määräten?"

"Nooh, kentiesi noin kolmetuhatta päätä", sanoo Georg mieltävänä. "Me emme varsin tarkasti tiedä niitten lukua, mutta viisi miestä tarvitaan aina niitä alallansa pitämään".

"Kuinka suuri hinta niille voi panna?"

"Noin kolmekymmentä dollaria joka päälle?"

Minä lasken pikaista lukua ja katson kummaksuen hymyilevään Georgiin. Silmäykseni ilmaisee kentiesi kummastuksen Tryanin perheen täpärästä taloudesta, sillä Georg katsoo pois päin ja virkkaa vähän puolustellen:

"Minä olen kyllä koettanut houkuttaa ukkoa myymään ja kartanoa rakentamaan, mutta hän ei taivu tavoiltaan. Oikein vakinaisen asunnon ottaminen hänestä ei maksa mitään, ennenkuin rajoja on määrätty; muuten täytyy kentiesi taas muuttaa etäämmälle, sanoo hän".

Hänen terävä silmänsä älyää äkisti jonkun oudon ilmiön siinä karjassa, jonka ohitse me paraikaa ratsastamme ja huudahtaen kannustaa hän hevoisensa joukon keskeen. Minä seuraan jälestä ja kohta joudumme semmoiseen sarvien ja sorkkien sekasokaan, etten järjestystä voinut toivoakaan. "Toro!" huutaa Georg, raivaten itselleen heiluvalla lämsällä tietä. Minua tapaa eläinten kuuma puhkaama ja "Chu-Chu'n" hikoilevat kupeet ovat tahratut niitten valkealla vaahdolla.

Olipa siinä ympärillämme villiä, pelättäviä, melkein sanoisin pirullisia eläimiä; ei semmoisia muotoja, joihin Jupiter peittyi erästä jumalatarta miellyttääksensä; eikä semmoisiakaan kuin ne, jotka rauhallisesti syövät Devon'in viheriöitsemiä nurmia — vaan nälkäisiä nautoja, jotka ovat tottuneet myrskyn ja pölyn kanssa kuivilla yläisillä tasamailla sekä kuusi kuukautta kestävän kuumien kesien kanssa painimaan.

"Tuo ei ole meidän merkkimme", sanoo Georg erään härän perästä ajaen; "tuo on vieras härkä", ja hän viittaa merkkiin, jota minun tieteelliset silmäni tuntuivat Neitsyen tähdistöksi ja joka on syvään poltettu tuon härän ruskeaan kylkeen. Mutta karja sulkeutuu taas umpipiiriksi ympärillemme ja päästää pahaa ennustavaa, kumajavaa mölinää, Georgin täytyy taas lämsällä piesten hajoittaa niitä joka haaralle.

Kun vihdoinkin olemme vapaat piirityksestä, hengitän minä helpommin ja tohdin kysyä Georgilta, hyökkäävätkö ne joskus ihmisten päälle.

"Ei koskaan ratsasmiesten", vastaa hän, "vaan toisinaan jalkamiesten päälle. Ne luulevat, näetten, että mies ja hevoinen ovat yhtenä vartalona, mutta jos kohtaavat jalkamiesraukan, niin karkaavat toisinaan hänen päälle ja talloivat vaivaiseksi — ei aina tietysti vihasta, vaan uteliaisuudesta; ne tahtovat tietää asian oikeaa laitaa. Mutta", lisää hän sanoihinsa, "nyt olemme vuoren juurella, tässä on Altascarin aituus ja tuo valkea rakennus, jonka näette tuolla ylhäällä, on hänen 'casa'".

Valkeaksi kalkittu muuri ympäröi pihan ja siinä oli suuri rakennus, jota päivä monta kesää oli paahtanut. Me hylkäsimme hevoiset kahdelle neekerille, jotka nekosasti lojottelivat päivänpaisteessa ja astuimme matalan porttikatoksen alitse; se tumma pimento ja mieluisa viileä ilma, johon siten saavuimme, tuntui sangen hyvältä tasangon tuiman helteen jälkeen. Matalan, vanhanaikuisen kammarin keskellä istui vanha mies, musta silkkihuivi köytetty pään ympäri, niin että hänen hiuksensa näyttivät vielä valkeammilta ja hänen kasvonsa vielä enemmän öljymarjan karvaisilta. Koko huone oli melkein kuin katolinen kirkko, missä salapyhäinen hämärä ja täydellinen äänettömyys vallitsee; jonkun harvinaisen suitsutuksen haju, joka sekaantui vanhuksen sikarin savuun, olisi voinut vahvistaa tuommoista harhaluuloa.

Kun Senor Altascar nuortena ja vakaana kuin aatelismies nousi meitä tervehtämään, lähestyi häntä Georg punastuen ja nuorukaisen käytöksessä osoitti niin paljon lempeyttä sekä kunnioitusta, että mieleni siitä heltyi. Silmäni, joita päivänpaiste oli soaissut, eivät ensialussa mahtaneet selvästi nähdä kammarin hämärässä; vasta erään minuutin kuluttua huomasin hoikan, mustasilmäisen Pepitan, joka hiipi ulos kammarista, kun hän oli vastannut tervehdykseemme.

Sangen vaikealta tuntui ilmoittaa vanhalle herralle asiani; toimeni ei vähempää tarkoittanut kuin viedä häneltä suurimman osan sitä maata, jota myöten olimme tulleet —, minä ilmoitinkin asiatani aivan ujomaisesti. Mutta hän kuunteli levollisena; hänen tummissa kasvoissaan ei yksikään jäntäre liikahtanut ja savu, joka hiljaa kähertyen läksi hänen huuliltaan, osoitti kuinka tasaisesti hän hengitti. Kun minä olin lopettanut puheeni, tarjoutui hän kohteliaasti saattamaan meitä riidanalaiselle rajalle. Georg oli sille aikaa kadonnut — mutta arveluttava sopottaminen käytävässä sekoitetulla Hispanian ja Englannin kielellä ilmoitti,

ettei hän ollut kaukana. Kun hän hiukan hajamielisenä palasi, peitti vanhus, joka oli verrattoman malttavaisiin ja reippain koko seurassa, mustan silkkihuivinsa sellaiseen mahdottoman suureen "sombbreroon", kuin kaikki Kaliforniassa syntyneet mielellään pitivät. Väljä kaapu, joka pantiin hänen hartioilleen, antoi meille viittauksen, että ukko oli valmis. Valmiiksi satuloittuja hevoisia löytyy aina hispanialaisten maakartanoissa, tulostamme oli puolitunti kulunut ja nyt ajoimme taas täyttä ravia huikaisevassa päivänpaisteessa.

Mutta ei niin hauskasti kuin ennen. Georg ja minä olimme ujomaisia ja kuin väkisin vietyjä tuohon tilaan; don Altascar oli vaiti ja vakaamielisenä. Vaitoloa keskeyttääkseni, lausuin minä muutamia lohduttavia sanoja, muistuttaen, että sovittamisella ja vetoomalla korkeampaan oikeuteen kentiesi vielä voisi saada asia muutetuksi, mutta korvaukseksi suotiin minulle ainoastaan olkapäitten kohottelemista ja nurja vastaus: "Due bueno? Teidän tuomarinne pysyvät aina oikeassa".

Se intianien hautakumpu, jota edellisenä iltana olin älynnyt; oli uuden rajalinjan alkupaikkana ja siihen pysähdyimme. Hämmästyen huomasin, että vanha Tryan siinä odotti meitä. Yhdessä ollessamme hoksasin nyt ensikerta tuossa ylpeässä hispanialaisessa jotain mielenliikutusta ja veri nousi hänen keltaruskeihin poskiinsa. Minä koetin tehdä kokoustamme niin lyhyeksi kuin mahdollista; sentähden vaajoitin kiiruusti rajat niin tarkkaan kuin niitä ulkomuistilta tiesin.

"Valitut edusmiehet tulevat huomenna tänne rajalinjaa käymään tästä kohdasta alkaen ja minä toivon, hyvät herraseni, ettei kenelläkään sitte ole valituksen syytä".

Senor Altascar oli astunut alas hevoisen selästä ja poimi käteensä muutamia turpeita lakastunutta ruohoa. Georg ja minä iskimme toisillemme silmää. Hispanialainen nousi kohta kumarruksistaan, lähestyi Jooseph Tryania ja sanoi äänellä, joka vapisi hillitystä vihasta.

"Minä, Fernando Jesus Maria Altascar, asetan teidät esi-isieni tavalla maan omistajaksi".

Hän heitti neljä turvetta, kunkin erityiselle ilmankulmalle.

"En otaksu, enkä oikeiksi tunnusta teidän oikeuskuntianne, teidän tuomarianne, teidän 'corregidores'. Ota 'llanon!' — ja ota samalla tätäkin. Janotkoot teidän eläimenne kunnes niitten kielet lerppuvat yhtä pitkinä kuin teidän valehtelevain

lakimiestenkin! Olkoon tämä maa, jonka vääryydellä olette saaneet, teille vanhuutenne kiroukseksi ja kiusaksi, niinkuin te ja teidän omaisenne ovat olleet minulle!"

Georg ja minä koetimme nyt eroittaa molempia riitaveljiä, mutta Tryan keskeytti hankkeitamme teeskennellyllä nöyryydellä, joka huonosti peitti hänen voittoriemuaan.

"Antakaa hänen vaan sadatella. Hänen on helpompi tehdä sitä kuin saada takaisin kaikki ne elukat, jotka hän ylpeyden ja laiskuuden kautta on kadottanut. Herramme pitää aina oikeuden puolta panettelihoita sekä herjaajia vastaan".

Altascar käsitti ainoastaan arvaamalla Amerikkalaisen tarkoitusta, mutta sekin saattoi häntä unohtamaan kaikki, paitsi hänen äidinkielensä tulisia vihan ja ylenkatseen lauseita.

"Vääräuskolainen! — Kirkonvaras! — Sakramentin häväsijä! Älä arvaa! — Älä avaa, sanon minä, valheellisia Juutaan-huuliasi minua vasten! — Oh! — Sekasikiö! — Prairiekoira sielultasi! — Car — r — r — ramba!!"

Sillaikaa kuin hänen vihaiset kerakkeensa vielä jylsivät kuin kaukainen ukkonen, tarttui hän hevoisensa harjaan, hypähti satulalle ja karkasi pois.

Georg kääntyi minuun päin. "Suvaitsetteko tänä iltana tulla meidän parvessa kotiimme?"

Minä muistelin noita paljaita seiniä, äänettämiä olentoja lieden ääressä sekä vinkuvaa tuulta ja arvelin kahtaanne.

"Noh, hyvästi sitte!"

"Hyvästi, Georg!"

Kädenpuristus vielä ja me erosimme toisistamme. Minä en ratsastanut kauas, ennenkuin käännyn taakseni katsomaan. Tuuli oli taas herännyt ja lakaisi tasankoa. Se ajoi edestänsä pölyryöpyn, josta toisinaan vilahti näkyviin utala ja rehevä mies; silloin näin Georg Tryania viimeisen kerran.

2.

Vedentulva.

Kolme kuukautta senperästä kävin taas Sacramenton laaksossa. Mutta silloin oli yleinen ja hirmuinen vitsaus kohdannut niitä tienoita. Vuosien 1861-62 suuri vedentulva oli korkeimmillaan, kun minä, määrätöntä halua noudattaen, otin laukkuni ja nousin alukseen veden vallassa olevaan laaksoon mennäkseni.

Niin kauas kuin silmä kantoi, näkyi höyry-aluksen kannelta ainoastaan yötä, joka pimeni veden yli. Muuta ei kuulunut kuin loiskuttavaa sadetta ja se ei häirinnyt sitä vakaamielistä seuraa, joka perä-salongissa oli kokoontunut rauta-uunin ympärille. Muutamat, jotka menivät ystäviä ja sukulaisia hakemaan sekä auttamaan, haastelivat, murheellisilta ja levottomilta näyttäen, tuosta ainoasta kaikkea muuta nielevästä aineesta; toiset, jotka niinkuin minäkin matkustivat uteliaisuudesta, kuuntelivat halukkaasti kaikkia pieniäkin seikkoja. Minusta tuntui kuitenkin, ikäänkuin joku muukin syy paitsi uteliaisuus, tietämättäni, olisi käskenyt minua eteenpäin.

Virtaava sade, molskiva vesi ja lyijy-harmaa taivas oli seuraavana aamuna näkyalanamme, kun aluksemme pysähtyi Sacramenton puoleksi veteen vaipuneen satamalaiturin kupeelle. Veneitä, joilla pääsi hotelleille, oli siinä tarjona eikä kukaan jättänyt sitä uutta tapaa koettamatta. Minä annoin itseni erään guttapercha-nuttuun puetun, vettä valuvan kipparin haltuun, jonka nimi oli Joe; minä istuuduin hänen peräti märkään veneesensä ja kääriydyin kiiltävään sade-kaapuun, joka antoi minulle melkein yhtä hyvää vilun suojaa, kuin jos se olisi ollut tehty mussi-laastarista. Vastenmielistä olikin luopua mukavasta höyryaluksesta, joka meistä oli ikäänkuin ainoa näkyväinen yhdistysside kuivan asuttavan maan kanssa — mutta me läksimme kuitenkin lillimään ja saavuimme kohta kaupunkiin.

Me kiidimme Satamakatua ylöspäin — se oli ennen täynnänsä kiiruutta ja eloisuutta, vaan nyt kolkko, äänetön ja autio. Rupainen vesi, joka edessämme näkyi sulavan yhteen taivaan alireunan kanssa, juoksi hitaina virtoina pitkin katuja. Luonto oli costanut kaupungin varsin säännöllistä rakennustapaa; se oli hävittänyt oikosuoria nelikulmioita, oli läjännyt jäännöksiä katujen kolkille ja toisinaan kaatanut kokonaisia huoneryhmiä yhdeksi tiiviiksi röykyksi. Kaikenlaisia veneitä liukui holvikkaista porttikäytävistä ulos sekä sisään. Vesi nousi muurien ja ryytimaiden pisteitten yli, pujahti huoneitten alakertoihin ja

levitti mutaansa sekä samettimatoille että höyläämättömille lattiapalkeille. Tuskallinen äänettömyys, joka oli yhtä pelottava kuin näkyväinen hävitys, vallitsi hiljaisilla kaduilla, joilta ei enää kaikunut askeleita eikä vaunujen rätinää. Veden verkkainen lorina, airojen satunnainen pulina ja venemiesten varoittavat huudot olivat ainoat elämän ja liikkeen merkit.

Sillaikaa kuin minä laiskasti oikaisen itseni veneen teljolle, sekaantuu noihin ääniin ja näkyihin se laulu, jota venemieheni laulaa airojensa musiikkia myötäillen. Se ei ole aivan yhtä ihastuttava, kuin se, jota hänen virkaveljensä Lidosta eli Veneziasta valmistelematta laskettelee, mutta minun amerikkalainen "Giuseppe" osoittaa suurempaa totisuutta ja voimaa; hän laulaa liikuttavia kuvaelmia viimeviikkojen kauhusta sekä niistä urotöistä ja itsensä altiiksi panoista, joita se on synnyttänyt; toisinaan viittaa hän johonkuhun ikkunaan tahi balkongiin, josta joku Kalifornian Bianca tahi Laura puoli-alastonna ja vilustuneena pelastettiin. Venemieheni on muutenkin omituinen eikä tahdo ottaa tarjottua maksua, sillä — olenhan minä kentiesi San Franciscosta, siitä kaupungista, joka ensin kiiruhti vastaamaan Sacramenton avunhuutoihin? — ja onhan hän, Giuseppe, kentiesi Howard-seuran jäseniä? — Ei! Giuseppe on köyhä, mutta hän ei voi vastaanottaa tarjottuja rahojani. Jos sittekin tahdon antaa ne käsistäni, niin onhan siellä Howard-seura ja nälkäisiä sekä alastomiksi jääneitä naisia ja lapsia Maanviljelysseuran huoneessa.

Minä kiitän jalomielistä soutajaa ja hän viepi minut Maanviljelysseuran yhtymäpaikkaan — se oli kylmä, kolkko ja surkea huone, sitä kamalampi, koska se muistutti menneitten aikain rikkaudesta ja vauraudesta — siellä saapi vieras tilaisuuden antaa roponsa. Siellä kertoo hän minulle myöskin "pelastusveneestä", joka on varustettu lähtemään vedenvallassa oleville sydänmaille. Hänen auttavaisuudestaan liikutettuna, päätän minä käyttää uteliaisuuttani muitten hyödyksi, tarjoten kykyäni niille, jotka ovat lähtemäisillään hädänalaisia pelastamaan ja auttamaan. Giuseppe ottaa laukkuni huostaansa eikä eroa minusta, ennenkuin "Pelastusveneen (N:o 3)" kannella.

Tunti on kulunut ja minä istun nyt luotsin kastarissa, ikkunasta katsellen mitä ennen oli hiljainen joki. Nyt tuntuvat sen äyräät ainoastaan pajunoksien hyllyvistä typpäistä, joita maameren vierevät aallot huuhtelevat. Koko tuo viljava peltomaa ynnä sen sieltä täältä pilkoittavat ja kukoistavat maakartanot ovat pyyhityt pois pallomme pinnalta. Puunlatvojen sopusuhtaiset rivit osoittavat paikkoja, missä hedelmätarhat ovat upponeet samaskaiseen jokeen. Jonkun ainoan maakartanon katto näkyy vielä ja paikoittain todistaa puoleksi veteen

kadonneesta asunnosta nouseva savu, että pelkäämättömiä ihmisiä vielä elää siellä sisässä. Lehmät ja lampaat ovat suljetut intianien hautakummuille; ne odottavat sitä loppua, joka jo on kohdannut useita muitakin, sillä eläinten ruumiita kulkee ohitse vesiajona tahi pyörii mahdottomissa veden pyörteissä latojen ja ulkokuoneitten jäännösten kanssa. Vaunuja sekä rattaita on ajautunut mihin vaan joki on voinut niitä kantaa. Kun höyry-alus jatkaa matkaansa, näen minä kastarin hikisistä ikkunoista ainoastaan vettä — se roikkaa kannelle lyijykarvaisista raskaista pilvistä — se rätisee ikkunan ruutuihin — se kuohuu aluksen rattaiden ohitse — se tippuu puitten latvoista — kaikkialla vaan vettä, valelevana, luikahtelevana, perustuksia syövnä, tyrskyiksi kohahtavana tai leviivänä aukeiksi, tyveniksi seliksi, jotka salaisen syvyyden ja mustuutensa takia tuntuvat hirvittäviltä ja peittävät kukapatiesi mitä kauheita näkyjä.

Kun hämärä alkaa, tulee näkyala yksimuotoisuudellaan yhä ahdistavammaksi. Minä menen koneis-majaan ja niitten puoleksi hukkuneitten raukkain seurassa, jotka jo olemme pelastaneet ajelevilta lankuilta sekä lauttasilloilta, unohdan minä kohta yleistä häviötä ja tarkastelen heidän yksinomaista kärsimystään. Myöhemmin illalla tulee San Franciscon höyryalus vastaamme ja sille hylkäämme erään osan matkalaisistamme. Laivaväki kokoo vapaaehtoisesti rahoja onnettomain varalle ja me eroomme, kumpaiseltakin puolelta sydämellisesti lausuen: "Jumala teitä siunatkoon!"

Me käännämme toista suuntaa menemään ja lähdemme melkein näkymättömältä virran juovalta sydänmaille päin. Mutta kerran vilahtaa vielä tummia esineitä sivutsemme — kelluvain huoneitten jäännöksiä. Taivas selkenee pohjastapäin ja muutamia tähtiä pilkistää näkyviin ikäänkuin johtamaan meitä aution vedenpinnan yli. Vesi tulee matalammaksi ja paraaksi katsotaan, että väki jaetaan pienempiin veneisiin, jotta sillä tavalla voisivat hakea ympäri veteen upponnutta prairieä. Minä saan mennä eräasen veneeseen. On vieläkin pilkkopimeää, vaikka pilven halkeema on lavennut.

Taisi olla noin kolmas tunti aamulla; me lepäsimme airoilla eräässä vedenpyörteessä, joka oli syntynyt veteen jääneen metsikön päälle. Höyryaluksen lyhdyt näkyivät kaukaa kuin tuikkaavat yksinäiset tähdet; silloin lakkautti tähystäjä vaitolon:

"Tulta edessämme".

Kaikki katsahtivat sinnepäin. Tuokion kuluttua näyttihe välkkyvä valo; se loisti

silmänräpäyksen kirkkaasti, mutta katosi taas, ikäänkuin se musta esine, joka vitkalleen ajautui vastaamme, olisi muuttanut asemaa.

"Höyrylaiva!"

"On se tyhjää!" virkahti perämies. "Se on huone".

Se oli iso huone, joka epäselvässä hämärässä kohosi korkeaksi ikäänkuin itse yön summaton katkelma. Kun tuo epämuotoinen hirviö vitkaan pyörähteli ohitsemme, huomasimme me, että yksinäinen kynttilä paloi eräässä ikkunassa. Määrätön aavistus pani sydäntäni kovemmin tykyttämään.

"Totta tosiaan, siellä on joku sisässä! — Pojat, kavattakaa! — Ottakaa kiinni! — Tarttukaa siihen! — Vene nuoralla kiinni! — — Hiljaa! — Ovi on lukossa; koettakaa ikkunasta; ei! — vaan tästä!"

Seuraavalla hetkellä kaalasimme, pulikoitsimme vedessä, joka monta tuumaa syvänä virtasi lattioita myöten. Siinä oli suuri kammari, jonka perimmäisessä päässä vanha mies istui kyyryllään, huopapeitteesen käärittynä; toisessa kädessään piti hän lekuttavan kynttilän, toisessa auaistun kirjan, johon koko hänen huomionsa näkyi kiintyneen. Minä töytäsin esiin.

"Jooseph Tryan!"

Hän ei liikahtanut. Me kokoonnuimme hänen ympäri ja minä laskin käteni hiljaa hänen olalleen, sanoen:

"Luo silmäsi ylös, ukkoseni, katso! — Vaimonne ja lapsenne — missä ne ovat? — Ja pojat — Georg? — Ovatko ne täällä? — Ovatko ne pelastetut?"

Hän nosti vitkallisesti päätään ja katsoi meihin silmäyksellä, joka ehdottomasti sai meitä peräytymään. Hänen katseensa oli rauhaisa ja kylmä; siinä ei ollut pelkoa, vihaa eikä tuskaa — mutta se pani sittekin veren hyytymään suonissamme. Hän kallisti taas päänsä kirjalle eikä sen enempää huolinut meistä. Miehet katselivat minua sääliväisesti, vaan eivät virkkaneet sanaakaan. Minä koetin vielä kerran.

"Jooseph Tryan — ettekö muista minua? — Maamittaria, joka mittasi tilanne — Espiritu Santo? — Katso minua, vanha mies!" Ukko värisi ja kääri huopaa tiiviimmin ympärinsä. Silmänräpäyksen kuluttua alkoi hän kertoa itsekseen:

"Maamittari, joka mittasi tilanne — Espiritu Santo;" hän kertoi niitä sanoja monta kertaa kuin läksyn ikään, jota hän tahtoi pysyttää muistiinsa.

Minä käännyn murheissani pois päin, mutta samassa tarttui hän kauhistuneena käteeni ja sanoi: "Hiljaa!"

Me olimme kaikki ääneti.

"Kuuntele!" — Hän pani käsivartensa kaulani ympärille ja kuiskasi korvaani: "Minä muutan!"

"Muutat?"

"Hiljaa! Älä puhu niin kovaa. Muutan. Ah! — mitä tuolla on? — Ettekö kuule? — tuolla! — Kuunnelkaa!"

Me kuuntelimme, vaan muuta ei kuulunut kuin veden molskinaa ja lorinaa lattian alla.

"He ovat niitä, jotka hän lähetti! — vanha Altascar lähetti. He ovat olleet täällä kaiken yön. Minä kuulin ensin kuinka he purolla käskivät ukon muuttamaan loitommalle. He tulivat yhä likemmäksi. He sopottivat oven takana ja minä näin heidän silmänsä portailla — heidän häijyt, nälkäiset silmänsä. Mikseivät mene pois?"

Minä käskin miehet etsimään koko huoneen halki, jos kenties löytäisivät jotakin jälkeä muista perheen jäsenistä ja ukko asettui taas entiseen asemaansa. Hän oli niin sen olennon näköinen, jonka muistin nähneeni myrskyisellä yöllä kolme kuukautta sitte, että taika-uskoinen tunne minua valtasi. Kun muut tulivat sinä hyvänänsä takaisin, virkoin minä heille mitä ukosta tiesin ja hän jupisi taas:

"Mikseivät mene? — He ovat ottaneet eläimeni — kaikki pois — pois, pois, pois nahkoine, sorkkineen", ja hän huokasi vaikeroiden.

"Onhan näillä vesillä monta pelastuvenettä. Tupa ei suinkaan ole ajautunut varsin etäälle ja muut ovat kenties jo pelastetut", sanoi perämies lohduttaen.

Me nostimme ylös vanhuksen, joka näytti peräti halvattuneelta ja kannoimme hänet veneeseen. Hän piti vielä suonenvedontopaisesti piplian oikeassa kädessään, vaikka hänen himeät silmänsä eivät enää voineet eroittaa sen

lohduttavia sanoja. Hän kyyristyi veneen kokkaan ja me lähestyimme odottavaa höyryalusta, kun päivä paraillaan alkoi valeta aution vesistön yli.

Mielenliikutus oli muuttanut minua. Kun höyryalukseen olimme päässeet ja vanhan Tryanin tarpeista oli huolta pidetty, kääriydyin minä huopapeitteesen ja nukuin sikeästi koneismajaan. Mutta vielä unessakin häälyi mieleni edessä vanhan miehen muoto ja huoli Georgista.

Noin kello kahdeksan aamulla herätti masinisti minua ilmoittaen, että yksi ukon pojista oli saatu ja paraikaa oli kannella.

"Onko se Georg?" kysyin minä pikaisesti.

"Sitä en tiedä; mutta nätti mulli se on, olkoonpa sitte kuka tahansa", lisäsi masinisti sanoihinsa ja hymyili, ikäänkuin jotakin lystiä muistellen. "Hän istuu kokassa, jos tahdotte häntä tervehtää".

Minä kiiruhdin sinne; Georgia en tavannut, vaan itsepintaisen Wisen. Hän istui touvi-kääryllä, jokseenkin likaisempana ja melkein huonoksi mentynä senperästä kuin viimein näimme toinen toisemme.

Hän koetteli, nähtävästi hyväksyen, niitä kuivia vaatteita, joihin häntä oli puettu. Hänen tilansa näkyi pikemmin kiihoittaneen kuin masentaneen hänen luonnostaan iloista mieltä. Hän puhutteli minua paikalla aivan hilpeästi ja luontevasti.

"Kyllä nyt elämme hausalla aikakaudella, eikö niin? — Kuulkaapas, mihin te luulette noitten rajapyykkien joutuneen, joita äsken pystytitte? — Ah!"

Tämän viimeisen huudahduksen hän päästi niitä pitkävartisia saappaita ihailleen, jotka hänen vihoviimein, kovasti reudottuaan, onnistui saada jalkoihinsa.

"Vai te saitte ukkoparan tuvasta ihan hupsuna? — Sen rangaistuksen hän sai, koska hän ei oikealla ajalla lähtenyt akkansa kanssa. Perkele vie, jos hän minua tuns; hän luuli minua Georgiksi".

Tuo isällisen unhotuksen osoitus näytti tuottavan hänelle erinomaista huvitusta. Kun hän vaiken, pistin paikalla kysymyksen mihin Georg oli jäänyt.

"Hitto häntä tiesi, missä hän lienee! — Jos hän olisi katsonut hatasarviamme

eikä juossut ympäri lapsia sekä ämmiä pelastamaan, niin olisi hän voinut saada jotakin hyödyllistä toimeen. Mutta minä tahdon muuttua norssiksi, jos hän ei laskenut kaikkia käyräsarvia mullukoita, kaikkia maidonantajia sarvineen sorkkineen hukkumaan. — Kuules sinä, velikulta!" — (ohitsemenevälle matruusille) — "eikö kohtsillään ole ruoanaika? — Minä olen nälissäni, jotta tahtoisin kettää ja syödä kokonaisen hevoisen. Luulenpa todella, että rupean lahtariksi, kun maa hiukkasen on kuivanut; sitte minä myyn nahkoja, sarvia ja talia". En voinut muuta kuin ihmetellä tuota masentumatonta intoa, joka toiseen aikaan kentiesi olisi antanut miehelleen hyvää toimeentuloa.

"Mitä nyt aiotte tehdä?" kysyin minä.

"Ei nyt ole paljon tekemistä", sanoi älykäs nuorukainen. "Laiskaksi minä nyt ensin taidan ruveta, kunnes asiat taas luikahtavat järjestykseen. Maalla on tätä nykyä mitätön arvo ja kestäähän kaiketi vähän aikaa, ennenkuin se kallistuu. Saas nähdä mihin ukko tästälähtein asettuu asumaan",

"Minä tahdoin kysyä mitä isänne ja Georgin suhteen aiotte tehdä", selitin minä.

"Oh! ukko ja minä lähdemme tietysti sinne, mihin Tommi toisella viikolla kyyditsi äitimme ja lapsikakarat. Ja Georg, hän tulee kyllä aina toimeen Altascarin ja meidän välillä, jos ei hän jo ole siellä".

Minä kysyin oliko tulva tuottanut Altascarille suurta vahinkoa.

"Eikö mitä! Häneltä ei suinkaan ole hävinnyt monta sorkkasäärtä. Enpä ollenkaan katsoisi sitä kummaksi, jos Georg olisi auttanut häntä ajamaan niitä vuorille — se olisi ihan Georgin tapaista. Ja hänen kartanonsa on korkealla paikalla. Voitte varmasti vannoa, ettei siihen ole noussut vettä yhtään. — Niin niin!" lisäsi Wise arvelevaisesti ihmetellen, "nuot hispanialaiset eivät ole semmoisia härkiä, kuin luullaan, jos asiaa oikein tutkimme. Minä panen vetoa, ettei yksikään heistä koko Kaliforniassa ole veden vallassa".

"Minä jatkan matkaani", sanoin minä, "ja koetan löytää Georgia".

Wise tuijotti hölmäkkönä minuun, kunnes asia näkyi selvenevän hänen ajatuksilleen.

"Enpä usko, että voitte korjata paljon mitään. Kuinka suuren osan saatte — te toimitte luultavasti monta yhdessä?"

Minä vastasin, että vaan ratokseni matkustelin. Se alensi nähtävästi arvoani hänen mielestään. Minä luovuin sitte hänestä levotonna, vaikka hän oli vakuuttanut, että Georg oli turvapaikassa.

Kaikki, joita me tapasimme, juttelivat Georg Tryanin rohkeudesta sekä auttavaisuudesta ja kuinka vähän huolta hän piti itsestään. Mutta minä en kuitenkaan tahtonut palata, ennenkuin olin nähnyt häntä. Minä päätin veneessä lähteä hakemaan Altascarin kartanoa, lujasti tietääkseni, että Georg oli turvissa. Varustukset olivat kohta tehdyt; minä sanoin jäähyväiset Wiselle ja loin viimeisen kerran silmäni vanhukseen, joka yhä vaan istui liikkumatonna ja tunnotonna. Veneeni läksi liikkeelle; voimakkaat ja nöyrät miehet sitä sousivat.

Tuli taas sadetta ja tuuli kävi kylmänä. Me kuljimme suoraan länteen päin; kova virta ilmoitti kohta, että olimme Espiritu-Santo-joen juovassa. Vähän väliä näimme hajonneitten latojen jäännöksiä ja pajupensaat olivat ajautuneet täyteen maanviljelyskaluja.

Viimein saavuimme paikalle, joka oli avaran, aution järven kaltainen; se oli Espiritu-Santo-prairie. Kun tuuli viuhui liikuttaen sakeaa vettä laineiksi, muistutin minä mieleeni entistä pitkää matkaani tämän äärettömän tasangon yli. Miehet sousivat ääneti ja matalammilla kohdin huomasin vedessä pajupuitten ja raitapensaitten pitkiä oksia. Syrjemmältä kohosi kohta kumpu, joka minusta tuntui tutulta; minä huusin miehille, että taukoisivat ja kääntäisivät sinnepäin.

Lähellä hautakummun huippua oli vaaja isketty maahan ja siinä olivat puustavit "L. C. S" Alempana oli kummallisesti letitty lämsä köytetty vaajaan. Se oli Georgin. Se oli jollakulla terävällä kalulla leikattu poikki ja kummun löyhää hiekkamaata olivat hevoisenkaviot ruopanneet. Vaajaan oli tarttunut paljon hevoisenjouhia. Se oli äänetön todistus, että Georg oli ollut siellä, muttei yhtäkään viittausta löytynyt minne hän sitte oli joutunut.

Tuuli oli yltynyt rajummaksi ja me jatkoimme suurella vaivalla matkaamme, milloin leväten, milloin soutaen tahi missä vettä oli matalammalta, sauvomalla kulkein. Tuli äkisti pimeä, ennenkuin määräpaikkaamme olimme ehtineet ja tilamme alkoi näyttää vaaralliselta; mutta minä kehoitin soutajiani rohkaisemaan mieltä, koska kohta pääsisimme perille. Sillä tavalla kuljimme eteenpäin kunnes kello oli yli kahdeksan; silloin ajoimme mäen rinteeseen kiinni. Me kaalasimme vähän matkaa ja jouduimme kohta kuivalle maalle sekä tielle, mistä kohta näimme Altascarin "casan" valkeat muurit; ne paistoivat aivan läheltä

vastaamme kuin lumikinokset hämärällä. Tulia liikkui pihalla, vaan muuten vallitsi koko kartanolla samallinen haudantapainen hiljaisuus kuin entuudestakin muistelin.

Eräs neekeri tunsikin minut kohta kun astuin pihalle ja Senor Altascar tuli itse korridorissa vastaan.

Minä olin niin väsyksissä, että ainoastaan pyysin huoneita itselleni sekä uupuneille soutajilleni. Hän loi silmänsä poikki leikattuun lämsään, jota vielä pitelin kädessäni. Minä aloin puhua Georgista sekä pelostani; mutta hän pani kohteliaasti ja tavallistaan vielä leppeämpänä kätensä olalleni.

"Poco a poco, Senor — ei nyt. Te olette väsyksissä, te olette nälkäinen, te olette vilustunut. Tarpeellista on, että ensin lepäätte".

Hän vei meidät pienempään suojaan ja kaasi muutamiin lasiin ranskan konjakkia matkakumppanilleni. He joivat ja istuutuivat leimuavan valkean lähelle. Kartanon hiljaisuus ja rauha tuntuivat sinä iltana vielä täydellisemmiltä kuin koskaan ennen ja oli kuin askeleet korridorissakin olisivat kuuluneet keveämmiltä. Raskaampi vakaamielisyys kuin ennen näkyi iäkkään hispanialaisen kasvoista. Noitten vanhain muurien sisäpuolella olimme ikäänkuin salvattuina ulkopuolella häärivästä, levottomasta maailmasta.

Ennenkuin ehdin kysymyksiäni kertomaan, oli hän kadonnut. Vähän ajan perästä kannettiin sisään kaksi höyryyvää vadillista "chupaa" ynnä kahvikuppia. Mieheni söivät halukkaasti, mutta minä jaksoin ainoastaan niellä alas muutamia pisaria kahvia; niin kovasti olin väsynyt ja mieleltäni liikutettu.

Minä istuin kyyrylläni valkean edessä, kun hän taas astui sisään.

"Oletteko syöneet?"

Häntä tyydyttääkseni, sanoin omasta puolestani "olen".

"Bueno, syökää kun saatte; — ruoka ja ruoanhalu eivät aina ilmesty yhtäikaa".

Hän lausui tätä siliä Sanchontapaisella yksikertaisuudella ja totisuuudella, jolla hänen maanmiehensä aina esiintuovat sananlaskuja, ikäänkuin ne olisivat pelkkää omaa kokemusta vaan, eikä mitään lorua. Hän kumartui sitte alas ja otti liikutetulta näyttäen käteensä Georgin lämsän.

"Senor, tämä oli minun tekemäni", sanoi hän.

"Don Altascar, minä otin sen muistoksi häneltä", sanoin minä. "Jos häntä voisin löytää — — — —".

"Hän on täällä".

"Täällä! — Ja...".

Minä vaikenin. Paikalla käsitin vastauksen totisuutta, noita hiipiviä askeleita, kuiskaavia ääniä sekä tuon vanhan kartanon haudantapaista hiljaisuutta. Altascar tarttui käteeni ja me menimme käytävän poikki suureen synkkään kammariin. Muutamia suuria vaksikynttilöitä paloi ikkunoilla hopeajaloilla.

Komerossa seiso i iso vanhanaikuinen sänky, jonka peite, tyynyt ja lakanat olivat reunatut kalliilla pitsillä; koko laitos osoitti sitä erinomaista ylellisyyttä, jolla tuo omituinen kansa tuhlaten varustaa ainoastaan sitä huonekalua. Minä menin likemmäksi ja näin Georgin lepäävän siinä melkein yhtä rauhallisena kuin silloin, koska tuonaan seiso i makaavan Georgin vieressä. Mutta tällä kertaa hän oli altiiksi pannut vielä enemmän kuin silloin; hänen lempeä, jalo sydän oli ijäksi pysähtynyt.

"Hän oli rehellinen ja uljas", sanoi vanha mies ja kääntyi pois päin.

Sängyn toisella puolella oli polvillansa solakka nainen, jonka pitkät mustat hiukset melkein peittivät hänen pieniä käsiään, joita hän piti kasvoin sa edessä. Häntä en ollut huomaavinani, vaan poistu i hiljaa, jättäen rakastavan ynnä rakastetun kahden kesken olemaan.

Kun taas istuimme yhdessä räiskävän tulen valossa, kertoi Altascar, että hän viime-aamulla oli tavannut Georg Tryanin hevoisen uimasta prairiellä ja aavistanut mitä pahinta. Etäämmältä löysi hän Georgin kylmänä ja jäykkänä, vaan hänen ruumiissaan ei näkynyt mitään haavaa eikä kolauksen merkkiä. Ukko arveli, että Georg luultavasti oli uupunut kuivalle maalle pyrkiessään ja ainoasti päässyt kummulle kuolemaan samallaisen avun puutteen, jota hän niin monta kertaa oli osoittanut muille; kuolemaisillaan oli hän kentiesi itse leikannut ratustimet poikki ja laskenut hevoisen menemään.

Hän haudattiin intianien hautakumpuun — tuohon vähäiseen yhä i viheriöitsevään oasiin, jonka vainottu kansaparka oli myllermöinyt kuivalle

tasangolle. Pieni hietakiven lohkare, johon on hakattu puustavit "G. T.", on hänen ainoa muistomerkkinsä ja se on myöskin uuden mittauksen jälkeen rajapyykkinä Espiritu-Santo-prairiella.

VIII.

Kortinlyöjä.

Erinomaisen siivo juttelutapa sekä sikarinsavun ja saappaan kantain puute Wingdamin kyytivaunujen ikkunoissa todistivat, että matkustavaisten joukossa oli nainenkin. Että hän oli kaunis voi vielä päälliseksi päättää varmastikin, koska tyhjäntoimittajat pysäyspaikoilla pyrkivät vaununikkunalle pakkautumaan ja he pitivät omituista tavatonta huolta lakkien, takkien sekä kaulahuivien ulkonäöstä. Sikamaisen tietoviisaan ylenkatsovalla hymyilyllä vaariinotti Mr Jack Hamlin kuski-istuimelta kaikki nämät tapahdukset. Hän ei suinkaan pitänyt kauniin sukupuolen hempeyttä vallan halpana, mutta naiset olivat hänestä petollisina ansoina, joita oli viritetty sitä varten, että ne juonikkaasti viettelisivät ihmissuvun väkevämpää puolta korttipöydästä — jonka ääressä Mr Hamlin kulutti elinaikansa suurimmat osat (se muistutus on tässä tehtävä).

Hän siis ei kertaakaan luonut silmäänsä sille ikkunalle päin, mistä viheriä harso vietteleväisenä liehui sillaikä kuin hän laski soreamuotoisen jalkansa astuimelle ja putkahti alas. Sikaria polttaen ja omiin ajatuksiinsa liittyen vaelsi hän sitte edes takaisin pysäyspaikalla niin huolimatonna ja koko ulkomaailmasta lukua pitämätönnä kuin hänen virkatoverinsa tavallisesti ovat. Hänen soleva, sievästi puettu vartalo ja vakaa, jäykkä käytöksensä oli täydellisenä vastakohtana muitten matkamiesten kuumeiselle vilkkaudelle ja ylen iloisille tempuille. Mutta ylioppilas, Harvard College'sta, itse Bill Masterskin, jolla oli outo silmäänpiistävä vaatteenparsa, yltäkylläiset elinvoimat ja kova taipumus vallattomuuteen sekä seikkailuksiin, hänkään ei miellyttänyt ketään niin kovasti kuin tuon yksinäisen kortinlyöjän vaalea, klassillinen näkö, varsinkin sivulta katsottuna ja hänen järkähtymätön levollisuutensa.

Kutsari huusi tavalliset lähtösanat: "kaikki valmis" ja Mr Hamlin palasi vaunuille. Hänen jalkansa oli jo pyörällä ja kasvot auaistun vaununikkunan tasalla, kun hänen silmänsä samalla hetkellä kohtasivat silmäparin, joka hänestä

oli kauniin kuin hän koskaan oli nähnyt. Hän astui taas hiljaksen alas, lausui muutamia kohteliaita sanoja jollekulle matkustavaiselle vaunuissa, jonka kanssa hän vaihtoi istumapaikkaa ja nousi yhtä vakaasti vaunuihin istumaan. Mr Hamlinin viisaustiede ei koskaan saanut estää häntä liukkaasti ja järkevästi täyttämästä mielihalujansa.

Jackin sisääntunkeuminen saattoi muita matkustavaisia väkinäiseen asemaan, etenkin niitä, jotka paraillaan olivat mielitelleet kaunista matkakumppaniaan. Eräs herra kumartui eteenpäin ja ilmoitti hempukalle sopottaen muutamilla sanoilla, että Mr Hamlinin maine sekä tavat eivät olleet parasta laatua. Mahdotonta on sanoa, kuuliko hän hänen puhettaan ja tunsiko hän nyt tuota etevää lakimiestä, jolta hän joku ilta sitte oli voittanut monta tuhatta dollaria; hänen kalpea naama ei vähimminkään muuttunut ja hänen mustat silmänsä kääntyivät huolimatoinna lainoppineen herrasmiehen ohitse hänen vierikumppaninsa paljon mieluisampaa muotoa katsomaan. Eräs intianintapainen lujamielisyys — jonka hän oli perinyt äidiltään — oli hänelle hyväksi avuksi, kunnes pyörät vierivät hieta-ahteitten yli Scott'in lautan lähellä ja kyytivaunut seisahtuivat Unionin hotellin eteen. Lainoppinut herra ynnä eräs kongressinjäsen hypähtivät ulos ja seisoivat valmiina auttamaan alasastuvaa jumalatarta, eevesti Starbottle Siskiyounsta otti sillaikaa hänen päivän varjon sekä kaulavaatteen haltuunsa. Kaikki nämät kohteliaisuuden teot matkaansaattoivat hetken hämiä ja viivytystä. Jack Hamlin avasi säyseästi oven vaunujen vastaisella puolella, tarttui neiden käteen sillä uskaliaisuudella ja lujuudella, jota epäröivä sukupuoli pitää suurenarvoisena sekä nosti hänet keveästi ja kauniisti vaunuista portaille. Kutsari naurahti koirankurisesti, tuota temppua älytessään. "Kavattakaa tarkasti noita pieniä kaluja, herra eevesti!" sanoi postinkulettaja, huolellisena olevinaan, kun hän näki eevesti Starbottlen synkkämielisenä astuvan taimmaisena tuon riemukulkeen jälessä, joka marssi suoraa tietä ruokasaliin.

Jack Hamlin ei kuitenkaan jäänyt puolipäiväistä syömään. Hänen hevoisensa seisoivat satuloittuna hotellin pihalla ja silmänräpäyksen kuluttua oli hän taas matkalla. Hän ajoi nelisin kaalamon yli, kivisestä mäestä ylös ja edelleen pölyistä Wingdamin tietä myöten ikäänkuin hän olisi tahtonut päästä vapaaksi pahasta unennäöstä. Tien varrella olevain rappeutuneitten hökkeliä asukkaat varjosivat kädellä silmiään, kun he katsoivat hänen jälkeensä; he tunsivat miehen sekä hevoisen ja kummastelivat "mitä Indiani-Jack nyt toimi". Enemmän arveltiin kuitenkin hevoisesta ja sen tavoista niinkuin luonnollista olikin semmoisessa yhteiskunnassa, missä ajanlukua määrättiin Calaveras-nimisen paikan kilpa-ajojen myöten.

Hänen kiplonsa hikeä vuotavat kupeet saattoivat häntä viimein malttamaan mieltänsä. Hän hiljensi vauhtia ja ajoi, ohjakset höllällään riippuvat, hidasta ravia eteenpäin. Maiseman laatu muuttui vähittäin mieluisammaksi. Auki-hakkaelmat petäjiköissä ja sycomore-metsiköissä osoittivat muutamia viljelys-yrityksiä; kukkiva köynnöskasvi oli johdatettu erään hökkelin oven ylitse ja nainen liekutti toisen tuvan seinuksella lastansa korkeitten ruusupuitten siimeksessä. Vähän edempänä tapasi hän muutamia paljain säärin olevia lapsia, jotka pulikoitsivat purossa; herttaisilla leikinlaskuillaan, joita hän voi toimittaa milloin vaan tahtoi, viehätti hän heitä niin, että he kohta, iloissaan huutaen, kiipesivät hevoisen selkään, kunnes Jack viimein älysi välttämättömäksi väkisin irroittaa itsensä ja paeta, jättäen taakseen suukkosia ja pieniä rahoja.

Hän tunkeutui kohta synkempään metsään — ja siellä, kaukana ihmisasuntojen sekä viljelysten jokaisesta jäännöksestä, alkoi hän laulaa niin selvällä sekä korkealla äänellä ja paitsi sitä niin surumielisellä helähdyksellä, että rastaat ja pajukertutkin, luullakseni, vaikenivat kuunnellakseen. Jackin ääni ei ollut totutettu; hänen laulunsa aineena oli joku neekerien renkutuksista lainattu tunnokas hurjuus; mutta koko laulannon lävitse vävähti joku omituinen äänen ja tunteen laatu, joka oli sanomattoman liikuttava. Se oli todellakin kummallista nähdä tuon tunnottoman onnen-tavoittelijan, revolveri vyössä ja korttileikki taskussa, lähettävän ääntänsä edellään synkeäin metsäin halki, ilmoittaen jonkun tuntemattoman "Nellyn haudalla" semmoista kaipausta, että kyyneleet ehdottomasti täyttivät kuuntelijan silmiä. Eräs kyyhky-haukka, joka äsken oli tappanut kuudennen saaliinsa ja kentiesi arveli Mr. Hamlinia sukulaisekseen, katsoa tuijotti kummastuneena häneen kuusen latvasta ja sen täytyi myöntää ihmisen etevyyttä. Se ei voinut laulaa, vaikka se saaliinhimossa veti vertoja mustasilmäiselle kortinlyöjälle.

Mutta Jack tuli kohta taas maantielle ja iski kannukset hevoisen kupeisiin. Hiljaisten metsäin ja vesi-uurrosten sijasta näki hän nyt osia ja hieta-töyryjä, paljaita kumpuja ja lahonevia puunrunkoja; ne osoittivat, että hän taas läheni sivistystä. Sitte tuli kirkontorni näkyviin; hän tiesi siis, että hän oli saapunut perilleen. Muutaman minuutin kuluttua, kopistelivat hevoisen kaviot ahdasta katua vasten, joka vuoren juurella katosi ojien, sulkujen ja särettyjen kallioin sekasokaisiin jäännöksiin. Hän astui alas Magnolia-hotellin edustalle ja meni ruokasalin lävitse, josta pitkä pimeä käytävä vei eräälle ovelle; hän avasi sen omalla avaimellaan ja astui huonosti valaistuun kammariin, jonka kalliita ja koreita huonekaluja aika sekä huono hoito olivat pilanneet. Pilkut ja raamut, jotka eivät kuuluneet alkuperäiseen kuosiin, rumensivat kirjailtua sohvapöytää.

Tikatut nojaustuolit olivat vaalenneet ja makuusohvan viheriässä sametissa, jolle Jack oli heittänyt, näkyi jalkapuolessa Wingdamin punaisen savimaan jälkiä.

Jack lauloi taas häkissään. Hän loikoi liikkumatonna, katsellen vastaisella seinällä riippuvaa kirjavasti väritettyä maalausta, jossa nuori nainen punaisine poskineen ja uhkeine muotoineen oli kuvattu. Ensikerta juolahti hänen mieleensä, ettei hän luultavasti koskaan rakastuisi semmoiseen naiseen, jos hän sitä tapaisikin. Hänen mielessään haamoitti kentiesi toisenlainen hempulainen.

Joku koputti samassa ovea. Nousematta nykäisi Jack erästä nuorasta, joka oli köytetty lukkoon; ovi lensi auki ja mies astui sisään.

Äsken tullut oli pitkä ja harteava; hän oli voimakas ja uljas näöltään, mutta irstaisuus oli tehnyt hänen kauniita kasvojaan pahan näköisiksi. Hän näytti sillä hetkellä olevan väkeväin juomain vaikutusten alaisena, sillä hän säpsähti, Jackia huomattaessaan, katsoi häneen himeillä silmillä ja sammalsi tavoittelevaisesti:

"Minä luulin, että — että Kati oli täällä". — Jack Hamlin hymyili noin halveksivaisesti, kuin Wingdamin kyytivaunuissakin, matkatoveriensa kohteliasta käytöstä huomattaessaan. Hän oli tarpeeksensa levännyt, nousi istualle ja oli valmis toimituksiin.

"Ethän suinkaan tullut kyytivaunuissa?" jatkoi tulokas, "vai niinkö teit?"

"En", vastasi Jack. "Ne jäivät minulta Scott'in lautalle. Ne ei puolessa tunnissakaan vielä joutu tänne. Noh, Brown! millä kannalla ovat asiat?"

"Saakelin huonolla", sanoi Brown ja hänen kasvoissaan näkyi äkisti hiukan toivottomuutta. "Jack! Minä olen taas, piru vieköön, typötyhjä rahasta", jatkoi hän ynisevällä äänellä, joka kuului vielä surkeammalta, hänen voimakkaasen näköönsä katsoen. "Etkö voi auttaa minua ja maksupäiväksi antaa minulle noin sata dollaria? — Minun täytyy lähettää rahoja vaimolleni ja — — sinä olet paitsi sitä monta kertaa voittanut minulta sen verran; piru minut periköön, jos et sitä ole tehnyt".

Viimeiset lauseet eivät tainneet olla aivan ajatusopin mukaiset, mutta Jack ei pannut sitä huoliaksensa ja ojensi vieraalleen anotun summan.

"Tuo puhe vaimostasi on näissä asioissa sangen ikäväksi kulunut", muistutti hän sivumennessä. "Mikset sano suoraan, että tahdot panna ne rahat peliin? — Sinä,

perkele vie, et ole paremmin nainut kuin minäkään".

"Seis siinä!" sanoi Brown pikaisesti vakaaksi muuttuen, ikäänkuin kultaan koskeminen jo olisi antanut hänelle takaisin jonkunmoisen arvoisuuden.

"Henkeni ja autuuteni päälle! minulla on vaimo ja saakelin hempeä vielä päälliseksi, vaikka itsekin sen sanon — tuolla Valtioissa. Kolme vuotta on siitä, kuin häntä näin ja vuosi siitä kuin hänelle kirjoitin. Kun saan asiat parempaan järjestykseen ja kirottu kaivos alkaa tuoda takaisin hintansa, aivon minä lähettää häntä noutamaan".

"Mutta Kati sitte?" sanoi Jack, hymyillen kuin ennenkin.

Mr Brown koetteli vastaukseksi vetää suutansa veijarimaiseen nauruun; hän luuli siten peittävänsä hämiään, mutta hänen veltostunut muotonsa ja viinan pimittämät aivonsa eivät siihen oikein taipuneet; hän virkkoi ujomaisesti:

"Mitä helvettiä! eikö mies saisi elää hiukan vapaasti, kun niin tahtoo — vai kuinka, Jack? — Mutta mitä sanot siihen, jos erän löisimme? Minä panen — sata dollarsia!"

Jack katseli kelpo kumppaniansa omituisilla silmillä. Hän taisi tietää, että mies ennakolta oli tuomittu rahojansa menettämään ja katsoi paremmaksi, että ne rikastuttaisivat hänen kuin jonkun muun lompakkoa. Hän nyykähytti päätänsä ja veti tuolin pöydän äärelle. Samassa tuokiossa koputti joku hiljaa ovea.

"Se on vaan Kati", sanoi Mr Brown.

Jack veti teljen syrjään ja ovi aukeni. Mutta ensikerta eläissään horjui hän taaksepäin, vallan hämmästynyt ja säikähtynyt; ensikerta eläissään punastui hän tukan rajalle asti. Sillä hänen edessään seisoj sama nuori nainen, jonka hän oli auttanut Wingdamin kyytivaunuista; Brown pudotti kortit ja tervehti häntä kummallisella naurulla:

"Vaimoni, saakeli soikoon!"

Huhu kertoo, että Mrs Brown hyrähti itkuun ja ajoi hänen päällensä nuhteita. Minä näin saman naisen kolme vuotta myöhemmin enkä hevin usko, että hän sillä tavalla oli pannut kauniit silmänsä altiiksi. Wingdamin sanomalehden ensi-numero sisälsi päällekirjoituksella "Mieltä liikuttava kohta", seuraavan kertomuksen: "Viimeviikolla tapahtui kaupungissamme yksi niitä kauniita ja

liikuttavia sattumuksia, jotka ovat Kalifornialle omituiset. Erään sangen etevän kaivoksenomistajan vaimo, joka oli kyllästynyt Idän imelään sivistykseen ja kylmään ilmanalaan, päätti hakea jalomielistä miestänsä Kalifornian kultaisilta rannoilta. Aikomustansa miehelle ilmoittamatta, läksi hän rohkeasti pitkälle matkalleen ja saapui tänne viimeksikuluneen viikon lopulla. Miehen iloa on helpompi arvata kuin kuvailla. Yhteenyhtymys taisi olla sanomattoman liikuttava. Me toivomme, että useat noudattaisivat hänen esimerkkiään".

* * * * *

Emme tiedä oliko hänen vaimonsa vai onnistuneet kauppa-tuumat sitä vaikuttaneet, vaan varma totuus on, että Mr Brownin asiat siitä hetkestä alkain yhä paremmalle kannalle joutuivat. Hän lunasti kumppaniensa osakkeet "Nip ja Tuck-kaivoksessa" rahoilla, jotka hän muutamain väitöksen mukaan oli saanut uhkapelillä; toiset arvelivat, että Mr Jack Hamlin oli ne lainannut hänelle. Hän rakensi ja koristi sisältä uuden Wingdamin hotellin, jossa kauniin Mrs Brownin suuren kansansuosion takia ei koskaan puuttunut vieraita. Brown valittiin kunnallis-neuvoston jäseneksi ja hän lahjoitti isoja summia kirkkoille. Hän tuli, sanalla sanoen, kohta kaupungin arvossapidetyksi kuntalaiseksi ja äsken tehty katu pantiin hänen nimikokseen.

Huomattiinpa kuitenkin, että hän sitä myöten kuin hän tuli rikkaammaksi ja kunnioitetuksi, myöskin vaaleni, laihtui ja tuli levottomaksi. Sitä myöten kuin hänen vaimonsa nousi korkeampaan suosioon, tuli hän äreämmäksi ja hätäisemmäksi. Hän oli kaikista aviomiehistä nöyrin ja mustasukkaisin. Hän ei millään tavalla hillinnyt vaimonsa vapautta, mutta ihmiset kuiskasivat, että niin tapahtui, koska hänen ensimmäinen ja ainoa koetuksensa sinnepäin oli nostattanut Mrs Brownissa vihanpuuskan, joka pelästytti miestä vaikeneman.

Useat näistä juorujutuista olivat tietysti lähteneet niitten naisten huulilta, joitten kanssa kaunis Mrs Brown onnellisesti oli kilvoitellut Wingdamin herrain ritarillisesta kohteliaisuudesta. Hänen puolustukseksi täytyy toki mainita, että häntä, hänen tulosta alkain, oli kohdeltu sellaisella jumaloitsemisella, että se olisi voinut viedä vakaammankin pään kieroon eikä suinkaan ylentänyt tahi jalostanut hänen vaimollista luonnettaan. Brown älysi epäselvästi kaikki nämät asiat; mutta hänen ainoa uskottunsa oli Jack Hamlin, jonka huono maine tietysti esteli häntä oikein tuttavalla tavalla käymästä tuossa perheessä; hänen käyntinsä tulivatkin yhä harvemmiksi.

Oli Juhannusaika ja kuunvaloinen ilta; kaunis, mustasilmäinen ja punaposkinen Mrs Brown istui pylväikössä, tuoksuavaa iltatuulta ihaellen ja paitsi sitä, pelkäänmä, nauttien toista suitsutusta, joka ei ollut yhtä viaton ja kylmähäkö. Eevesti Starbottle ja tuomari Boompointer sekä ulkomaan matkailija osoittivat hänelle paraikaa harrasta kunnioitustaan. Mrs Brown oli erinomaisen hyvällä mielellä.

"Mitä tuolla tiellä katselette?" kysyi kohtelias eevesti, älyttyään, että Mrs Brownin huomio vasta oli kääntynyt toisapäin.

"Pölyä", vastasi Mrs Brown huoaten. "Ainoastaan rouva 'Siniparran' lammaslaumaa!"

Eevesti, jonka kirjalliset tiedot harvoin ulottuivat laajemmalle kuin viimeiseen sanomalehteen saakka, käsitti tuon lauseen sanasta sanaan.

"Tuo ei ole mikään lammaslauma", virkkoi hän, "se on ratsasmies. Tuomari, eikö se ollut Jack Hamlinin kiplo?"

Mutta tuomarilla ei ollut mitään ajatusta siitä asiasta ja koska Mrs Brown oli ilmoittanut, että ilma tuli varsin kylmäksi, luopuivat he tarkemmista tutkimisista ja menivät sisään.

Mr Brown oli tallissa, mihin hän puolenpäivän jälkeen tavallisesti vetäytyi. Hän tahtoi kentiesi siten osoittaa, että hän halveksi vaimonsa ihailijoita; kentiesi oli se myöskin hänestä, niinkuin ylimalkain heikkoluontoisten ihmisten mielestä, hauska harjoittaa rajatonta valtaa alhaisempain luontokappaleitten yli. Hän oli sanomattoman tyytyväinen, kun hän sai opettaa ratsuksi ja taltuttaa vaaleanruskeaa tammaa, jota hän mielin määrin voi lyödä tahi hyväillä, mutta hän ei voinut samalla tavalla kohdella puolisoansa.

Tallissa huomasi hän entuudesta tunnetun harmaan kiplon, joka äsken oli talutettu paikoilleen ja jonka omistajan hän, muutaman tuokion etsittyään, löysi hevoisen läheltä. Brownin tervehdys oli ystävällinen ja sydämellinen; Jack Hamlinin jotenkin väkinäinen. Mutta Brownin hartaisiin pyyntöihin suostuen seurasi Jack kohta tämän jälestä takaportaita myöten ylös pieneen kammariin, jonka ikkunat antoivat tallille päin. Kammari oli koristamaton ja siinä oli ainoastaan sänky, pöytä, muutamia tuolia sekä hylly, jolla pyssyn ja ruoskan sija oli.

"Tämä on minun kotini, Jack, tämä vaan", sanoi Brown huoaten ja heittihe sängylle; ystävälleen viittasi hän tuolin istumapaikaksi. "Vaimoni asunto on

huoneen toisessa päässä. Nyt on enemmän kuin kuusi kuukautta siitä kuin elimme yhdessä tahi tapasimme toisiamme muulloin kuin syödessä. Se on huoneen isännälle hiukan sopimatonta — vai kuinka?" sanoi hän väkisin nauraen. "Mutta iloinen olen, kun sain nähdä sinut, saakelin iloinen". Hän ojentihe ulos sängystä pudistaaksensa Jackin kylmää kättä. "Minä käskin sinut tänne ylös, sillä minä en tahtonut jutella sinun kanssasi tallissa — vaikka koko kaupunki kuitenkin jo tietää koko sen asian. — — Älä sytytä kynttilää! — — Voihan tässä yhtä hyvästi tarinoida kuutamollakin. Nosta jalkasi ikkunanlaudalle ja istu oikein mukavasti sillaikaa kuin kuuntelet. Putelissa on viinaa".

Jack ei käyttänyt tuota ilmoitusta hyväkseen. Brown kääntyi seinälle päin ja jatkoi:

"Jos en olisi niin hiton rakastunut vaimooni, niin en huolisi asiasta yhtään. Mutta rakastan häntä niinkuin minä teen ja nähdä hänen tällä tavalla peuhaavan, jota estääkseni en voi panna tikkua ristiin — — se se tuiki tappaa minut — peräti näivettää. — Mutta sangen iloinen olen, kuin sain tavata sinua, Jack poikaseni!"

Hän hapuili hämärässä, kunnes hän taas oli löytänyt ja pudistanut kumppaninsa kättä. Hän tahtoi pitää sitä omassa kädessään, mutta Jack veti sen pois ja pisti sen liivien alle, huolimattomasti kysyen:

"Kuinka kauan on asia ollut tällä kannalla?"

"En tiedä. — Siitä alkain kuin hän palasi tänne. Silloin, Jack, olin minä helvetin sika — semmoinen olen vieläkin — — mutta en minut ennenkuin silloin tiennyt kuinka rakastunut olin häneen. Ja hän ei ole ollut kuin sama ihminen sen päivän jälkeen".

— — — "Mutta se ei vielä ole mitä pahinta, Jack; ja siitä juuri tahdoin keskustella sinun kanssasi. Asia ei ole suora sillä ettei hän huoli minusta ollenkaan; — että hän teeskentelee jokainoan töllön edessä, joka vaan pistää nenänsä tänne — se on muutamain naisten luonnollisena tapana eikä he sillä tarkoita mitään pahaa. Mutta Jack — minä luulen — minä luulen, että hän rakastaa jotakin toista miestä. — — Jack, älä nouse — — jos pistoolisi ovat sinulle vaivaksi, niin riisu ne pois".

"Kuusi kuukautta ja vähän päällekin on hän ollut äkäisen ja alakuloisen näköinen, on hän ollut arkahermoinen, herkkäpelkoinen ja muuta semmoista. Ja toisinaan hän katselee minua niin herttaisen surkeasti, kuin hänen melkein olisi

minua sääli. — — Ja sitte hän myöskin kirjoittaa jollekulle. Ja — — viimeviikolla on hän koonnut kaikki omat kalunsa — korukalut sekä kalliit kivet — Jack! minä luulen — minä melkein luulen, että hän aikoo lähteä tiehensä. Minä voin kärsiä kaikki paitsi sitä, että hän kuin varas pujahtaisi pois —".

Brown painoi kasvonsa tyynyihin ja muutamain minuuttien kuluessa ei kammarissa kuulunut muuta kuin pöytäkellon tikittäminen uunin reunuksella. Jack sytytti sikarin ja muuttihe aukinaiselle ikkunalle. Kuu ei enää paistanut kammariin ja sänky oli jäänyt pimeään.

"Jack! Mitä minun pitää tehdä — — mitä neuvoa sinä annat?" virkkoi viimein pimeästä tuleva ääni.

Vastaus ikkunalta kuului vakaasti ja arvelematta:

"Aja miehen jälkiä ja laukaise hänelle luoti otsaan".

"Jack! mutta —"

"Sen hän kyllä on ansainnut".

"Mutta luuletko, että hempukكاني sitte tulee takaisin?" — Jack ei vastannut, vaan muuttihe ikkunalta likemmäksi ovea.

"Jack, älä vielä mene! Sytytä kynttilää jos tahdot ja istu tähän pöydän ääreen. Se on lohduttavaa nähdä sinua, jos ei muuta mitään olisikaan".

Jack arveli, mutta noudatti sitte hänen tahtoaan. Hän veti lakkaristansa esille korttileikin ja sakasi sitä, sänkyyn päin katsoen. Mutta Brownin naama oli yhä vaan kääntynyt seinään päin. Kun Jack oli sekoittanut kortit, nosti hän ja antoi kortteja vaihetellen pöydän vastaiselle puolelle ja itselleen. Ensimmäinen oli kaks-silmä; hänen oma korttinsa oli kuningas. Hän sakasi, nosti ja antoi taas. Tällä kertaa sai luultu vastaanpelaaja rouvan, Jack itse viisikon. Hänen näkönsä selkeni ja hän sakasi vielä kerran kortit. Toinen sai nyt taas kaks-silmän, Jack kuninkaan. "Kaksi kertaa kolmesta", sanoi Jack kuuluvasti.

"Mitä sanoit, Jack?" kysyi Brown.

"Ei mitään".

Jack koetteli sitte heittää noppia, mutta hän viskasi aina kuusi-silmää ylöspäin ja luultu vastaanpelaaja tuli tappiolle. Tottumuksen mahti tuntuu toisinaan tukalalta.

Brown oli sillaikaa nukkunut, murheista väsyneenä. Jack siirsi tuolin ikkunan lähelle ja katsoi kattojen ylitse alas lepäävään kaupunkiin, jonka tuikkia hahmoviivoja sekä jyrkkiä väriä kuu paisteellaan lauhdutti ja sulostutti. Hän voi sikeässä hiljaisuudessa kuulla veden lorinaa kanavoissa ja kuusten huminaa vuorilla. Hän katsahti ylöspäin ja samassa lensi vilahtava tähti alas ilman heloittavalta kannelta. Senperästä seurasi tuokion kuluttua toinen tähti ja vielä kolmaskin. Jackin päähän pölähti aate. Jos tähti vielä viidentoista minuutin kuluessa putoisi, niin — — Hän istui siinä kello kädessä puolenkin tuntia, mutta semmoista ilmausta ei enää näkynyt.

Kello löi kaksi ja Brown vielä makasi. Jack lähestyi pöytää ja otti lakkarista kirjeen, jota hän kynttilän liputtavassa valossa luki. Se sisälsi ainoastaan yhden rivin, joka oli naisen käsialaa:

"Tule kello kolme kevykääsissä puiston muurille."

Makaaja kääntyi levottomasti ja heräsi.

"Jack, oletko täällä?"

"Olen."

"Älä vielä mene! — Kumma on, Jack, minä näin paraikaa unta — — näin unta entisistä ajoista. Minusta oli kuin Susie ja minä taas olisimme menneet vihille ja pappina oli — aika hullumaisesti! — sinä."

Kortinlyöjä nauroi ja istuutui sängylle, yhteen kääritty paperi kädessään.

"Se oli hyvä ennusmerkki, vai kuinka, Jack?" kysyi Brown.

"Hyvää on toivomista. Kuules, poikaseni, eikö olisi parasta, että nousisit?"

"Poikanen", jota niin ystävällisesti oli kehoitettu, nousi Jackin ojennetun käden avulla.

"Tahdotko sikaria?"

Brown vastaanotti hajamielisenä sen sikarin, jonka Jack ojensi hänelle.

"Tulta?"

Jack pusersi kirjeen kokoon, sytytti sitä kynttilästä ja ojensi kumppanille tulta. Hän piti siitä edelleen kiinni, kunnes se oli melkein kokonansa palanut ja laski tähteet — kuin hehkuvan tähden — menemään ikkunasta. Hän näki sen putoavan sekä sammuvan hämäänsä ja palasi sitte ystävänsä luoksi.

"Poikaseni!" sanoi hän, painaen kätensä Brownin leveille olkapäille, "viiden minuutin perästä olen taas matkalla ja poissa kuin tuo kipinä — ja taitapa viipyä kauankin, ennenkuin yhteen yhdymme. Mutta ennenkuin lähden, niin kuule neuvoni: myy kaikki mitä sinulla on, ota vaimosi mukiisi ja muuta muualle. Tämä paikka ei ole sopiva sinulle eikä hänelle. Sano hänelle, että niin täytyy tapahtua, — pakoita häntä, jos hän ei tahdo. Älä sitä valittele, ettet voi olla pyhänä miehenä ja vaimosi enkelinä. Ole mies — muista, että hän on nainen. Älä ole helvetin hassu. Hyvästi!"

Hän tempasi itsensä irti Brownista ja juoksi alas portailta. Tallin ovella tarttui hän torkkuvan rengin kaulukseen ja pudisti häntä.

"Satuloitse hevoistani viidessä minuutissa; muuten minä —".

"Rouva sanoi, että teille piti varustaa kevykkäsit", änkytti mies.

"Kääsit hitoille!"

Hevoinen tuli satuloituksi niin pian kuin pelästyneen miehen tutajavat sormet sitä voivat toimittaa.

"Onko mitään tapahtunut, Mr Hamlin?" sanoi hän. Niinkuin kaikki hänen virkakumppaninsa ihmetteli hän herran tulista intoa ja oli todellakin huolissaan hänen menestyksestä.

"Pois tieltä!"

Mies siirtyi säikähtyneenä syrjään. Kiroten iski Jack kannukset hevoiseen ja ajoi täyttä laukkaa tietä myöten. Silmänräpäyksessä oli hän kadonnut kauas ja näkyi siellä kuin pölypilvi ikään. Samassa nähtiin, että loistava tähti luopui siskojensa keskuudesta ja lensi tummansinisestä taivaasta häntä vastaan.

Monen peninkulman takana kuulivat uutisasukkaat tien varrella varhain aamulla äänen, joka heleänä kuin kiurun lauloi etäällä metsässä. Ne, jotka vielä makasivat, kääntyivät kovilla vuoteillaan uneksiaksensa nuoruudesta, rakkaudesta ja aikoja sitte kadonneesta onnesta.

Päivettyneet miehet ja levottomat kullanhakijat, jotka jo olivat työssä, taukosivat tuokioksi ja nojautuivat lapioillensa kuunnellakseen haaveksivaa mieronkiertäjää, joka ratsasti ulos avaraan maailmaan, ruusunkarvaista aamuruskkoa kohti.

End of Project Gutenberg's Tarinoita Kalifornian kultamailta, by Bret Harte

*** END OF THIS PROJECT GUTENBERG EBOOK TARINOITA
KALIFORNIAN KULTAMAILTA ***

***** This file should be named 26724-8.txt or 26724-8.zip ***** This and all associated files of various formats will be found in:
<http://www.gutenberg.org/2/6/7/2/26724/>

Produced by Tapio Riikonen

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from public domain print editions means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg-tm electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG-tm concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for the eBooks, unless you receive specific permission. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the rules is very easy. You

may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. They may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING with public domain eBooks. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

***** START: FULL LICENSE *****

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg-tm mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg-tm License (available with this file or online at <http://gutenberg.org/license>).

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg-tm electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg-tm electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg-tm electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg-tm electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg-tm electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg-tm electronic works if you follow the terms of

this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg-tm electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg-tm electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is in the public domain in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg-tm mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg-tm works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg-tm name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg-tm License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg-tm work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country outside the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg-tm License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg-tm work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org

1.E.2. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is derived from the public domain (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg-tm trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg-tm License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg-tm License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg-tm.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg-tm License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg-tm work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg-tm web site (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg-tm License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg-tm works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg-tm electronic works provided that

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg-tm works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg-tm License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg-tm works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.

- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg-tm works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg-tm electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from both the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and Michael Hart, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread public domain works in creating the Project Gutenberg-tm collection. Despite these efforts, Project Gutenberg-tm electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg-tm electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH F3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS' WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY

PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg-tm electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg-tm electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg-tm work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg-tm work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg-tm

Project Gutenberg-tm is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need, is critical to reaching Project Gutenberg-tm's goals and ensuring that the Project Gutenberg-tm collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg-tm and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation web page at <http://www.pgla.org>.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive

Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Its 501(c)(3) letter is posted at <http://pglaf.org/fundraising>. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's principal office is located at 4557 Melan Dr. S. Fairbanks, AK, 99712., but its volunteers and employees are scattered throughout numerous locations. Its business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887, email business@pglaf.org. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's web site and official page at <http://pglaf.org>

For additional contact information:

Dr. Gregory B. Newby
Chief Executive and Director
gnewby@pglaf.org

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg-tm depends upon and cannot survive without wide spread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for

any particular state visit <http://pglaf.org>

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg Web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: <http://pglaf.org/donate>

Section 5. General Information About Project Gutenberg-tm electronic works.

Professor Michael S. Hart is the originator of the Project Gutenberg-tm concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For thirty years, he produced and distributed Project Gutenberg-tm eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg-tm eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as Public Domain in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our Web site which has the main PG search facility:

<http://www.gutenberg.org>

This Web site includes information about Project Gutenberg-tm, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.